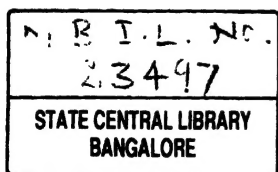

ಜರಾಸಂಧಿ

894.814 205

SRI N48

| ಗ್ರಂಥ ಸ್ವಾಮ್ಯ ವಿಭಾಗ

- ಟೆಕ ಸಂಘ
ಮುಂಬಯಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸ್ವಾಮ್ಯ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ ಪ್ರಕ:

ಶೀರಂಗ ಸಾರಸ್ವತ: ೮

ಜರಾಸಂಧಿ

(ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕ)

ಶೀರಂಗ

ಅಗಸ್ತ್ಯ ರತ್ನಕರ

ಬೆಲೆ ೧-೮-೦

ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ

ಅಧ್ಯಕ್ಷ

ರಾಜಬಹಾದ್ದೂರ ಶ್ರೀ ಕೆ. ಬಿ. ಭದ್ರಾಪುರ

ಸದಸ್ಯರು

ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಸ್. ಪಾಟೀಲ

ಶ್ರೀ ಸಾಂಗಲಿ ನೆಂಕಟೇಶ

ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ

ಶ್ರೀ ನರದರಾಜ ಅಧ್ಯ

೧. ಈ ನಾಯಕರು ಈ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಕಾದಿರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.
೨. ಈ ನಾಯಕರು ಮುಂದಿನ ಆಸ್ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಎಲ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾರದಾದೇವಿ ಜಾಗರದಾರ ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿವೆ.
೩. ಈ ನಾಯಕರನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಲಿಚ್ಛಿಸುವವರು ಶ್ರೀಮತಿ ಶಾರದಾದೇವಿ ಜಾಗರದಾರ ಅವರಿಗೆ ೨೫ ರೂ. ಗಳ ಗೌರವಧನವನ್ನು ಕಳಿಸಿ ಮುಂಚಿತ ಅಸ್ಪದಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ:- ೧೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು.

೧೫ನೆಯ ಆಗಸ್ಟ್ ೧೯೪೮

ಪ್ರಕಾಶಕರು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ

ಸಂಯೋಜಕರು, ಮುಂಬಯಿ ೪

ಮುದ್ರಕರು

ಶ್ರೀ ಎಸ್. ಎಮ್. ಕುಲಕರ್ಣಿ

ಲಲಿತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ

ನಿವೇದನ

ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಮೂರನೆಯ ವ್ರಕಟನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಡುವಾಗ ನಮಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಮೊದಲನೆಯ ಎರಡು ವ್ರಕಟನೆಗಳಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹನದ ಫಲವೇ ಇದು.

ನಾಟಕವು ಸಮಾಜದ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯರ್ಥವಿ-
ಯಾದ ಸಾಧನವು. ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕಗಳು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು
ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿರುವವೆಂಬುದನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಬಲ್ಲರು. ಶ್ರೀರಂಗರ
ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾಟಕವು ಈ ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆಯಷ್ಟೆ
ಅಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಆಂದೋಲನದ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಆಗಿರುವದೊಂದು
ಅದರ ಮೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅಂತಹ ತಮ್ಮ ನಾಟಕವನ್ನು ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಪರವಾಗಿ ವ್ರಕಟಿಸಲು
ಶ್ರೀರಂಗರು ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತು ಉಪಕಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನಾವು
ಪ್ರಕಾಶನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಕೊಂಡನಂತರ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ
ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಸುಯೋಗವು ಬಂದವ್ದರಿಂದ ನಮಗೆ
ಬಹಳ ಅಭಿಮಾನವೆನಿಸುತ್ತದೆ.

ಗೆಳೆಯರಾದ ಪ್ರೊ. ವಿ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರರು ಅಚ್ಚಿನ ಕರಡುಗಳನ್ನು
ತಿದ್ದಿ ನೆರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀ ಎಚ್. ಎಸ್. ಪಾಟೀಲರು ಅನೇಕ ಸಲಹೆ-
ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಧಾರವಾಡದ ಲಲಿತ ಮುದ್ರಣಾಲಯ-
ದವರು ಅಲ್ಪ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಂದವಾಗಿ ಅಚ್ಚು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲ-
ರಿಗೂ ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

೧೫-೮-೧೯೪೮

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ

ಗಿರಗಾವಿ, ಮುಂಬಯಿ ೪

ವರದರಾಜ ಅದ್ಯ

ಗೌರವ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ,

ಪ್ರಕಾಶನ ಸಮಿತಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

‘ಜರಾಸಂಧಿ’ ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ, ಒಂದು ವರ್ಷದವರೆಗೆ ನಡುವೆ ಅದನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು, ಈ ಕಾಲವು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಮುಗಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿ ಬರೆಯ ಬೇಕಾಗಿದೆ. (ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಇಡೀ ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆದವನಿಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಎಂದು ಮತ್ತೂ ಬರೆಯಲು ಕಾರಣವಾಗಲಿ ವಸ್ತುವಾಗಲಿ ಇರುವದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನನ್ನ ಗ್ರಹಿಕೆ.) ‘ಜರಾಸಂಧಿ’ಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಮುಂಚೆ; ಮುಗಿಸಿದ್ದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ತರುವಾಯ. ನೀಗಿದ್ದರೂ ಮುಂಚೆ ಬರೆದಿಟ್ಟ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡೇ ಕಡೆ ವಾಕ್ಯವು ಪ್ರಯಾಸವನ್ನು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಿಂದ ಭೂತಕಾಲಕ್ಕೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಓದಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅದರ ಅಗತ್ಯವೂ ನನಗೆ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಓದುಗರು—ವಿಶೇಷವಾಗಿ ವಿಮರ್ಶಕರು—ಲಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಸೂಚನೆ.

ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೆ ವಾತ್ಸವಗಳು ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿಯೆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾದರೇ ಸೂಚಿತವಾಗಿದ್ದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದರೂ ಯಾವ ವಾತ್ಸವ್ಯವ್ಯವಹಾರದೊಳಗಿನ ಒಂದೇ ಒಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಚಿತ್ರವಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪಾವಧಿಯಲ್ಲಿಯೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವದು ಒಳ್ಳೆಯದು ಅಲ್ಲ; ಸಾಧಕವೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ‘ವಾತಾವರಣ’ವೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಕಂಡುಬರುವ ಬದಲಾವಣೆಯ ಚಿತ್ರವು-ಇವೆರಡು ಮಾತ್ರ ನನ್ನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಂದಿನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿವೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸಿದೆ.

‘ನಾತಾವರಣ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಪರ್ಯಾಯಿಸಿದ ನಿಮಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ಎಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುವುದು. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಹೊಸ ರೀತಿಯನ್ನು ಮೊದಲ ಸಲ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ತರುವ ಲೇಖಕನ ಹಣೆಬರಹ ಕನಿಕರಪಡುವಂತಹುದು. ಈ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕತೆ ಇಲ್ಲ, ಆದರೂ ಚರಿತ್ರೆ ಇದೆ; ಘಟನೆಗಳೆ ಇಲ್ಲ, ಆದರೂ ಕೊನೆ ಇದೆ. ಮಾತಿನ ಹೊರತಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಓದುವಾಗ ತೋರಿದರೂ ನೋಡುವಾಗ ಎನೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಭಾಸವಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಟಕದ ಅನ್ನೋಲೆಗಾಗಿ ಈ ರೀತಿ ಅನಿವಾರ್ಯ. ಬ್ರಿಟಿಶರ ಅಳಿಕೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಒಪ್ಪಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ೬೦ ವರುಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ತರಬೇತಾದ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಗಳ ೨೦ ವರುಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲವನ್ನು ದಾಟಿ, ಬ್ರಿಟಿಶರನ್ನು ದೇಶಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಇದಿರಿಸುವ ಕಳೆದ ೨೦ ವರ್ಷಗಳ ಈಚಿನ ಕಾಲದ ವರೆಗೆ ಸಾಡಪ್ಪ, ಬಿದೂರಾಯ, ಮಂದಾಕೀನ ಈ ಮುಂತಾದ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೂರು ಐತಿಹಾಸಿಕ ನಾತಾವರಣವ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮಿಕ್ಕ ನಾಟಕಗಳು ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೂ ಕಂಡುಬರಬಹುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾನವನ ವ್ರತೀಕಗಳು.

ಈ ನಾಟಕವು ಇನ್ನೂ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ; ಅದರ ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಅರ್ಥ ಅಗುವದೆ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವ ರಕ್ತವಿಲ್ಲ. ಅರ್ಥವಾದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಯು ಬೌದ್ಧಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಮೊಂದಿದೆ ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಾಧನೆಯ ತರುವಾಯ ಮುಗಿಯಲು ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ನಾಟಕ ನಾಟಕಕಾರನಿಗೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವಂತಹ ವಾಗಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ‘ಜರಾಸಂಧಿ’ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಕಲಾಸಂಧಿಯಾಗಬಹುದಾಗಿದೆ—ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಉತ್ತೇಜನ ಮೊರೆತರ ಮಾತ್ರ.

ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರಕಟಮಾಡುವದಕ್ಕೆ ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದವರು ಮುಂದೆ ಬಂದುದಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ.

ಪಾತ್ರ ಪರಿಚಯ (ಪ್ರವೇಶದ ಅನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ)

೧	ಮಿಸ್ ಮುದೂ (ಮುದಾಕಿನಿ)	೨೫ ವಯಸ್ಸು
	(ಪಾಂಡಪ್ಪನವರ ಮೊಮ್ಮಗಳು. ಬಿಂದೂರಾಯನ ಮಗಳು)	
೨	ಚಾಕರಿಯ ಚೆನ್ನ	
೩	ಅಡಿಗೆಯ ಅನಂತ	
೪	ಬರೆಯುವ ಬಿಂದೂರಾಯ (ಪಾಂಡಪ್ಪನವರ ಮಗ)	೪೨ ವಯಸ್ಸು
೫	ಶ್ರೀಯುತ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ (ತರುಣ ವಕೀಲ)	೩೬ ,,
೬	ಸಿತ್ತದ ಪಾಂಡಪ್ಪನವರು	೬೮ ,,

ಕಾಲ : ಇಂದಿನದು

ಸ್ಥಳ : ಪಾಂಡಪ್ಪನವರ ಸ್ವಂತದ ಮನೆ

જ રા સ ં ધિ

ಜರಾಸಂಧಿ

ಅಂಕ ೧

[ಪಾಂಡಪ್ಪನವರ ಮನೆಯ ಮುಂಗೋಣ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಇದಿರಿಗೆ ರಂಗವ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ತಲೆಬಾಗಿಲು ಕಾಣುವದು. ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವದು ಕೋಣೆಯ ಒಳಭಾಗ ಎಂಬುದು ತಲೆಬಾಗಿಲಿನ ಆಚೆಗೆ ಕಾಣುವ ಪಾವಟಿಗೆ, ಮುಂದೆ ತೋಟದ ಒಂದು ಭಾಗ, ತುನು ದೂರದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಮನೆ-ಗಿಡಗಳು— ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವದು. ಮುಂಬಾಗಿಲಿನ ಎಡಬಲ ಗೋಡೆಯ ಭಾಗವೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಮಂವಿತನ ಚೌಕ ಸಂದುಗಳಿಂದಲೆ ತುಂಬಿದೆ. ಒಂದು ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ ಈ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಬದಿಗೆ, ನೆಲದಿಂದ ಸುಮಾರು ೨-೩ ಅಡಿ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಆತು ಕೂಡಲು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಆಸನದಂತೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಗಲವಾಗಿ ರಿಸಿದೆ. ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕೋಣೆಯ ಭಾಗವು ಅತ್ಯಂತ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಮೆಲೆಯುತ್ತಿದೆ. ಗೋಡೆಗುಂಟಲೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸುಂದರ ಪಚ್ಚನ್ನ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳ ಭಾಂಡಗಳಿವೆ. ಮುಂಬಾಗಿಲಿನ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗಡಿಯಾರ.

ಮುಘ್ಘಾನ್ನದ ನಾಲ್ಕುವರೆ ಗಂಟೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹರವಾದ ಮೇಜು. ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಮೆತ್ತನ್ನ ಆಸನದ ಪ್ರಶಸ್ತ ಕುರ್ಚಿಗಳು. (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಎಡಬದಿಗೆ ಪಾವಟಿಗೆಗಳು ಕಂಡು ಬಂದು, ಅಟ್ಟಕ್ಕೆ ಏರುವ ದಾರಿ ಇದಾಗಿದೆ. (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಬಲಬದಿಗೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವ ಬಾಗಿಲು. ಪರದೆ ತೂಗುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಒಳಗೆ ಏನೂ ಕಾಣುವಂತಿಲ್ಲ.

ತೆರೆಯು ಮೇಲೆದ್ದಾಗ ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ತಲೆತರದ ಗಾಜಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಹದ ವೇಳಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ತಿನಿಸುಗಳನ್ನು ಓರಣದಿಂದ ಇಡುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ. ಮಂದಾಕಿನಿಯ ವಯಸ್ಸು ಸುಮಾರು ೨೪. ಉಬ್ಬಿದು ಖಾದಿಯ—

ಅರುವಾರದ—ಹಸರು ಅಂಚಿನ ಬಿಳಿಯ ಸೀರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಎಲ್ಲ ಉಡುಪು. ಆಗಾಗ ತುಸು ಹೂರದಿಂದ ನಿಂತು ನೋಡಿ ತಲೆ ತೂಗುವಳು. ಬಂದರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಗಿಸಿ ಕೈಗೆ ಕೈ ಹಾಡಿಸಿ ಉಲ್ಲಾಸದಿಂದ ವಾಡೋಂದನ್ನು ಗುಣಗುಣಿಸುತ್ತ ಗೋಡೆಗುಂಟ ಸುತ್ತಲೂ ಎಲ್ಲ ಭಾಂಡಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಓರಣದಿಂದ ಇಳುವಂತೆ ಕೈ ಹಚ್ಚುತ್ತ ಸಾಗುವಳು. ತಟ್ಟನೆ ಗಡಿಯಾ ರವನ್ನು ನೋಡಿ, ಉಲ್ಲಾಸದ ಕಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ಅಧಿಕಾರದ ದರ್ಪವನ್ನು ಮುಖದಲ್ಲಿ ತಂದು—]

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಚೆನ್ನಾ—ಏ ಚೆನ್ನಾ—(ಮುಂಜಾಗಿಲಿನ ಪರಗೆ ಬಂದು) ಏ ಚೆನ್ನಾ—

[ಹೂರಗಿನಿಂದ ' ಬಂದ್ವಿರಿ, ಅವ್ವಾವರ ' ಎನ್ನುತ್ತ ಚೆನ್ನವನು ಬರುವನು. ತಲೆಗೆ ರುಮಾಲು ಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮೈರಣದ ತೋಳುಗಳನ್ನು ಮೊಳಕೈವರೆಗೆ ಏರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಉಟ್ಟದೋತರ ಮೊಳಕಾಲ್ಗಲ ಮೇಲೆ ಗಂಪಗಚ್ಚಿಯನ್ನೇರಿಸಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನ ಎಲ್ಲ ಬಟ್ಟೆಗಳು ಹಸನಾಗಿವೆ. ಚೆನ್ನ ಮನೆಯ ಆರು. ವಯಸ್ಸು ಅನಿಶ್ಚಿತ.]

ಚೆನ್ನ :— (ಅಂಗೈಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತ) ಬಂದ್ವಿರಿ—ವರ್ಕೀಲ ಸುಬ್ಬಣ್ಣೋರ ಮನಸ್ಯಾ ಬಂದ್ವಿರಿ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಅಧಿಕಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿಯೆ) ಅದಿರಲಿ .... ನಿನಗೇನು ಹೇಳಿದ್ದೆ ನಾನು ?

ಚೆನ್ನ :— ನೀವ್ವೇಳದ್ರಿ. ಅಂತೇ ಹೇಳಾಕ ಹೂರಡಾವಿದ್ವಿರಿ ...ಅಟ್ಟಾಗ ಸುಬ್ಬಣ್ಣೋರ ಮನಸ್ಯಾನೇ ಬಂದ್ವಿರಿ .... ನಮ್ಮ ಮಂದಾಕಿನಿ ಅವ್ವಾ ಅವ್ರ ನಿಂ ವರ್ಕೀಲಿಗೆ ಬರಾಕ ಹೇಳ್ವಾರ ' ಅಂತ ಹೇಳಿ—ಮತ್ತ ಗಟ್ಟುಟ್ಟ ಹೇಳೋ ಹಾಗ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಬೇಜಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅದಲ್ಲೋ ನಾನು ಕೇಳೋದು ? ಕರೆದ ಕೂಡಲೇ ಪ್ರಾಣ ಬರ್ಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆನೋ ಇಲ್ಲೋ ನಿನಗೆ ?

ಚೆನ್ನ :— (ತನ್ನ ಮೈಕೈಕಾಲ್ಗಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಅದು—ಅದ್—ಅದು ಮರೀತ್ರಿ, ಅವ್ವಾ.... ಹಾಗೆ ಕೇಳದ್ರ ಮರಿಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೂ ನಡೀ ತೈತಿ ...ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜ ನೋರು ಕರಾಕ ದೋತರ ಕೆಳ್ತಕ ಉಟ್ಟು,

ಕೋಟು ಹಾಕಿ, ರುಂಬಾಲ ತೆಲಿಗಿಟ್ಟು ಬರ್ಬೇಕು ಅಂತ ನಿರ್ವೇಶದಿ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಡುವೆಯ) ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದ್ದೂ ಮತ್ತೆ ಕೂಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡೋ ಹುಂಬನ ಹಾಂಗೇ ಬಂದೆಯಲ್ಲ ? ಧಡ್ಡನ್ನ ತಂದು !

ಚೆನ್ನ :— (ನೊಂದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಧಡ್ಡನ ಅಲ್ಲ, ಹೇಳಿದ್ದೆಲಿ—ಅವ್ವಾ....ತುಸಾ ಶಾಣೇತನಾನೇ ಜಾಸ್ತಿ ಆಯ್ತುನಿ....

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಗ ತಡೆಯದೆ) ಸಾಕೋಗೋ! ಇನ್ನಿಷ್ಟು 'ಶಾಣೇತನ ಜಾಸ್ತಿ' ಆಗಿ ತಲೆಯೊಳಗ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲಾಂತ ರುಮಾಲಾನೂ ತೆಗೆ ದಿಟ್ಟು ಬಂದೀಯ !

ಚೆನ್ನ :— (ಹೊರಗೆ ಹೊರಡುತ್ತ) 'ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರು, ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರು ಕರ್ಪಾಗ' ಅಂತ ಧ್ಯಾನದಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಈಗ ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರು ಕರೆದಿಲ್ಲಾಂತ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಡುವೆಯ) ಚೆನ್ನಾ— (ತಡೆದು ನಿಲ್ಲಲು) —ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ದೊಳಗ ಈ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಎನ್ನಾಡ್ಬೇಕಂತ ಹೇಳಿದ್ದೆನೋ ?

ಚೆನ್ನ :— (ತಿಳಿಯದೆ) ಈ ಬಾಗಿಲ್ ಗೆ — (ತಪ್ಪನೆ ಹೊಳೆದು) ಧೂ ! ಇದರ ! ಒತ್ತಟೆ ಶಾಣೇತನ ಜಾಸ್ತಿ ಆಗೋದ್ರಾಗ ಒತ್ತಟೆ ಬುದ್ಧಿನೇ ಮರವಾಗ್ಗೈತ್ಯೊ ಎನೋ ! (ಎನ್ನುತ್ತ ಬಾಗಿಲಿನ ಒಳಬದಿಗೆ ಮೇಲ್ತದಿಗೆ ಸುರುಳಿಯಾಗಿ ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿದ ಚಾಪೆಯನ್ನು ಇಳಿಬಿಡುವನು) ಗಡಾನೆ ಕೋಟು ಹಾಕೋಂಡು ಬರ್ತಿನಿ, ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರು ಕೆಳಗ ಬರೋದ್ರಾಗ....(ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಲಕ್ಷ್ಯ ಮತ್ತೆಲ್ಲೊ ಸುಳಿದದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಮುಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು)

[ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಏನನ್ನೂ ವಿಚಾರಿಸದಂತೆ ಮಾಡಿ ಉಸುರ್ಗರೆದು ಮೆಲ್ಲನೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಮೇಲಿಟ್ಟ ಪಾವಟಿಗೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಸಾಗುವಳು. ಮೊದಲಿನ ಪಾವಟಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ತಡೆಯುವಳು. ಕೊನೆಗೆ ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿ ಬಂದು ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ನಿಂದು—]

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಅನಂತಾ—

[' ಬಂದೆ, ತಾಯಿ, ' ಎನ್ನುತ್ತ ಒಳಗಿನಿಂದ ಅನಂತನು ಬರುವನು. ಇವನು ಮನೆಯ ಅಡುಗೆಯವ. ರುಭ್ರವಾದ ಶರ್ಟನ್ನು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮೇಳಕಾಲ್ಗಲ ಮೇಲೆ ಪಂಚೆಯನ್ನು ಉಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ತಲೆಯ ಕ್ರಾಕನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಹಿರಣ್ಯವಾಗಿ ಬಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಕೂದಲಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಎಣ್ಣೆಯ ತೆರೆಗಳು ಹಣೆಯೊಳಗೆ ಅವುಳಿಸಿದ ಗುರುತುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವುವು. ಆದರೆ ಅನಂತನನ್ನು ನೋಡಿದಾಕ್ಷಣ ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಒಮ್ಮೆ ನಿರಾಶೆಯ ಕಳೆಯನ್ನು ತಾಳಿ ' ಅಯ್ಯೋ ' ಎಂದು ಹಣದವಳಂತೆ ಕಾಲ್ಗಲನ್ನು ಎಳೆಯುತ್ತ ನಡೆದು ಮೇಜಿನ (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಎಡ) ಬದಿಯ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಕೊಂಡು—]

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಅನಂತನನ್ನು ನೋಡಿಯೂ ನೋಡದಂತೆ) ಸಾಕಾಪಗಿ ಹೋಯ್ತು ನನಗ (ಎಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಕೈಮೇಲೆ ಬಲ ಮೇಳಕೈಯನ್ನೂರಿ ಅಂಗೈ ಹಿಂಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅತ್ಯಂತ ಉದ್ವಿಗ್ನವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡುವಳು).

ಅನಂತ :— (ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ, ಗಾಬರಿಯ ಕಳೆಯಿಂದ) ಇಲ್ಲ—ತಾಯೀ—
ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರಿ ಮಾಡಿಟ್ಟೀನಿ.... ಅಜ್ಜ ನಾಡೇಬರು ಕೆಳಗ ಬರೋ
ಹಾದೀನೇ ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಿಡುಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಹಾಗೇ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೆಳಗೂ
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿಕೆತ್ತು ! (ಅನಂತನು ವೇದದ ಮುಖದಿಂದ ತನ್ನ
ಕಾಲ್ಗಲನ್ನು ನೋಡಲು) ಆದೇ—ನಾನೂ ಹೇಳಿದ್ದು ! ನಿನ್ನ ಕಾಲು
ನೋಡುವಂಥಾವು ಅಂತ ನಿನಗನಿಸಿದ್ರಾ ಮುದ್ದಿಗೆ ತೋರಿಸೋ
ಹಟಾ ಬ್ಯಾಡ ಅಂತ ಹೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ ? ದೋತರಾ ಉಟ್ಟು—

ಅನಂತ :— (ತಿಳಿದು, ಹುಚ್ಚು ನಗೆಯಿಂದ) ಇಲ್ಲ—ತಾಯೀ— ತಮ್ಮ
ಆಯ್ತು— ಆದರೂ—ಆದರೂ (ನಾಚಿಕೆಯಿಂದ ತಡೆಯಲು)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ರೇಗಿ) ಆದರೂ—ಏನು ? ಇಲ್ಲ ಅನ್ನೋದಕ ನಾಚಿಕೆ
ಯಾಕೆ ? ಈಗ ಚೆನ್ನನ್ನ ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂಗ್ಲಿಗೆ....

ಅನಂತ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಅಲ್ಲಲ್—ಅದಲ್ಲ—ಅಂದ್ರೆ (ಮಂದಾಕಿನಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ
ನೋಡಲು) ದೊಡ್ಡ ದೋತರಾ ಉಟ್ಟು ಅಡಿಗೆ—ಬಡಿಸೋ ಕೆಲ್ಲದ
ರೂಢಿ ಇಲ್ಲ—ಕಾಲೊಳಗ ಸಿಕ್ಕು—ಅಂದ್ರೆ ಅಸಹ್ಯ ಅದೀತೂಂತ
ಉಟ್ಟದ್ದು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತೆ ಪಂಚೆ ಉಟ್ಟೊಂಡೆ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಹೇಜಾರಸ ರನಿಯಲ್ಲಿ) ಏನೋ—ಏನೋ! (ಅರ್ಧ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ) ಇಡೀಯ ವರ್ಷ ದೇಶಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಅಜ್ಜ. ಅವನು ಬರೋದ್ದಕ್ಕಾಗ ಅವನಿಗಾಗಿ ಹೊಸ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಒಂದ ವಿಸಾಡ್ರೂ ಮನೆಗೆ ತಕ್ಕ ಶಿಸ್ತು ಇಡ್ಬೇಕೊಂದ್ರೆ—(ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಕ್ಕು— ಅಸಂತಸಿಗೆ) ಹುಂ—ಹೋಗು ನೀನು (ಅವನು ಗಾಬರಿಯ ಕಳೆಯಿಂದಲೇ ಹೋಗುವನು) ಕೋಟು ಹಾಕಿ ಒಬ್ಬನಿಗೆ ರೂಢಿ ಇಲ್ಲ, ಮೈತುಂಬ ದೋತರ ಉಟ್ಟು, ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ರೂಢಿ ಇಲ್ಲ! ಇಂಥಾ ದೇಶವಾಗ ನಾನೇ ಒಂದು ಹುಚ್ಚಿ (ಎನ್ನತ್ತ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು) ನಾನೇ ಹೋಗಿ ನೋಡಿ, ಮಾಡಿ ಇಟ್ಟು ಒರೋದೇ ನೆಟ್ಟಗ ಕಾಣಿಸ್ತದೆ (ಎನ್ನತ್ತ ಒಲಿದದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವಳು.)

[ಬಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ನಿಶ್ಚದ್ದಿ ತೆ]

[ಕೂಲಿಯ ಮೇಲಿನಿಂದ ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಇಳಿದು ಬರುವ ಕಾಲುಸದ್ದು. ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರ ಪತ್ರ, ಹಣಗೆ ಏರಿಸಿದ ಕನ್ನಡಕ, ಮೇಲಿನ ಗುಂಡಿಯನ್ನ ದಾಕದೆ ತೊಟ್ಟ ಶರ್ಟ್, ಬರಿ ತಲೆ, ಕುಳ್ಳವೇಡ, ತೆಳ್ಳನ್ನ ಮೈಕಟ್ಟು ತುಸು ಬಾಗಿಬಿಟ್ಟು—ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಂದು ನಡೆದು ಬರುವದು. ಇಡೀಯ ಜಗತ್ತನ್ನ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಲಕ್ಷಿಸುವಂತಹ ಕಳೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಉದಂತದ ಚಂಚಲ ಮನೋವೃತ್ತಿ. ಕೆಳಗೆ ನಡೆದು ಬರುವಾಗ ಪತ್ರಕೆಯನ್ನು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಬಲಗೈ ಬೆರಳುಗಳ ಹಿಂಬದಿಯಿಂದ ಅ-ನ್ನು ಜಾಡಿಸುತ್ತ 'ನೋಡಿಲ್ಲ—ನೋಡಿಲ್ಲ' ಎನ್ನುತ್ತ ಕೊನೆಯ ಪಾವಟಿಗೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ತನ್ನಿಟ್ಟು ನೆಜಗಿದು 'ಮಂದೂ—ಮಂದಾಕಿನೀ— ನಾ ಏದ್ದೇಲ್ಲಿದ್ದೆ ನಿನಗೆ?' ಎನ್ನುತ್ತ ಬಂದು ಕುರ್ಚಿಯಮೇಲೆ ಕುಳಿತು]

ವ್ಯಕ್ತಿ :— (ಯಾರೂ ಇಲ್ಲಿಂಬುದು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆಯೆ ಬಾರದೆ, ಕಾಲಮೇಲೆ ಕಾಲನ್ನಿಟ್ಟು ಕನ್ನಡಕವನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗಿರಿಸಿ) ನೋಡಿಲ್ಲಿ— See here ಮಂದೂ ! ನಾ ಹೇಳಿದ್ದೆನೋ ಇಲ್ಲೋ?— ಆ ? I did tell you— ಅಂ—ಕೇಳಿಲ್ಲಿ (ಓದುವನು) 'ಬಿಂದೂರಾಯರ ಹೊಸ ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದರೆ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳಂತೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕವಾಗಿದೆ, ಅದರೂ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕವಾಗಿದೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ Socialism ದ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ !.... (ತಡೆದು) Nonsense ! ಹುಚ್ಚರು !

(ಎಂಕು ಕೈಚಾಚಿ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿನಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಪಿಲ್ಲದೆಯ ಒಂದು ತಿವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ತಿನ್ನುತ್ತ) ನನ್ನಂಥವು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯೋವರೊಳಗ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ—no use at all .... ಆಂ ....? (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಕ್ಕೆ ಬಂತು) ಯಾವಾಗ ಹೋದಳು ಮಂದಾಕಿನಿ? (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ) ಏನು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲೋ ಎಲ್ಲೆ?

[ಹೊರಗಿನಿಂದ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚೆನ್ನನು ಬರುವನು. ಕೈಯಲ್ಲಿವ್ವ ಕೋಟನ್ನು ಅವನ ಸರಸರವಾಗಿ ಮೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ—]

ಚೆನ್ನ:— ಬಂದಿರಿ— ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿರಿ (ಎನ್ನುವಾಗ ಈ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ ಕೋಟನ್ನು ತೆಗೆಯುತ್ತ, ತೆಗೆದು ಕಂಕುಳದಲ್ಲಿರಿಸುತ್ತ) ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜ ನೋರು ಕರೆದ್ದ್ರಂತ ಮಾಡಿದ್ನಿರಿ (ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಚಕಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಹೇಳುವನು.)

ವ್ಯಕ್ತಿ:— ಯಾವ ಅಜ್ಜನೋರು ಆಂದಿ?

ಚೆನ್ನ:— ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರಿ....

ವ್ಯಕ್ತಿ:— ದೊಡ್ಡ! ಅಂದ್ರೆ ನನ್ನೇನು ಸಣ್ಣ ಅಜ್ಜ ಮಾಡಿದೀಯೆನು ಮನೆಯೊಳಗೆ! ಆಂ—? What do they take me for. ಆಂ? .. ನಾ ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕಾನೂ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ—ನಾನೂ ತಿಳಿದಿಲ್ಲ. ಆಂ—? Nobody understands me— ಮಂದಾಕಿನಿ ಎಲ್ಲೆ ಇದ್ದಾಳೆ? .. waste of time ನನ್ನಂಥವರು—

ಚೆನ್ನ:— ಒಳಗೆ ಇದ್ದಿರಬೇಕೆ ಅವ್ವಾ ಅವು—

ವ್ಯಕ್ತಿ:— ಆಂ—? Socialismದ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥ ... ಹಹ! ... ಮಂದಾಕಿನಿ, I say Mandoo—(ಎನ್ನುತ್ತ ಬುಬದಿಯ ಜಾಗಲಿಸುವ ಒಳಗೆ ಹೋಗುವನು).

ಚೆನ್ನ:— (ಅವನು ಹೋದತ್ತ ನೋಡುತ್ತ) ಮಾತಾಡಿಧಾಂಗೇ ನಮ್ಮ ಬಿಂದೂರಾಯ ಪುಸ್ತಕಾ ಬರೆತಿದ್ದರ ಓದಾವ್ರ ನಶೀಬ—(ಎನ್ನುತ್ತ ಮತ್ತೆ ಮುಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವನು)

[ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನನು ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಒಳಗೆ ಬರುವನು. ಅವನ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಕೋಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಕೋಟಿನಗುಂಡಿಗಳನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮುಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆಯೆ ಇಟ್ಟು

ಕೆಳಗೆ ನೋಡಲಾರದೆಯೆ ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ಇಡುವವನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮುಂಬಾಗಿಲಿನ ಚಾಪೆಯನ್ನು ತುಸು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಒಂದು ಮುಖವು ಒಳಗೆ ದಣಕಿಕ್ಕುವುದು. ಅದನ್ನು ನೋಡದವನಂತೆ ಚೆನ್ನನು ಏಕೆಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾದವನಂತೆ ನಟಿಸುವನು. ಹಣಕಿಕ್ಕಿದ ಮುಖವು ಮುಖಕ್ಕೆ ಒಳಗೆ ಬರುವದು—ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ—ದೇಹ ಸಹಿತವಾಗಿ—ತಲೆಗೆ ರುಭ್ರವಾದ ಗಾಂಧಿಟೊಪ್ಪಿಗೆ—ಮೈಯಲ್ಲಿ ನೆಹರು ಶರ್ಟ್, ನೆಹರೂ ಜಾಕೆಟ್. ಉಬ್ಬಿದ್ದು ರುಭ್ರವಾದೀ ದೋತರು. ಸುಮಾರು ೩೬ ವಯಸ್ಸಿನ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಒಂದೆರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ಒಳಗೆ ನಡೆದು ಬಂದು—]

ವ್ಯಕ್ತಿ :— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದಲೆ) ನಮ್ಮಂಥವರು ಒಳಗೆ ಬರಬಹುದೇನು ಚೆನ್ನ ?

ಚೆನ್ನ :— (ಈಗ ನೋಡಿದವನಂತೆ) ಅಂ—ಬರಿ—(ವಿನಯದಿಂದ) ಬರಿ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಸಾವಕಾರಾರ್—ವ—ವಕ್ಕೇಲ್—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಏಕಿತನಾಗಿ) ಏನಂದಿ, ಚೆನ್ನ ? 'ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಸಾವ್ಕಾರ'—?

ಚೆನ್ನ :— ತೆಪ್ಪಿ ಬಾಯೀಗ ಬುತರಿ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತುಸು ಮುಂದೆ ಸಡೆದು ಬಂದು) ಬಾಯಿಯಿಂದ ತಪ್ಪಿ ಒಂದರೂ ನಿನಗ ಆ ಹೆಸರು ಹ್ಯಾಂಗ ಗೊತ್ತಾಯ್ತು—?

ಚೆನ್ನ :— (:ಡುವೆದೆ) ಗೊತ್ತಿತ್ತಿ ನನ್ನ ...ಆ ಯಾಳೇದಾಗ ನಾನು ಅಲ್ಲೇ ಇದ್ದಿಲ್ಲ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ನೀನೂ ಅಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿಯಾ ? ಯಾಕೆ ? ಏನಾಯ್ತು—

ಚೆನ್ನ :— (:ಡುವೆಯ) ಮಾಡಾಕ ಯಾಳೇನೇ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ.... ಎಲ್ಲಾರ ಜೋಡಿ ನನ್ನೂ ಎಯ್ಯರಿ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಆತ್ಮಂತ ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಚೆನ್ನನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಅಂದರೆ— ಅಂದರೆ—ಚೆನ್ನಾ—ನೀನೂ ನಮ್ಮ ಹಾಂಗೇ ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಜೇಲು ಕಂಡು ಬಂದವ....

ಚೆನ್ನ :— ನಿಮ್ಮಾಂಗ ಹ್ಯಾಂಗಾದೀತ್ರಿ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣೋರ? ಅದೇ ಜೇಲ್‌ದಾಗ ನೋಡಿದಿನ್ನಿ ನಾ.... ಜೇಲರ ಸಾಬನ ಫರ್ಜಿತಿ ಮಾಡಿ ನೀವು

ಬೇಕೇಕಾದ್ದು ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಿ, ನಿಮ್ಮ ಜನಾ ಎಲ್ಲಾ ನಿಮಗ ಸಾವಾರ ಸುಬ್ಬಣ್ಣೋರು ಅಂತಿದ್ದು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚೆನ್ನನ ಬೆನ್ನ ತಪ್ಪಿ) ಏನು ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ, ಚೆನ್ನ... ನನಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀನೂ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯುದ್ಧದ ವೇದ ಅಂತ.... (ಅತ್ತಿತ್ತ ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡುತ್ತ) ಏನೂ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ.. (ಒಮ್ಮೆಲೆ ವಿಷಯಾಂತರಿಸಿ) ಈ ಹೊತ್ತಿನ ಮನೆಯ ಶಿಸ್ತು ನೋಡಿದ್ದ ಪಾಂಡವನವರು ಮುಂಜಾನೆ ಗಾಡಿಗೆ ಬಂದರು ಅಂತ ಕಾಣಿಸ್ತದೆ—

ಚೆನ್ನ :— ಬಂದರಿ, ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರು. ರಾತ್ರಿ ನಸಕಿನ ಗಾಡಿಗೆ ಬಂದರಿ....ಅಜ್ಜನನ್ನ ನೋಡಬೇಕು ಅಂತ ಅವ್ವಾ ಅವಿಗೆ ಅಟೊಗು ಹಂಬಲ— ರಾತ್ರೀನೇ ಹೋಗಿ ಕುಂತರು ರೇಸನ್ನಾಗ... ನನಗ ಹೇಳಿದ್ದು 'ಚೆನ್ನ, ಮನೀ ಶಿಸ್ತು ಮಾಡೋದು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ನೋಡು' ಅಂತ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ಅಂತರೆ—ಇದೆಲ್ಲಾ ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಅನ್ನು (ಸುತ್ತಲೂ ತಲೆದುಗುತ್ತ ನೋಡುವನು)

ಚೆನ್ನ :— ನನ್ನ ಹ್ಯಾಂಗ ಅದೀತ್ರಿ? ಶಿಸ್ತು ಮಾಡಾಕ ಬೇಕು ಅಂತ ಮೊದ್ಲ ಯಿಚಾರ ಹಾಕಿದವು ಅವ್ವಾಅವು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಆಯ್ತು— ನಾನು ಬಂದಿದ್ದೆ ಅಂತ ಹೇಳು— (ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಚೆನ್ನ :— (ಅವಸರದಿಂದ) ಇಲ್ಲ—ಕುಂತಗೋರಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣೋರ. ಹೇಳ್ತೀಸಿ ಅವ್ವಾ ಅವಿಗೆ, ಯಾವಾಗಿನಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಹಾದೀ ಕಾಯ್ದಾರ (ಬಲಬಾಗಿಲಿಂದ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವನು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಎದ್ದು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅತ್ತಿತ್ತ ಪಾತ್ರೆಯೊಳಗಿನ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವನು. ಇವನು ಎಡಬದಿಯ ಗೋಡೆಗೆ ಸಂತಾಗ ಹಿಂದಿನ ಬಲಬಾಗಿಲಿಂದ ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಬರುವಳು.)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಅವನನ್ನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಮೌನದಿಂದ ನೋಡಿ, ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ವಕೀಲರಿಗೆ ಹೋಗೋ ಅವಸರ ಇದೆ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ, ಚೆನ್ನ !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ದನ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ತಿರುಗಿ ಎಂತು) ಪಕ್ಷಗಾರರ ಮೇಲೆ
‘ ಭಾಪ ’ ಹಾಕೋದರ ವೂರ್ತಿ ವಕೀಲರ ಅವಸರ. (ಸಗಿಯಿಂದ
ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಇಲ್ಲ. ನನಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೇ ಹೋಗೋದಿದೆ, ಮಿಸ್
ಮಂದಾಕಿನಿ. (ಕೈಗಡಿಯಿಂದ ನನ್ನ ನೋಡಿಕೊಂಡು) ಆರೂವರೆ
ಗಂಟೆಗೆ ಸಭಾ ಇದೆ.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ನೀವು ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಕೂತುಕೊಂಡರೆ ನಾನೂ ಬರ್ತೀನಿ
ಏನು ನಾನು ಬರಬಾರದು ಅಂತ ನಿಮ್ಮ ಇಚ್ಛಾನೇ !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕುರ್ಚಿಯನ್ನೇಳದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಎದ್ದುಕೊಂಡು ಆಸುಕುಳಿತು ತಾನೂ ಒಂದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು
ಎಳೆದು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು)

[ಇಬ್ಬರೂ ಸಗುವರು]

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ಅಂತ ನೀನು ಸಭಾಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.
ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಅಜ್ಜ ಒಂದು ವರ್ಷದ ದೇಶ
ಸಂಚಾರ ಮಾಡಿ ಈಹೊತ್ತು ಬರುವರು—ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಬರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ
ಅಂತ ಅನಿಸಿ ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದೆ.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಕೇಳಿಕೊಂಡು ನಕ್ಕು) ಅಜ್ಜನ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿ
ಅಂತ ನಿಮಗ್ಯಾರು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಡುವೆಯೇ ಕೈಮಾಡಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ)
ಎಂದೂ ಇಲ್ಲದ ಇಂದಿನ ಈ ಶಿಸ್ತು, ಈ ಓರಣ—ಇದು ಹೇಳತಾ
ಇದೆ. ನೀನು ಬರುವಾಗ ಅದನ್ನೇ ನೋಡಿ ಮೈಮರೆತು ನಿಂತಿದ್ದೆ ..
ಹಂ....ಮರೆತೆ....ನಿಮ್ಮ ತಂದೆಯವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ ? ಅವರ ಹೊಸ
ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಮರ್ಶಾ ಬಂದಿದೆ, ನೋಡಬೇಕೋ ಇಲ್ಲೋ,
ಅವರಿಗೂ ಹೇಳೋಣ ಅಂತ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನಕ್ಕು) ‘ ನೋಡಿಯಾರೂ ಇಲ್ಲೋ ’ ಅಂತ !
ಈಹೊತ್ತು ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ ಅದನ್ನೇ ಓದತಾ ಇದ್ದಾರೆ. ಈಗ
ಅಲ್ಲಿ ಒಳಗೆ ಅನಂತಗ ಓದಿ ತೋರಿಸ್ತಾ ಇದ್ದಾರೆ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಅನಂತಗ ! ಅಂದ್ರೆ ಅಡಿಗೆಯವನಿಗೆ—?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ತಲೆ ತೂಗುತ್ತ) ತಮ್ಮ ಕಾಮಂಬರಿ Socialismದ ಆಧಾರ ಗ್ರಂಥ ಅಂತ ಹೇಳಿಲ್ಲ ಆ ವಿಮರ್ಶೆಯೊಳಗೆ? ಅದಕ್ಕೆ Socialist ಆಗಿ ಅಡುಗೆಯವನ ಜೋಡಿ ಚರ್ಚಾ ನಡಿಸ್ಸಾರ !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಒಂದು ವೇಳೆ ಬಿಂದೂರಾಯರು ನಿಜವಾಗಿಯೇ Socialist ಇದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಇದೆಲ್ಲಾ (ಮನೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತ) ನೋಡಿ ಏನು ಅನ್ನಿಸಬಹುದು ಅಂತಿನಿ !

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಅನ್ನಿಸೋದೇನು? ತಮ್ಮ ಮಗಳು Bolshevik ಇದ್ದದ್ದೇ ನಿಜ ಅನ್ನಿಸೋದು.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— Bolshevik! ಹಹ ! ಮಿನ್ ಮಂದಾಕಿನೀ, ನೀನು Bolshevik ಹಹಹ !

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸೋಗಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಯಾಕೆ? ನಗ್ಗೀರಿ ಯಾಕೆ ಅದಕ್ಕೆ? ಸುಳ್ಳೇನು? ಬ್ರಹ್ಮನೇ Bolshevik ಮಾಡ್ಯಾನ ಹೆಗಸಿನ್ನ....

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಹಹಹಹ !

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ತುಸು ನಿಜವಾದ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ) ಅಯ್ಯ ! ಸುಳ್ಳುಳ್ಳೇ ಯಾಕೆ ನಗ್ಗೀರಿ ಅಂತಿನಿ ? ತನ್ನವನ್ನೋ ಅಸ್ತಿ ಇಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಅಸ್ತಿಯೊಳಗೆ ಪಾಲು, ಅಧಿಕಾರ ಇರೋದಿಲ್ಲ ಹೆಗಸಿಗೆ? ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಗೇನಿದೆ Bolshevikಗೆ ? ..ಅಜ್ಜನ ಮಡ್ಡು . ನನ್ನದೂ ಅಂತ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಉಪಯೋಗಿಸೋದಿಲ್ಲೇನು ನಾನು ? ಗಂಡನ ಮಡ್ಡಿನಿಂದ ಮನೆಯನ್ನು ಅಂದಚೆಂದಾಗಿ ಸಾಗಿಸೋ ಹೆಂಡದಿರೆಲ್ಲಾ Bolshevismದ ಪ್ರಚಾರಕರು ಅಂತ ನಾ ಮೊನ್ನಿನ ಸಭಾದೊಳಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :—(ಸೋಗಿನಿಂದ ಹೆದರಿಸುತ್ತ) ಶೌಶ್. ..ಮ್ಯಾಲೆ ಅಜ್ಜ ಇದ್ದಾರೆ! ....ಕೇಳಿಸಿತೂ ಅಂದ್ರೆ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಿಡುಕಿನಿಂದ) ಅಜ್ಜ—ಅಜ್ಜ (ಎಂದು ಅವನನ್ನು ಅಡಕಿಸುವಳು)

(ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿನಿಂದ ' ಮಂದೂ, ಮಂದೂ ' ಎಂದು ದನಿ)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಎದ್ದು) ಆಗಲಿ ಹಾಗಾದರೆ ನಾಳೆ ಭಿಟ್ಟ
ಆಗೋಣ—

ಮಂದಾಕಿನಿ:— (ಕೇಣಕುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಯಾರ ಅಜ್ಜನ ಯಾರು ಹೆವರ
ಬೇಕು—ಅಂತೀನಿ. (ಅವನು ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನಲು) ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜನ
ಗುರುತು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಚಪಾನೂ ಸಿಗ್ತದೆ, ಕೂಡಿರಲ್ಲ ಒಂದಿಷ್ಟು.
(ಮೇಲಿಳಿದ ದನಿ, ' ಏನು ಹೊಡೀತು, ಇನ್ನು ಬರಲಿ ಅಹುದೆಷ್ಟು
ಮಂದೂ ? ')

ಮಂದಾಕಿನಿ.— (ಅನುಮಾನಿಸುವ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ) ಕೂಡಿರಿ ಅಂದ್ರೆ—!
(ಅವನು ಕೂಡಲು) ಆಯ್ತು, ಅಜ್ಜ, ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರಿ ಆಗೇದ.

[' ನೋಡು ಮತ್ತೆ, ಆಗೇದೋ ಇಲ್ಲೇ ? ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿಕೊಂಡು
ಬರೀನಿ ' ಎಂದು ಗದಗೊಸಿ ನಗುತ್ತ ಅಜ್ಜ—ಪಾಂಡವನವರು—ಕೆಳಗಿಳಿದು
ಬರುವ. ಕೆಳಗೆ ಬಂದವನೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣೊಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ' ಇದೇನು ನನ್ನ
ಮನೆಯೋ ? ಏನು ಮಲಗಿದ ಮುದುಕಗೆ ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರಾಯಿತೋ ? ' ಎಂದು
ಕೇಣಕುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ ನುಡಿಯುತ್ತ ಬಂದು ಎದ್ದು ನಿಂತ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ
ನಗೆಯಾಟಿದ ಕಳೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗಂಭೀರನಾಗುವನು.]

[ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಅಜ್ಜನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುವನು ಸುಮಾರು ೬೮ ವಯಸ್ಸಿನ
ಮುದುಕ. ತಲೆಗೂದಲು, ಮೀಸೆ ಬೆಳ್ಳಗಾಗಿವೆ ; ಬೆನ್ನು ಬಾಗಿಲ್ಲ ; ತುಳು ಎತ್ತರ
ಆಳು ; ಮೈಕಟ್ಟು ತೋರಿಕೆಗೆ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಚ್ಛವಿದೆ ; ಬನಿಯನ್ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ;
ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗನ ಕಿಡಿಗೇಡಿತನದ ಕಳೆ ಇದೆ, ಕಣ್ಣು ಸಗುತ್ತವೆ ಏನೋ
ಎಂದೆನ್ನಿ ಸುವುದು ; ಇಡೀ ಮುಖವೇ ಯಾವಾಗಲೂ ನಗೆಯಿಂದ ಬೆಳಗಿರುವುದು.]

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಅಜ್ಜನಿಗಾಗಿ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನಿರಿಸುತ್ತ) ಅಜ್ಜ, ಇವರು
ಶ್ರೀಯುತ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅವರು.

ಅಜ್ಜ :—(ಒಮ್ಮೆ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ಮಂದಾಕಿನಿಗೆ) ನಿನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೇನು ?
(ಅವಳು ತಲೆತೂಗುವಳು) ದಿನಾಲು ನಮ್ಮ ಮನಿಗೆ ಬಂದು
ಹೋಗಿರತಾರೇನು ? (ಮತ್ತೆ ತಲೆತೂಗುವಳು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ)
ಕೂತುಗೋರಿ. (ಅವನು ಕೂಡಲು) ಮೊದಲಿಗೇ ಒಂದ್ಕೂತು ನಿಮಗೆ
ಹೇಳಿ ಬಿಡ್ತೀನಿ....ನನಗೆ ' ನೀವು, ತಾವು ' ಅಂತ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು
ಮಾತಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ....ದಿನಾಲು ಬಂದು ಹೋಗುವವರಿಗೆ
' ನೀನು ' ಅನ್ನದೆ ಗತೀನೇ ಇಲ್ಲ....ನಡಿದೀತಲ್ಲೋ ನಿನಗೆ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ?

ಅಂ. (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಹುಚ್ಚು ನಗೆಯನ್ನು ನಗಲು) ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವ
ಅದು .. ಇಂಥಾ ನನ್ನ ಸ್ವಭಾವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜನರು ನನಗೆ ಪಿತ್ತದ
ವಾಡವು ಅಂತಾರ ! ಹಹ !

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಇವರು ಕಾಗ್ರೆಸಿನೊಳಗೆ ಇದ್ದಾರೆ, ಅಜ್ಜ

ಅಜ್ಜ :— (ಅವನನ್ನ ನೋಡುತ್ತ) ಹುಂ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಮುಂದಾಳು ಇದ್ದಾರೆ—

ಅಜ್ಜ :— ಕಾಗ್ರೆಸೆ ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ಆಯ್ತಲ್ಲ ಮುಂದಾಳು ಇರಲಿಕ್ಕೇ
ಬೇಕು. ಅಲ್ಲೇನು, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಿನಯದಿಂದ) ಫೇ-ಫೇ-ನಾಯೇನು ಮುಂದಾಳು ಅಲ್ಲ—

ಅಜ್ಜ :— ಅಲ್ಲ ಅದ್ರ ಹ್ಯಾಗೆ ? ಮುಂದಾಳು ಹೂರತು ಇದ್ದಾರ್ಯಾರು
ಕಾಗ್ರೆಸದಾಗ ? ಏನಂತೀ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ? ಹಹ !

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ) ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜನ ಸ್ವಭಾವ ಅದು.
ಎಲ್ಲಾದರೂ ಒಂದು ವಿಲಕ್ಷಣ ಮಾತು ಆಡೋದು.

ಅಜ್ಜ :— ಅದಕ್ಕೆ ಪಿತ್ತವ ವಾಡವು ! ಹಹಹ ! (ಗದಗುಳಿಸುತ್ತ) ಏನಂತೀ
ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ನಾನನ್ನೂ ಜಮಾತ ಸ್ತನನ್ನೂ ಮಾಡತೀನಿ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ
ಸಭಾಕ್ಕೆ ಹೋಗ್ಬೇಕಾಗೇವ.

ಅಜ್ಜ :— ಬಿದೂ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಅವನನ್ನೂ ಕರೆಕೊಂಡು ಬರ್ತೀನಿ (ಬಲಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಒಳಗೆ
ಹೋಗುವಳು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕೆಲಹೊತ್ತು ಏನು ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದೆ ಕೊನೆಗೆ)
ಬಿದೂರಾಯರು ಈಹೊತ್ತು ಬಹಳೇ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಅಜ್ಜ :— ಆ—? ಏನು ? ಯಾವ ಬಿದೂರಾಯರು ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಇವರೇ....ನಿಮ್ಮ—

ಅಜ್ಜ :— ಹಾಂ ಹಾಂ....ನಮ್ಮ ಬಿಂಮಾನ ?....ಯಾಕೆ ? ಏನಾಗಿದೆ
ಅವನಿಗೆ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಗೆಯಿಂಪ) ಈಹೊತ್ತು ಅವರ ಹೊಸ ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿಮರ್ಶಾ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಗೇದ.

ಅಜ್ಜ :— (ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ವಿಮರ್ಶಾ ! ಈಗ ಅದನ್ನೂ ಬರೆಯಲಿಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿರುವೇನು ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಕ್ಕ) ಛೇ ! ಛೇ ! ಅವರು ಯಾಕೆ ಬರಿತಾರೆ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕದ ವಿಮರ್ಶಾ ? ಈಗ ಅವರ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಚಾರ ಬಹಳ ಆಗೇದ....ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದೊಳಗ Socialism ದ ಪ್ರಚಾರ ಅವರಷ್ಟು ಯಾರೂ ಮಾಡಿಲ್ಲ ಅನ್ನಬಹುದು.

ಅಜ್ಜ :—ಹಹಹ ! ಅದನ್ನೂ ನಡಿಸ್ತಾನೇನು ? ತಾನು ಮಾಡೋದನ್ನು ಮಂದಿಗೂ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾನೇನು ? ಹಹಹ ! ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ— ಅಪ್ಪನ ಗಳಿಕೆ ಮ್ಯಾಲೆ ನಿರುದ್ಯೋಗದಿಂದ ಮರೀತಾನ ಅಂತಿದ್ರು.... ಹಹ ! ಅವರ ಬಾಯಿ ಕಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟ ಹಾಗಾದರ ?....ಆ....? ಮೊದಲಿ ನಿಂದಲೂ ಉಲಕೋಚೇನೇ ಅವನ ಸ್ವಭಾವ....ಹು... (ಒಮ್ಮೆ ನೆನಪಿಗೆ ಬಂದಂತೆ) ಅಲ್ಲ—ಈ ಊರೊಳಗ ನೀ ವಕೀಲಿ ಮಾಡ ತೀರಾ ?....ನಿನ್ನ ಹೆಸರೇ ಕೇಳಿದ್ದಿಲ್ಲ—ಏನು ನಮ್ಮ ಮಂದಾನ ಗುರುತು ಇದ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲೋ ನಿನಗೆ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಕ್ಕ) ನಾನು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದು ಒಹಳ ದಿವಸ ಆಗಿಲ್ಲ

ಅಜ್ಜ :— ಅದೇ ಅಂತಿನಿ....ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲವಪ್ಪ ಯಾರಿಲ್ಲ....ವಕೀಲ ಅಂತ ಹೆಸರು ಇರದಿದ್ದರೂ ಹಾಂಗೇ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಗೊತ್ತಿರಬಹುದಾಗಿತ್ತು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :—ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ವಕೀಲಿಗಾಗಿ ನನಗಷ್ಟು ವ್ಯಾಘ್ರಾನೇ ಇಲ್ಲ—

ಅಜ್ಜ :— ಅಂದ್ರೆ—?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ನಾನು ಈ ದೇಶಸೇವಾದ ಕೆಲಸಕ್ಕೇ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ.

ಅಜ್ಜ :— (ಆಶ್ಚರ್ಯ ತೋರಿಸಿ) ಅಂದ್ರೆ ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಏನ್ನಾಡಿದ್ದಿ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಹಿಂತನದ ನಗೆಯಿಂಪ) ಈ ಊರಿಗೆ ಬರೋವರೆಗೂ ನಾನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಜೇಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೆ—

ಅಜ್ಜ :— (ಬೆರಗಾದವನಂತೆ) ಜೇಲಿನಲ್ಲಿಯೇ ? ಯಾಕೆ ? ಏನ್ನಾಡಿದ್ದಿ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :—(ಏನೋ ಏನೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಶಂಖಾಕಾರದಿಂದ ಕೈಬೆರಳುಗಳನ್ನು ತಿರುಗಿಸಿ) ಸರಕಾರದವರು ಬಂಧಿಸಿದರು, ಜೈಲಿಗೆ ಹೋದಿ.

ಅಜ್ಜ :— ಹುಂ (ಎಂದು ಉಸಿರೆಳೆಯುವನು) ಮುಂದೆ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಗೆಯಿಂದ) ಮುಂದೇನು ? ಮತ್ತೆ ಸರಕಾರವೇ ನಮ್ಮ ದಾಯಿತಲ್ಲ ? ಹೊರಗೆ ಬಂದೆ.

ಅಜ್ಜ :— ಹುಂ (ಎಂದು ತುಸು ಹೊತ್ತು ಮೌನದಿಂದಿದ್ದು ಒಮ್ಮೆ ಸಗ ತೊಡಗುವನು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ಕೆಚ್ಚು ಕಳೆಯಿಂದ ತನ್ನ ನೋಡಲು ಸಗೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ಅಲ್ಲ—ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಮೋಜಿಗೆ ನಗೆ ಬಂದಿತು—ಆಂ ?—ಹಿಡಿದರು, ಹೋದಿ—ಬಿಟ್ಟರು, ಬಂದಿ !—ಆಂ ?—ಇದರಕಿಂತ ಸರಕಾರಿ ನೋಕರಿ ಮಾಡೋದೇನು ಕೆಟ್ಟ ಆಗಿತ್ತು ಆಂದೆ—ಆಂ ?—ನನ್ನ ಮಾತು ಹೇಳ್ತೀನಿ—ಜೀಕಾಯ್ತು ನೋಕರಿ ಹಿಡಿದಿ, ಸಾಕಾಯ್ತು ವೆನ್‌ಶನ್ ಪಡೆದಿ—ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ದುಡ್ಡು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡೆ—ಆಂ ? ಹಹ !—ಆಂ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಬಂದ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ಚಹೆ ತಂದರು ಕಾಣಿಸ್ತದೆ (ಎಂದು ಎದ್ದು ಮೇಜಿನಮೇಲಿನ ತಿಣಿಸಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಆತ್ತಿತ್ತ ಸರಿಪ ತೊಡಗುವನು)

[ಬಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಿಂದುರಾಯ ಬರುವನು. ಮನೆಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ, ಕೈಯಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ. ಇಡೀಯ ನಾಟಕವೃತ್ತಿ ಬಿಂದುರಾಯನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂಬ ಅನನ್ಯ ಸಡತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಲಕ್ಷ್ಯ, ಯಾವಾಗಲೂ ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಅವನು ಮಾತನಾಡುವಂತೆ ಎಸೆಸುವುದಿಲ್ಲ ಮುಖವನ್ನು—ತಪ್ಪಿ—ಮೇಲಿತ್ತಿ ಮಾತನಾಡುವನೆಂದರ ಕೂಡಲೆ ನಾಟಕವನಂತೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಕೆಳಗೆ ನೋಡುವನು. ಮಿಕ್ಕವರಿಗೆಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಇವಲ್ಲದೆ ಈಗಾಗಲೇ ನೋಟಿಸಿದಂತೆ ಕನ್ನಡ ಇಂಗ್ಲಿಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುವುದೂ ಬಿಂದುರಾಯನ ಪದ್ಧತಿ. ಈಗ ಬಂದವನೆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಇದ್ದಾರೆ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದನ್ನರಿಯದವನಂತೆ ಮುಂಬಾಗಿಲಿನ ಕಡೆ ನಡೆದು (ಶ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಎಡ (ಹೊರಗಿರುವ ಬರುವಾಗ ಬಾಗಿಲಿನ ಬಲ) ಬದಿಗೆ ಅವನದಂತೆ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಗೋಡೆಯ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವನು. ಈಗ ಅವನು ಅಜ್ಜನಿಗೂ ಮತ್ತು ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೂ ತೀರ ಇದಿರಾಗಿರುವ ಅವರನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಕುಳಿತು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಬಡೆಯುತ್ತ—]

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಎಂತಹ ಹುಚ್ಚು ಅಂತೀನಿ. ಆಂ? ಶುದ್ಧ nonsense!

ನಮ್ಮ ಸಮಾಜ ಎಲ್ಲಿ? Socialism ಎಲ್ಲಿ? Poles ಪೋಲ್ಸ್
ಯಾಕೆ? ಕಪೋಲ್ಸ್—apart! ಹಹ! ನಡುವೆ ನಾಲಿಗೆ ಅದೆ! ಆಂ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಗೆಯಿಂದ) Socialism ಅನ್ನೋದು ಪರದೇಶಿ ವಸ್ತು,
ಬಿಂದೂರಾಯರ! ಅದಕ್ಕೇ ನಮಗ ಅದು ಬ್ಯಾಡ....

ಅಜ್ಜ :— (ಹಿರಿತನದಿಂದ) ನಿನಗ ನೆನಪಿನೊಳಗ ಅದನೊ ಇಲ್ಲೊ,
ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ; ೧೯೧೮ ರೊಳಗ ಯುರೋಪದೊಳಗ ಒಂದು ಯುದ್ಧ
ಆಯ್ತು, ಆಗ ಪರದೇಶದಿಂದ ಒಂದು ಪಿಡುಗು ಬಂದಿತ್ತು,
ಇನ್‌ಫ್ಲುಎನ್ಸಿಯಾ ಅಂತ! ಆಂ—? ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅಂಥಾದ್ದೂ
ಜೀಕಾಗ್ತದೆ—ಆಂ?—ಬ್ಯಾಡಾದ್ದೆ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಆಫೀಸನವ ಹಟದಿಂದ) ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಂದ ಏನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ
ನಮಗ....ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಜೀಕಾದಷ್ಟು ಘನವಂತ ಇದೆ! (ಜಿನ್ನಿಗೆ ಕೈ
ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಿಲ್ಲುವನು)

ಬಿಂದು :— (ಋತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೆ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು) ಮೂರ್ಖತನ, Stupid!
ದಡ್ಡತನ ಏನು, ಹೊಲಸು ಏನು, ಅಲ್ಪಸಂತೋಷ ಏನು ; ಹೇಡಿತನ
ಏನು! ignorant, dirty, little minded cowards! ಸಂಸ್ಕೃತಿ
ಅಂತ! what a civilization !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅಜ್ಜನಿಗೆ) ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಘನವಂತ ಅಂದೆ ..
ನಮ್ಮ ದೋಷ ನಾವು ಒಪ್ಪಿವಿ ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಂದ ಕಲೀಲಿಕ್ಕೆ
ಹಿಂದೂಂದೆ ನೋಡೋದಿಲ್ಲ.... ಬಿಂದೂರಾಯರು ಅನ್ನೋದೇನು
ಪೂರಾ ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಈ ಹೊತ್ತು ನಾವು ಎಷ್ಟೋ ಸದ್ಗುಣ
ಕಲಿತಕ್ಕಿದ್ದಿದೆ—

ಅಜ್ಜ :— (ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಏನಂದಿ? ...ಆಂ—?....ಕಾಲಬದಲಾದದ್ದೇನು
ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ನೀವೇನೂತಾಡ್ತೀರಿ ತಿಳಿನೇವಲ್ಲದು ನನಗ.... ಆಂ?....
ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಕಲಿಯೋದಿ?.... (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ತಲೆ ತೂಗಲು) ನೀ
ಮೊದಲು ಕೆಳಗ ಕೂಡು, ಅಂದರೆ ನನಗ ಮಾತಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ತ್ರಾಸ
ಆಗೋದಿಲ್ಲ.... (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಕೂಡುವನು) ಏ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ಈಗಿನ

ಸಾಹೇಬ್ರು ಬದಲಾಗೇರೋ? ಏನೋ? ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.... ಆದ್ರೆ ನಂ
ಕಾಲಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅವರಿಂದ ಕಲಿಯೋದು ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ ನೋಡು....
ಯಾವ ಸಾಹೇಬ ಬಂದ್ರೂ ನಾಯೇನು ಧೊತರ ಮೊಚ್ಚೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ ...
ಮಡಿಯೊಳಗಿದ್ದಾಗ ಹೇಳಿಕಳಿಸಿದರ ' ಮಡಿಯೊಳಗಿದ್ದೀನಿ, ತಡೀರಿ '
ಅಂತ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದೆ....ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ---
ಕೋರ್ಟಿಗೆ ಹೋಗೋದಂದ್ರೆ ವಿಲಾಯತೀ ತನಕ ಕಾಣಿಸೋವಷ್ಟು
ಥಾಳ ಅಂಗಾರ ಅಕ್ಷತ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ---ಅಂದೆ! ಹಹ! ಅಂ?
ಹಹ!

[ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ಮಂದಾಕಿನಿ ಬಂದು ಬಾಗಿಲ ಪರವೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ
ಹಿಡಿಯುವಳು. ಸುಂದರವಾದ ಪ್ರೀದಲ್ಲ ಮುಟ್ಟುವ ಕಪ್ಪು ಬಸಿ-ಕೆಟರ್‌ಗಳನ್ನು
ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅನಂತನು ಬರುವನು. ಅನಂತನು ಉದ್ದ--ಪಾದದವರೆಗೆ--
ದೋತವನ್ನು ಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮೊದಲಿನಂತೆ ಶರ್ಟ್ ಇದೆ. ಅಜ್ಜನನ್ನು ನೋಡುತ್ತ
ನಡೆದು ಬಂದು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀ ಇಟ್ಟು ಹೊರಡಲು--]

ಅಜ್ಜ :-- ನಮ್ಮ ಅನಂತಗ ನೆನಪಿದೆ. ಕೇಳು--ಯಾಕೋ ಅನಂತಾ,
(ಆತನು ತಿರುಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು) ಆ Blackie ಸಾಹೇಬ ಬಂದಾಗ ಒಂದು
ತಾಸು ಅವನ್ನ ಕೂಡಿಸಿ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಮೂಲೆಯೊಳಗೆ ಕುರ್ಚಿ
ಮ್ಯಾಲೆ ಒಂದು ಕಪ್ಪು ಮಜ್ಜೆಗೆ ಅಳ್ಳಿಟ್ಟೇ ಕೊಟ್ಟಿಟ್ಟಿತು--ಅದೂ
ಅನಂತ ಬರೀ ಮೈಲೆ ಲಂಡ ಪಂಚೆ ಉಟ್ಟೊಂಡು ಬಂದು! ಅಂ?....
ಹಹ! (ಅನಂತ ಹೋಗುವನು) ....(ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ) ಮತ್ತೆ ಆ ಸಾಹೇಬ
ಹೋದಮ್ಯಾಲೆ ನಾನು-ನಾನು ಚಹಾನೇ ಕುಡಿದೆ--ಅಂ?--ಹಹ....
(ಮಂದಾಕಿನಿಗೆ) ಚಹಾನೇ ಮಾಡಿದಿ ಹೌದಲ್ಲೊ ಮತ್ತೆ....ಹಹ!--
ಮುಂದುಕನ ಹಲ್ಲಿಗೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಅಳ್ಳಕ ಅಳ್ಳಿಟ್ಟು--ಹಹಹಹ--
(ತಾನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಗುವನು)

ಮಂದಾಕಿನಿ :--(ಕಪ್ಪು ಸಾಸುಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಇಡುತ್ತ ಕೆಟರ್‌ದಿಂದ
ಚಹವನ್ನು ಸುರುವುತ್ತ) ನಾ ಹೇಲ್ಲಿಕ್ಕೆ ಮರೆತೆ, ಅಜ್ಜ, ನಿಮ್ಮೆದುರು.
ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಯುತ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅವರ ಮುಂದೆ ಸಾಹೇಬರ ಮಾತು
ತೆಗೆಯೋ ಹಾಂಗಿಲ್ಲ...ಅವರ ದೇಶಾಭಿಮಾನದ ಕೋನೇ ಹಾರ್ತವ...

ಅಜ್ಜ :—ಅಲ್ಲ ನಾವಿಷ್ಟು ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ನಮಗ ಮಾನ ಕೊಡತಿದ್ದರು ಅಂದೆ ಸಾಹೇಬರು—ಯಾಕೆ ಏನಂತೀ—ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ? ಆಂ ? ... (ಎಮ್ಮೆಗೆ ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಮಾತು ಅಷ್ಟಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಏನಂದಿ ? ಸಾಹೇಬರಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಕಳಿತುಕೋಬೇಕಾಗೇದ ಅಂತಿದ್ದ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ. ನಾವೇನು ಹಾಂಗ ಮಾಡತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ ... ಹೌದಲ್ಲವ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ? ಆಂ ? (ಎನ್ನುತ್ತ ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಕೊಟ್ಟ ಕಪ್ಪು ಸಾಸರುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವಳು).

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಕಳವಳ ನಡೆದಿದೆ ಎಂದುಕೊಂಡು ಮುಖಲಕ್ಷಣ ದಿಂದಲೂ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮಂದಾಕಿನಿಗೆ ತಿಳುಹಿಸುವಂತೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡಿ ನಗಾಸದಿಂದ ತನಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಕಪ್ಪು ಸಾಸರುಗಳನ್ನು ಕೈಚಾಚ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಳು)

ಮಂದಾಕಿನಿ — (ಬಿಂದುರಾಯನಿಗೆ) ನಿಮ್ಮ ಚಹಾ ಅಲ್ಲಿಯೇ ತಂದೊತ್ತೆ ಲೇನು, ಅವ್ವ ? (ಎಂದು ಕಪ್ಪು ಸಾಸರುಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಡಲು)

ಅಜ್ಜ :— ಅವನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಬರಾನ—ಬಾರೋ, ಬಿಂದು....ಇಡು ... ಕೂಡು. ಮಂದೂ ಇಡಿಯ ಒಂದು ವರ್ಷದ ಮಾತುಕತೆ ನಿನ್ನೊಡನೆ ಆಡ್ಬೇಕಾಗೇದ. (ಅವಳು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ಅಜ್ಜನ ಎಡಕ್ಕೆ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳುವಳು)

[ಬಿಂದುರಾಯನನ್ನುಳಿದು ಮಿಕ್ಕವರು ಕೆಲಹೊತ್ತು ಜನ ಕುಡಿಯುತ್ತಲೆ ಮಾತನಾಡುವರು.]

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಕ್ಕ) ಮಿನ್ ಮಂದಾಕಿನಿ ಅಮ್ಮಾ ಇಡಿಯ ವರ್ಷ ನಿಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಮಾತಾಡತಿದ್ದರು—ಎಂಟು ತಿಂಗಳಮಟ್ಟಿಗಿತ್ತು ನಾನೇ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಅಜ್ಜ :— (ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ಹೌದೇನು ? (ಅಕೆ ನಾಚಿ ಕೆಳಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಲು) ಎಲ ! ಹುಚ್ಚಿ !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಅಲ್ಲ—ನನಗೆ ಒಂದು ಆಶ್ಚರ್ಯ....ವೊಮ್ಮೆಗಳು ಅಂದ್ರೆ ಇಷ್ಟು ನಿಮಗೆ ಪ್ರಾಣ....ಹೀಗಿದ್ದರೂ ನೀವು ಇಡಿಯ ಒಂದು ವರ್ಷ ಯಾತ್ರಾ ಅಂತ ಹೋದಿರಲ್ಲ !

ಅಜ್ಜ :— (ತಿಳಿಸಿನಿಂದ ಬಾಯಿ ತುಂಬಿ) ಹುಂ—?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕಣಕುವ ಸಗೆಯಿಂದ) ನೀವಾದರೂ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಧರ್ಮ, ಪುಣ್ಯ, ಪ್ರೇತ್ರದರ್ಶನ ಅಂತ ಅನ್ನುವವರಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣಿಸ್ತದೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಕೇಳಿದೆ.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಬಗುಬಗೆಯಿಂದ) ಅಯ್ಯ, ಈ ಚಹ ಅರಿ ಹೋದೀತು (ಎಂಮೆ ಬಿಂದುರಾಯನಿಗಾಗಿ ಚಹವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಏಳುವಳು)

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಒಮ್ಮೆ) 'Humbly' ಮೋಸ ಇದು! ಎಂಥ ಮಂದಾಳುಗಳೋ! ಜಾತಿಭಾವನಾ ಹೋಗ್ಬೇಕಂತ! ಛೇ— no psychology! what leaders!

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಅವನ ಪತ್ತಿರ ಬಂದು ಚಹವನ್ನು ತುತ್ತ) ಚಹ ಇಡ್ತೀನಿ, ಇಲ್ಲ, ಅಪ್ಪ.

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಕೇಳಿದ್ದೇನು, ಮಂದಾ? ಜಾತಿ ಹೋಗದೇ ಜಾತಿ ಭಾವನಾ ಹೋಗ್ಬೇಕಂತ! It won't—It won't go at all! ನಾನು ಹೆಸರಿನೊಳಗೇ ನು ಜಾತಿ ಇದೆ . ಹೆಸರು ಹೋಗದೇ ಜಾತಿ ಹೋಗೋದೇ ಇಲ್ಲ! ಆಂ? No name, no caste! ಹೌದು—good! (ಎಂಮವನೆ ಎದ್ದು ತನ್ನ ಬಲಕೈಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಪಾಪಟೆಗಳನ್ನು ದತ್ತವನು. ಅವು-ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಮುಖ ತಿರುಸು ಅವನನ್ನು ನೋಡುವರು.)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಚಹ ಕುಡಿದು ಹೋಗ್ಬರ್ದೆ, ಅಪ್ಪ, ಅಪ್ಪ!

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ತಿರುಗಿ ನಂತು) ಅಪ್ಪ! That's good! ಅಪ್ಪ—ಅಜ್ಜ—ಅಣ್ಣ—ತಮ್ಮ ಹೀಗೇ ಹೆಸರಿಡ್ಬೇಕು—ಅಂದ್ರ ಜಾತಿ ಹೋಗಿ—yes— ಹೌದು!— family names all must have! ಆಂ? (ಎನ್ನುತ್ತ ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಪಾಪಟೆಗೆ ಹತ್ತಿ ಹೋಗುವನು.)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಕ್ಕು) ಇದು ಮತ್ತೊಂದು ಕಾದಂಬರಿ ಒರೆಯೋ ತಯಾರಿ ಕಾಣ್ತದೆ!

[ಮಂದಾಕಿನಿ ಸಾವಕಾಶ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಮೇಜಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವಳು]

ಅಜ್ಜ :— ಸಣ್ಣವ ಇದ್ದಾಗಿನಿಂದ ಉಲಕೋಚಿ ಅಂತ ಹೇಳಿಲ್ಲ? ಮನೆಗೆ ಒಬ್ಬನೇ ಮಗ—ಆಡಲಿಕ್ಕೆ ಮಾತಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿದ್ದಿಲ್ಲ....

ಹೌವಲ್ಲೋ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ? ಎರಡು ಊಟದ ನಡುವೆ ಹೊತ್ತು ಹ್ಯಾಂಗ ಕಳೆಬೇಕು ? ಆಂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ .— (ಬಳಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಅನಂತಾ—ಅನಂತಾ—
(ಅವನು ಬರಲು ಜಹಜ ಕಪ್ಪನ್ನ ಕೆಲವು ತಿನಿಸುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೇಟನ್ನ
ಅವನ ಕೈಗೆ ಕೊಟ್ಟು) ಮ್ಮಾಲ್ ರಾಯರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಬಾ—(ಅವನು
ಮೇಲೆ ಹೋಗುವನು)

ಅಜ್ಜ :— (ತನ್ನ ಮಾತನ್ನ ಮುಂದರಿಗುತ್ತ) ಎರಡು ಊಟದ ನಡುವೆ
ಹೊತ್ತು ಹ್ಯಾಂಗ ಕಳೆಯಬೇಕು ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ ನಾನು ಯಾತ್ರಾ
ಅಂತ ಹೊರಟಿದ್ದು.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ .— (ನಗೆಯಿಂದ) ಅದೇ ಹೇಳಿದೆಲ್ಲ—ನನಗೆ ಅದು ಆಶ್ಚರ್ಯ
ಅಂತ.

ಮಂದಾಕಿನಿ .— (ಇಬ್ಬರಿಗೂ) ಚಹ ಬೇಕೇನು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ?
(ಇಬ್ಬರೂ ಕಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಸರಿಸುವರು. ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಚಹ
ತುಂಬುವಳು. ಅದನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಚಹವನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತ
ಮತ್ತೆ ಮಾತನ್ನು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿಸುವರು)

ಅಜ್ಜ :— (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ) ಅಂದ್ರ ನನ್ನಂಥಾ ಮುದುಕ ಏನ್ಮಾಡ
ಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅಂತಿ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :—(ಉಪನ್ಯಾಸದ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ) ಮುದುಕ—ತರುಣ—ಬಹನ—
ಶ್ರೀಮಂತ—ಯಾರೇ ಅದ್ರ ನಮ್ಮ ವೇತದವರಿಗೆ ಮಾಡೋದು
ಒಂದೇ ಒಂದು ಕೆಲಸ ಇದೆ.

ಅಜ್ಜ :— ಏನೋ—ಅದು ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಗಳಿಸಿದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳೋದು.

[ಮಂದಾಕಿನಿ ಅಭೈರ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅಜ್ಜನನ್ನು ನೋಡುವಳು,
ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಅದ್ವಾನವಿತ್ತವನಂತೆ ಮುದುಕನನ್ನು ಇದಿರಿ ಕುವನು. ಮುದುಕನು
ಮತ್ತ ಯಾವುದನ್ನೂ ಲಕ್ಷಿಸದೆ ತುಸು ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತ ಯಾವುದೋ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ
ಇದ್ದಂತಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಯಾರೂ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ]

ಅಜ್ಜ :— (ಇನ್ನೂ ಹಾಗೆಯೇ ನೋಡುತ್ತ, ಅರ್ಧ ತನ್ನಸ್ವಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ,
ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಬಿಡಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ) ಉತ್ತರ

ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದೊಳಗೆ ಮಿರಾಯಿ ರೂಢಿ ಬಹಳೇನೋ! ಯಾವ
ಮೊಡ್ಡ ಊರೇ ಇರಲಿ, ಮಿರಾಯಿ ಅಂಗಡಿಗಳ ಸಾಲು ಇಲ್ಲದೆ
ಸೇರಬೇಕೆ ಇಲ್ಲ....ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಡೆ ಅದೇ ದೃಶ್ಯ!..ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೆ
ಮುಂದಿನ ಸಾಲು ಮಿರಾಯಿದ್ದು....ಮಿರಾಯಿ ತುಂಬಿ ನೋಣ!...
ನೋಣ ಅಂದೆ!..ಹುಬ್ಬೇಹೂಬ ನಮ್ಮೂರ ಮಿರಾಯಿ ಅಂಗಡಿ
ಹಾಗೇ--ಅಥಾವೇ ತುಂಬಿ ನೋಣ ಅಂದೆ! ಅವನ್ನು
ನೋಡಿನೋಡಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮದೂ ಇದೂ ಒಂದೇ ದೇಶ ಅನ್ನಿಸಿ-
ಅತ್ತು!.... (ತುಸು ಮಾಗೆ ದಿಕ್ಕಿಸಿ, ಮನಕೆ ಮು, ಬಳಗಿಂವೊಳಗೆಯ
ತಡವ ಕಳಕಳಿಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಸಗಯಿಂವ) ಅಂ ? . ಹೌದು
ನೋಡು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ....ಮೊದಲು ನಮ್ಮದು ದೇಶ, ಒಂದೇ ದೇಶ
ಅಂದ್ರೆ ಯಾವುದು ಅಂತ ತಿಳಿಯೋದು ಮುಖ್ಯ--ಅಂ ? (ಎಂದು
ಮಂದಾಕಿನಿಯನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಅವಳು ಮುಂಗಡ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ
ತಡವು ನಿಂತ ಹಸಿಯನ್ನು ಸೆವಗಿನಿಂದ ಮೀಸುವ ಯತ್ನವಿಲ್ಲದವನು
ಕಂಡು) ಮುಮಕೆ ಅದೆ--ನನಗೆ ತಿಳಿದು ಏನು ಉಪಯೋಗ ? ಅಂ ?
(ಸುಬ್ಬಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ) ಬಹಳ ಅಂದ್ರೆ, ವಾಂಡಪ್ಪನ ಪಿತ್ತ ಇಳಿಯ
ಬಹುದು ಅಂದ್ರೆ ನೀನು, ಯಾಕೋ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ .— (ಸೂತನಿಂದ ಎದ್ದು ಕೈಗಡಿಯುವವನು ನೋಡಿಕೊಂಡು)
ನನಗಿನ್ನು ಕೊತ್ತಾಯಿತ್ತು, (ಮಂದಾಕಿನಿಯನ್ನು ನೋಡಿ) ತಡಾನೇ
ಅಗಬಹುದು ಇನ್ನಿಷ್ಟು ತಡೆದರೆ--(ಎಜ್ಜಿಸಿ) ಈಗ ಸಭಾಕ್ಕೆ
ಹೋಗ್ಬೇಕಾಗೇದು, ವಾಂಡಪ್ಪನವರ...ಬತ್ತೀಸಿ ನಾಕೆ (ಎಂದು
ಹೊರಟುಹೋದ)

ಅಜ್ಜ :— ಸಭಾ ಮುಗಿದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಾರಲ್ಲೋ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ— (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು
ಅವರಿಗೆ ನಿಂತು ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗ) ಮತ್ತೆ--
ಮುಮಕನ ಜೋಡಿ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯೋದು ಬೇಜಾರ ಅನ್ನಿಸಿ-
ದಿದ್ದರೆ--ಅಂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಗಯಿಂವ) ನಮ್ಮ ಶ್ರೀಯುತ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅವರಿಗೆ
ಬೇಜಾರ ಅನ್ನೋದು ಇಲ್ಲ... ಲೆಕ್ಕರ ಕೇಳೋ ಮಂದಿ ಇದ್ದರೆ
ಸಾಕು...

ಅಜ್ಜ :— (ಮಂವಾಕಿಸಿಗೆ) ನಿನಗೂ ಹೋಗ್ಬೇಕಾಗಿರಬೇಕು, ಮಂದೂ ?
 (ಆಕೆ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು) ಹೋಗೋದಿದ್ದರೆ ಹೋಗಿ ಬಾ....
 (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ) ನೀವು ಹ್ಯಾಂಗ ಲೆಕ್ಕರು ಕೊಡತೀರೋ ಏನೋ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಂತು) ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿಸಿಯವರ ವಿನೋದ ಅದು—
 ನಾವು ಬರಿಯ ಲೆಕ್ಕರು ಕೊಡ್ತೀವಿ ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ...ಅದಕ್ಕೆ ನಾವು
 ಈಗ ಲೆಕ್ಕರ ಬೆಟ್ಟು ವಿಧಾಯಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಕೈಕೊಂಡೀವಿ....

ಅಜ್ಜ :— (ತಿಳಿಯದವನಂತೆ) ವಿಧಾಯಕ ಲೆಕ್ಕರು ಅಂದ್ರೇನು ಮತ್ತೆ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಕ್ಕು) ವಿಧಾಯಕ ಅನ್ನೋದು ಕಾರ್ಯ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ
 ಲೆಕ್ಕರ ಅಲ್ಲ....ಅದರ ಯಾವ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೂ ಹಣ
 ಮುಖ್ಯ....ಈಗ ಲೆಕ್ಕರು ಕೊಡೋದು ಹಣ ಕೂಡಿಸುವುದರ
 ಸಲುವಾಗಿ ...

ಅಜ್ಜ — ಹಣ ಕೂಡಿಸೋದು ವಿಧಾಯಕ, ಅದನ್ನು ಖರ್ಚು ಮಾಡೋದು
 ವಿಘಾತಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನ್ನಿರಿ. ..ಆಂ?...ಹಹ....(ಮಂವಾಕಿಸಿಯು
 ಗಂಭೀರವಾಗಿ ನಗಲು ತಾನೂ ನಗುವನು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ತುಳು ನೋಂದು-
 ಕೊಂಡುಬಿಟ್ಟು ಕಂಡು ಮಂವಾಕಿಸಿಯು ನಗುವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ—)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ) ಸಭಾ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೆ ಇಲ್ಲೇ ಯಾಕೆ
 ಬರಬಾರದು ನೀವು ? ಅಂದ್ರೆ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಆಗಲಿ—ಆಗಲಿ— ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಹೋಗ್ತೀನಿ. (ಎಂದು
 ಮುಂಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೋಗುವನು)

[ಮಂವಾಕಿಸಿಯು ಏಳುತ್ತ ಮೇಡಿನ ಮೇಲಿನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸು-
 ವಳು ಕೆಳಗೆ ಮುಳುಮಾಡಿ ಅವಳು ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದಾಗ ಅಜ್ಜನು
 ಕುತೂಹಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದೇಸವನೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರುವನು.]

ಅಜ್ಜ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಮಂದೂ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಯಾವುದೋ ವಿಚಾರವಿಂದ ತಟ್ಟನೆ ಎಚ್ಚಿತ್ತವಳಂತೆ)
 ಆಂ ?....ಆಂ—ಏನು, ಅಜ್ಜ ?

ಅಜ್ಜ :— ಕೂಡು.... (ಆಕೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯದೆ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು)
 ಕೆಲಸ ಅಂದರೆ ಅನಂತ— (ತನ್ನ ಮಾತಿನ ಚಮತ್ಕಾರಿಗಾಗಿ ತಾನೇ ನಕ್ಕು)
 ಆಂ ?—ಹಹ! ಹೌದಲ್ಲೋ?—ಕೂಡು....(ಆಕೆ ಕೂಡಲು) ನೀನು—

ನೀನೂ—ಛೇ! (ಎಂದು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಡೆದು ತಟ್ಟನೆ ಎತ್ತು ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮುಂಬಾಗಿಲಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗುವನು ಮಂದಾಕಿನಿಯು ತಿಳಿಯದೆ ಕೈ ಈಗ ತುಸು ಹೆದರಿತ ಕಳೆಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಒಂದೇಸವನೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಕೂತಲ್ಲಿಂದಲೆ ದಿಟ್ಟಿಸುವಳು ಅವನು ಪರದೆಯನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ—ಎಡಗೈಯನ್ನು ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು—ಹೊರಗೆ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು.)

[ಕೆಲಹೊತ್ತು ನೀಶಬ್ದ ತ]

ಅಜ್ಜ.— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಮಂದೂ, ನೀನೂ ದೇಶಸೇವಾದ ಕೆಲಸದೊಳಗೇ ಇದ್ದೆಯಲ್ಲ ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಏನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಮಾತನಾಡಲು ಹವಣ ಹವಣ ಕೂಡಲೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುವಳು)

ಅಜ್ಜ :— (ಆಕೆಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಇನ್ನು ದೇಶಸೇವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡು—ಇನ್ನು ನೀನೇ ದೇಶಸೇವಾದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಬೇಕಾಗೇದ ಅಂದೆ—(ಎಂದವನೆ ಮತ್ತೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮುಂಬಾಗಿಲಿನತ್ತ ಮೊರಗೆ ವೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವನು. ಒಂದು ನಿಮಿಷದ ತರುವಾಯ ಹಾಗೇ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಉಸುರ್ಗರೆದು ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತ ಮಾತನಾಡತೊಡಗುವನು ನೂತು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಹಾಗೇ ಅತ್ತಿತ್ತ—ಆಗಾಗ—ಗೋಡೆಗಿದ್ದ ಮಲಿನ ಚಿತ್ರ ಕೆಳಗೆ ಹೂಗಿಡಗಳ ಇದಿರು ತಡೆಯುತ್ತ—ಮುಖವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಮುರಿಸಿಕೊಂಡೇ ನಡೆಯುವನು. ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಯಂತ್ರದ ಗೊಂಬೆಯಂತೆ—ಕೂತಲ್ಲಿಂದಲೆ ಮುಖವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವನು ನಡೆವ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸುತ್ತಿರುವಳು) ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಕೇಳಿದ ನಾನು ಯಾತ್ರಾಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಹೋದೆ ಅಂತ.... ಬಿಂದೂನ ಸ್ವಭಾವ ಉಲಕೋಚಿ ಅಂದೆ....ಹುಂ... ನನ್ನದೂ ಸ್ವಭಾವ ಹಾಗೇ....ಸುಮ್ಮನೆ ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಆಗದೆ ಸುತ್ತಾಡಿ ಬಂದೆ.. ಈ ಊರು, ಈ ಓಣಿ, ಈ ಜನ, ಈ ಹರಟೆ—ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿ ಹೋದವರಾಂಥ ಹೋದೆ....(ಉಸಿರಳಿದು) ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ನನ್ನ ಈ ಅತಿಪರಿಚಯದ ಆಸಕ್ತ ಅನುಭವ ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ...ಅಂತ?— ತಪ್ಪಲಿಲ್ಲ ಅಂದೆ....ಉತ್ತರ ಆಯ್ತು, ದಕ್ಷಿಣ ಆಯ್ತು, ಪೂರ್ವ ಆಯ್ತು, ಪಶ್ಚಿಮ ಆಯ್ತು—ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ನನ್ನದೇ ಊರು....

ಅಂಥಾದ್ದೇ ಓಣಿ, ಅಷ್ಟೆ ಹೊಲಸು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಓಣಿ, ಹಿಂದು ಓಣಿ, ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಓಣಿ, ಹೊಲೆಯರ ಓಣಿ....ನೋಡಿನೋಡಿಧಾಂಕ ಅನ್ನಿಸಿತು ನನಗೆ—ಎಷ್ಟು ಪರಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಒಂದು ಅದ, ಅಖಂಡ ಆಗೇದ ಅಂತ....ಮುಂದೆ ಮಿರಾಯಿ, ಮ್ಯಾಲೆ ತುಂಬಿ ನೋಣ !....ನೋಣ ಜಾಡಿಸೋದೆ ಮಿರಾಯಿಯ ಸೇವಾ....ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಮುದಿಯ ಮ್ಯಾಲೆ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿದ ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ನನ್ನ ಹೃದಯ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿದೆ ಈಗ....ಅದಕ್ಕ ಹೋದೆ ಯಾತ್ರಾಕ್ಕೆ ... ಅದರ ಫಲ ಅಂತ ಮುಪ್ಪು ಬಂದಿತು.... (ಮತ್ತೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಕಡೆಗೆ ಬಿನ್ನೂ ತಿರುಗಿಸಿ ಮುಂಬಾಗಿಲಿನ ಕಡೆಗೆ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದು, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಒಳಗೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತ ಮಾತನಾಡುವನು) ಮುಪ್ಪು ಬಂದಿತು ನನಗೆ—ಆಂ ?.... ಕಡೆಯ ಆಶ್ರಮ....ಮೊದಲನೇದ್ದು ಸ್ವಭಾವ—ಆಗ ಎಲ್ಲ ಸರಳ, ಕುತೂಹಲ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ....ಅದು ಹೋಯ್ತು ಅಂತ ಖಾತ್ರಿ ಆದ ಮ್ಯಾಲೆ ಎರಡನೇದ್ದು ಬುದ್ಧಿಯ ಆಶ್ರಮ—ಎಲ್ಲಾ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಠಕ್ಕು, ದೊಡ್ಡಿಸ್ತನ....ಬುದ್ಧೀನೂ ಪೂರಾ ಕಳೆತು ಅಂತ ಅನ್ನಿಸಿದ ಮ್ಯಾಲೆ—ಇದು, ಮೂರನೇದ್ದು, ಕಡೆಯದು, ಮುಪ್ಪು....ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬ, ಶಕ್ತಿ ಸಾಲುವದಿಲ್ಲ; ಎದೆ ತುಂಬ ಜಾಣತನ, ಅದಕಾಗಿ ಹಾರಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆ ಆಗೋದು ಎದೆಗೆ ; ಜಾಣತನ ಪೂರ್ತಿ, ಹೃದಯಕ್ರಿಯಾ ಸಮಾಪ್ತಿ....(ಕಿಚ್ಚಿನ ಸಗೆಯಿಂದ)ನಾನು—ಬಿಂದೂ—ಮಂದೂ ...ದೇಶಸೇವಾ ಮಾಡು ನೀನು, ಮಂದೂ, ನನ್ನ ಮುಪ್ಪಿನ ದೇಹದೊಳಗೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯ ಇಟ್ಟು ದೇಶಸೇವಾ ಮಾಡು....ನನ್ನ ಜರಾ, ನಿನ್ನ ಜೀವನ ; ಇವುಗಳ ಸಂಧಿ ಮಾಡು, ದೇಶಸೇವಾ ಮಾಡು.... ಮಾಡು.... (ಸಾಕಷ್ಟು ದಣವಾದದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ಮಂವಾಕಿಸಿಯ ಇದಿರಿಗಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನೆಳೆದುಕೊಂಡು ಕುಳಿತು) ನನಗೆ ಮುಪ್ಪು ಬಂದಿದೆ ಅಂದೆ—ಆಂ ? (ಮೊದಲುಸಲ ಈಗ ಮುಖವನ್ನೆತ್ತಿ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವನು)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಒಂದು ನಿಮಿಷ ವಂಗುವಡೆದು ಕುಳಿತು, ಅಮೇಲೆ ಹೃದಯ ದೊಳಗಿನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಗೆದಿಯುವ ಯತ್ನದ ಸಗೆಯಿಂದ ಎದ್ದು,

ಅಜ್ಜನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದು, ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅವನ ಎರಡೂ ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು, ತಲೆಗೆ ತಲೆ ಹಚ್ಚುವವಳಂತೆ ಬಾಗಿ ನಿಂತು) ಅಜ್ಜನ ಸೇವಾನೇ ದೇಶಸೇವಾ ಯಾಕಾಗಬಾರ್ದು ?

ಅಜ್ಜ — (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಜ್ಜನಂತಾಗಿ) ದೇಶಕ್ಕೆ ಮುಪ್ಪು ಬಂದಿದೆ ಅಂತೀಯಾ? ಅಂತ ? (ಎಂಜು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಅವಳ ಕೈಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಮುಂದೆ ಕರೆತಂದು ತನ್ನ ಮಗ್ಗುಲಿನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂದ್ರಿಸಿ) ಒಂದು ವರ್ಷದೊಳಗೆ ಅಜ್ಜನ ಸಲುವಾಗಿ ಹಳೆಯ ತರದ ಈ ಉರಿನೋಲೆಗೆ ಈ ಹೊಸತರದ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದೆಯಲ್ಲ, ಮಂದೂ, ಪಾಂಗೇ—ನೀನು ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದಿಯಂದ್ರೆ ಆಯ್ತು ಅಜ್ಜನ ಸೇವಾ—ಅಂತ ? (ನಗೆಯಿಂದ) ಇಂದೂ ನಾಳೆಯೂ ಅನ್ನೋ ಅಜ್ಜನ ಸೇವಾದೊಳಗೆ ತೊಡಗಿದರ ಬೇಕಾಗುವದೊಳಗೆ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲ ಕೂಡಬೇಕಾದೀತು—ಅಂತ ?

[ಅಟ್ಟದಿಂದ ಅನಂತನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪು-ಸಾಸರನ್ನೂ ಪ್ಲೇಟನ್ನೂ ಹಿಡಿದು ಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿಳಿಯುವನು. ಅವನ ಕಾಲದವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಎಚ್ಚೆತ್ತವಳಂತೆ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಚಕಿತಳಾಗಿ—]

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಏನೋ, ಅನಂತಾ ! ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಮ್ಯಾಲೇ ಇದ್ದೆಯಾ ?

ಅಜ್ಜ .— ಚಹ ಕುಡಿದೆನೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಬಂದೋ ?

ಅನಂತ :— (ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಸಾವರಿ ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ) ನಾನು ಮಾಡ್ತೀನಿ ಅದನ್ನು—ತಾಯೀ— (ಬಗ್ಗುಬಿಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಬಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಇಡತೊಡಗುತ್ತ—ಅಜ್ಜನಿಗೆ) ನಾನು ಸಂತೋಷ, ರಾಯರು ಚಹ ಕುಡೀಲೇ ಇಲ್ಲ—

ಅಜ್ಜ .— ತಕ್ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ನೀ ಕುಡೀಬೇಕಾಗ್ತು—ಅಂತ ?

ಅನಂತ .— ‘ ನೀನೇ ಕುಡಿ, ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರೇ ಕುಡಿ ’ ಅಂತ ಗಂಟು ಬಿದ್ದರು ನನಗೆ ರಾಯರು—ನಾನು ಕುಡೀತೀನಿ ಅಡಿಗೆಗೆ ಮನೆಗೆ ಒಯ್ದು ಕುಡೀತೀನಿ ಅಂದ್ರೆ ಕೇಳಲಿಲ್ಲ— (ಮಚ್ಚು ನಗೆದು ಯತ್ನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವುದು)

ಮಂದಾಕಿನಿ .— (ಅನಂತನಿಗೆ) ಮೊದಲು ಆ ಪ್ರೀತಿ ಇಟ್ಟು ಬಂದು ಆ ಮೇಲೆ ಉಳಿದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದುಟ್ಟುಬಿಡು (ಅವನು ಮೋಗುಪನು. ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಒಳಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಹೋಗಿಬಂದು ನಗೆಯಿಂದ) ಅವನ

ಇದೊಂದು ಹೊಸ ಹುಚ್ಚು, ಅಳು ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ಸರಿಜೋಡಿ ಮಾಡ್ಬೇಕಂತ—

ಅಜ್ಜ :— ನಿಮ್ಮ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೊಲೇರ್ದ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡ್ಬೇಕಂದ್ವಾಂಗ—
(ನಗುತ್ತ) ಅಂ ? ...ಅವ್ರ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಹೊಲೇರಿಗಿಂತ ಮನೇವಳ್ಳಿನ
ಅಳು ಮನುಷ್ಯರ ಉದ್ಧಾರ ಅಷ್ಟೇನು ಹುಚ್ಚನ ಅಲ್ಲ—ನೀ ಯಾರ್ಡ
ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕಂತ ಕಟ್ಟಿಗೊಂಡಿದೆ ?....ಅಂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಎರಾಶೆಯ ದಸಿಯಲ್ಲಿ) ಮಾರನೂ ಇಲ್ಲ....

ಅಜ್ಜ :— ತನ್ನ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡ್ಬೇಯೇನೋಂತ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು
ನಿಂತಾನಲ್ಲ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ?....ಅಂ ?....(ಕಣಕುವ ನಗೆಯಿಂದ) ಏನು—
ಅಂ ? ಮಂದೂ, ಏನಂತೀ ? (ಎದ್ದು ಅವಳ ಕಡೆ ನಡೆದು ಬರುವನು)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಿಡುಕಿಸಿದ ದಸಿಯಲ್ಲಿ) ಯಾ-ರ-ನೂ-ಇ-ಲ್ಲ—

ಅಜ್ಜ :— (ಅವಳ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತ) ಸಿಟ್ಟಿಗೆಳಬೇಡ,
ಮಂದೂ....ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ನಮ್ಮ ಮನೆತನ ಬುದ್ಧಿವಂತಾದದ್ದು....
ನಮ್ಮೆಲ್ಲರೊಳಗ ಸೀನು ಹೆಚ್ಚು ಬುದ್ಧಿ ಇದ್ದಾಕೆ ಅನ್ನೋ ಖಾತ್ರಿ
ಇದೆ ನನಗೆ....ಸ್ವಂತದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಹತಾಶ ಮುದುಕ ಅದೆ
ನಾನು ; ಮಂದಿಯ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನಿಂತು ಯಾರೂ ಬೇಡ ಅಂತ
ಬಿಂದೂ ಎಕ್ಸಿಸ್ತ ಆದ....ನೀನು ಆ ಮಾರ್ತೆ ಎತ್ತೇಡ....ಮೊದಲು
ನಾನೂ ನೀನೂ ಕೂಡಿ ಈ ಮನೆಯ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡೋಣ-ಅಂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ತಿಳಿಯದೆ) ನನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಅಜ್ಜನ ಮನಸಿಗೆ
ಬರಲಿಲ್ಲೇನೋ ? (ಅವನು ' ಇಲ್ಲ ' ಎಂದು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು ಹುಸಿ
ಮುನಿಸಿನಿಂದ) ಏನು ಕೆಟ್ಟಿದೆ ? ನೋಡದವರೆಲ್ಲ ತಲೆ ತೂಗ್ತಾರ
ಎಂಥಾ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ ಅಂತ !

ಅಜ್ಜ :— ಹೇಳಲಿಲ್ಲೇನು ನಮ್ಮದು ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮನೆತನ ಅಂತ ?
ಮಂದಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಾರದ್ದು ನಮಗೆ ತಟ್ಟನೆ ತಿಳಿಯೋದು.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಹುಡುಗಬುದ್ಧಿಯ ಹಟದಿಂದ) ಏನು ಕೆಟ್ಟಿದೆ ನನ್ನ
ವ್ಯವಸ್ಥಾದೊಳಗೆ ?

ಅಜ್ಜ :— (ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ಸೋಗಿನಿಂದ) ಏನು ಕೆಟ್ಟಿಲ್ಲ—ಹಾಂಗ ಕೇಳಿದರೆ—ಇರಬೇಕಾದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಇದೆ— (ತುಳು ತಡೆಯುವನು. ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಉಜ್ಜಿನಿಸಿದ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು) ಅದ್ರೆ ತಿರುವು-ಮುರುವು ಆಗೇದ—ಇಷ್ಟೆ ! ಆಂ ?—ಹಹ !

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಿಟ್ಟಿನ ದನಿಯಿಂದ) ಏನು ತಿರುವು ಮುರುವು ಆಗೇದೋ! ನಾನು ಮಾಡಿದ್ದು ಅಂತ ಹುಡುಕಿ ಹುಡುಕಿ ಸುಳ್ಳೇ ಸುಳ್ಳೇ ತಪ್ಪು ತೆಗೆಯೋದು—ನನ್ನ ಕಣಕಲಿಕ್ಕೆ.....ಅಜ್ಜನ ಸ್ವಭಾವ ಗೊತ್ತು ಅಂತ, ಇಡೀ ಮನೆಯೊಳಗ ಅತಿ ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಲಾಂತ ಅನ್ನಿಸೋ ಮೇಲಿಟ್ಟಿದ ಒಂದು ಕೂಣ್ ಅಜ್ಜನಿಗಾಗಿಯೆ ಕಾದಿಟ್ಟಿರೆ—

ಅಜ್ಜ :— (ನಡುವಯ) ಹಾಂ ಹಾಂ....ಅದೇ ತಪ್ಪು, ಅದೇ ತಿರುವು-ಮುರುವು ಅಂತ ಹೇಳಿದೆ...(ಅವಳನ್ನು ಸಂತಯಿಸುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಲ್ಲ, ಹುಚ್ಚಿ, ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಕಾಲ ಸರಿಯೋದು ಅಂತ ತಿಳಿ . (ನಗುತ್ತ) ಆಂ ?... ಸರಿಯೋ ಕಾಲದಿಂದ ಅಟ್ಟಿ ಹತ್ತೋ ಅಜ್ಜನ ಜಾರುಗುಂಡಿ ನೋಡಿ ನಗ್ಬೇಕಂತಿಯಾ ? .. ಆಂ ?.... ಅದೇನಿಲ್ಲ ...ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕೆಳಗಿನ ಅಂತಸ್ತು ಅಜ್ಜನಿಗೆ—ಹತ್ತಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಲ್ಲ, ನೋಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ....ಮ್ಯಾಲಮ್ಯಾಲಿನ ಅಂತಸ್ತು ಮೊಮ್ಮಗಳಿಗೆ—ಎಷ್ಟು ದೂರ ನೋಡೇನಂದ್ರೂ ಕಣ್ಣಿದೆ ಅಕೆಗೆ.... ಹೌದಲ್ಲೋ ? ...ಆಂ ?....ಇದಿಷ್ಟು ಮನೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಾ ಉದ್ಧಾರ ಮಾಡೋಣ....ಎಲ್ಲ ಇದ್ದವನ ಕರೆ ನಿನ್ನ ಆಳನ್ನೂ... ಅವನ ಹೆಸರೇ ಬರೋದಿಲ್ಲ ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೆ—(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಸಂತ ಬಂದು ಮಂಜಿನ ಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಗಾಜಿನ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಒಯ್ಯುವಾಗ) ಅನಂತಾ— ಆ ಅಳನ್ನು ಕರೆಯೋ !—ಮ್ಯಾಲೆ ಕೆಲಸ ಇದೆ ಅಂತ ಹೇಳು.... (ಮಂದಾಕಿನಿಗೆ) ಮುದುಕನಿಗೆ ಕೈಹಿಡಿದು ಹಾದಿ ತೋರಿಸ್ತೀಯಾ, ಮಗೂ ! (ಎಂದು ಕಣಕುವಂತೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಕೈಚಾಚಿ ಅವಳ ಹೆಗಲ ಮೇಲಿಡುವನು)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನೊಂದ ಸೋಗಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷ ಇದೇ ಮನೆವಳಗ ಕಣ್ಣುಟ್ಟಿ ನೋಡತಾ ಬೆಳೆದರೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ

ಹತ್ತೊಂದು ನಿಮ್ಮ ಜೇಷ್ಠಾಬುದ್ಧಿ—ವಾಪ! ಶ್ರೀಮಂತ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ
ಅವರಿಗೆ ಏನು ಅನ್ನಿಸಿರಬೇಕೋ !

ಅಜ್ಜ :—(ಒಮ್ಮೆರೆ ವಿಸೋದವನ್ನು ದಿಟ್ಟಿ ಗಂಭೀರವಾಗಿ) ಅವರೂ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ
ಬಹಳ ಹುಷಾರ ಹುಡುಗ ಕಾಣ್ತಾನ—ಆ ? ...ಅಲ್ಲ—ಮಂದೂ,
ಒಂದು ಮಾತು ಕೇಳ್ತೇನೆ—ದೇಶಭಕ್ತರು—ಏನು ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಬರಿಯ
ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ವವನೋ ?—ಏನೇ ಇರಲಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ದೊಳಗ ಇದೆ ಏನು
ಪದ್ಧತಿ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಪದ್ಧತಿ ? ಯಾವ ಪದ್ಧತಿ ?

ಅಜ್ಜ :— ನರದಕ್ಷಿಣೆ ಕೇಳೋ ಪದ್ಧತಿ—ಹಹ....ಹಹಹಹ !—ಆ ?
(ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಬಹಳ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ತೋರುವಳು)

[ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಳಬಾಗಿಲಿಂದ ಅನಂತ, ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಚೆನ್ನ ಬರುವರು.]

ಅನಂತ :— ಚೆನ್ನನ ಕರಕೊಂಡು ಬಂದೀನಿ—

ಅಜ್ಜ :—(ಒಮ್ಮೆರೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಚೆನ್ನನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಚೆನ್ನ ! .
ಆ ? ...ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಚೆನ್ನ ?....ನಿನಗ ಎಲ್ಲೆಡೆ ನೋಡಿದಾಗ
ಅನ್ನಿಸಿ ನಿನ್ನ ಹೆಸರು ಮತ್ತೇನೋ ಇರಬೇಕು ಅಂತ ಮಾಡಿದ್ದೆ....
ಅಲ್ಲೋ—ನಾ ಬಂದಾಗಿನಿಂದ ನೋಡ್ತೀನಿ, ಕೋಟು—ರುಮಾಲು
ಬಿಟ್ಟೇ ಇಲ್ಲ !....ಆ ?....ಅವನ್ನ ಕಟ್ಟಿಗೊಂಡೇ ಹುಟ್ಟಿದೆಯೋ
ಏನು ಮತ್ತೆ ?....ಆ ?....ಹಹ ! (ಎನ್ನುತ್ತ ಪಾವಟಿಗೆ ಎತ್ತುವರು)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಅಧಿಕಾರದ ದನಿಯಿಂದ) ಚೆನ್ನ—ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ
ನಡೀಯೋ....ಎರಡು ಕೋಣೆಯೊಳಗಿನ ಸಾಮಾನು ಅದಲ—ಬದಲ
ಮಾಡಬೇಕಾಗೇವ....

ಅಜ್ಜ :—(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲಿಂದಲೆ) ಆ ಅನಂತಗೂ ಬಾ
ಅಂತ ಹೇಳು, ಮಂದೂ....ಎತ್ತಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಚ್ಚಲಿ.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಅನಂತಾ—

ಅನಂತ :— ನಾನೂ ಬರ್ತೀನಿ ತಾಯಿ—ಬಂದೆ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಒಂದು ಪಾವಟಿಗೆ ಹತ್ತಿದ್ದು ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಎಲ್ಲಾರೂ
ಮ್ಯಾಲೆ ಬಂದರೆ, ಬರೋವಾಗ ಮುಂದಿನ ಬಾಗಿಲ ಮುಂದ

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರ್ತಿ—(ಎನ್ನುತ್ತ ಮೇಲೆ ಹೋಗುವಳು)

(ಚೆನ್ನ-ಅನಂತ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವರು)

ಚೆನ್ನ :— (ಅತ್ಯಂತ ಉದ್ವಿಗ್ನತೆಯಿಂದ) ಇದು ಒಳ್ಳೆ ಪಂಚೇತಿಗೆ ಬಂತಲ್ಲ
ಪರಸುಗ !

ಅನಂತ :— (ಅಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ) ಕೆಲಸ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇನೇ ಪ್ರಸಂಗ
ಬಾವೇಬಿಟ್ಟಿತೇನೋ !

ಚೆನ್ನ :— (ಅಪಮಾನಿತನಾಗಿ) ‘ ಕೆಲಸಾ ಹೇಳಿದ ಕೂಡಲೇನೇ ’ ?
ಕೆಲಸಾ ತಪ್ಪಿಸೋ ಜಾತಿ ನಾ ಅಂತ ತಿಳಿದಿದೆಯೇನು ಅನಂತವ್ವಾ ?

ಅನಂತ :— ಅದರೇ ಯಾಕ ‘ ಪಂಚೇತಿ ’ ?

ಚೆನ್ನ :— (ತಲೆ ತುರಿಸುತ್ತ) ಅಂದ್ರ ಅದು ಹೀಗ ಐತಿ ... ಇಲ್ಲಾ—ನಿನಗೇ
ಎಲ್ಲಾ ಹೇಳ್ತೀನಿ, ಅನಂತವ್ವಾ ; ನೀ ನಿಕಾಲೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ—

ಅನಂತ :— (ನಡುವೆಯು) ಮೊವಲು ಮ್ಯಾಲೆ ಹೋಗೋಣ. ಆ ಮ್ಯಾಲೆ
ಮನೀ ಮಾತು.

ಚೆನ್ನ :— (ಹೊರಟು ಅನಂತನನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ಎಲೆಲೆಲೆ— ತಡೆತಡೆ
ತಡೀ, ಅನಂತವ್ವಾ ! ಮ್ಯಾಗ ಹೋಗೋ ಮುಕ್ಕಟ್ಟೇ ನಿಕಾಲೆ
ಬೇಕಾಗೇತಿ—

ಅನಂತ :— (ಅವಸರ ಮಾಡುತ್ತ) ಹೇಳ್ತಿದ್ರೆ ತಟ್ಟನೆ ಹೇಳು—

ಚೆನ್ನ :— ಎಲೆ ! ತಟ್ಟ ಹೇಳುದ್ರ ?...ಹೀಗ ನೀ ಕೇಳಿದ್ರ ಹೇಳಲೊ—
ಇಲ್ಲಾ—

ಅನಂತ :— (ಎಬದಿಂದ) ಹೇಳೋ, ಮಹಾರಾಯಾ, ಈಗ ಕೇಳಿದೆನಲ್ಲ—

ಚೆನ್ನ :— ಹು—ನಾನೂ ಅದ್ಲೆ ಅದ್ಲಿ....ಈಗ ಕೇಳಿದಿ, ಈಗ ಹೇಳ್ತೀನಿ
ಅಂತ....ನೀ ಕೇಳ್ತೀಯಾ ಇಲ್ಲೊ ಅಂತ ಭರವಸೆ ಇಲ್ವಿ ತಟ್ಟಿ
ಹ್ಯಾಂಗ ಹೇಳೋದು ಅಂದೆ—

ಅನಂತ :— ಸಾಕು, ನಿನ್ನ ಜೋಡಿ ಮಾತು. ತೆಗೆದಿಡು ಕೋಟು, ನಡೆ
ಮೊದಲು.

ಚೆನ್ನ :— (ಚಕಿತನಾದವನಂತೆ) ಕೋಟು ತೆಗೆದಿಡು ಅಂದೆಯಾ,
ಅನಂತವ್ವಾ ? ಅದೇ ಪಂಚೇತಿಗೆ ಬಿದ್ದೇತಿ ಅಂದೆ ನೋಡು—ಅಲ್ಲಲ್ಲ,

ಅನಂತಸ್ವಾಮಿ, ತುಸಾ ತಡಿ...ಅವ್ವಾ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದರು, ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರ ಸಮಕ್ಷಮ ಕೋಟು-ರುಂಬಾಲು ತೆಲಿವ್ಯಾಗ ಇರಾಕೇ ಬೇಕು ಅಂತ— ಈಗ ಹೇಳ್ತಾರೆ ಸಾಮಾನ ಅದಲಾ- ಬದಲೆ ಅಂತ....ಕೋಟು ಹಾಕ್ಯೊಡ್ರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವೈನ ಅಲ್ಲ— ಕೋಟು ತೆಗೆದಿನೆ—ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರು ಅಲ್ಲಿ ಬಂದರ ಹ್ಯಾಗ ಅಂತ.... (ಸತ್ತಿರ ಬಂದು) ಇದಕ್ಕಂತೀನಿ ಪರಸಂಗ ಬಂತು ಮೈಮ್ಯಾಗ ಅಂತ—

ಅನಂತ :— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ನಕ್ಕು) ಅಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನಿನ ಪ್ರಸಂಗ ಬರೋ- ದಿದೆ ಮೈಮ್ಯಾಲೆ....ಕೋಟು ತೆಗೆದು ಅದಕ್ಕೆ ಜಾಗಾ ಮಾಡಿಕೊಡು.... ಹುಂ .. (ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಸಗುತ್ತ ಪಾವಟಿಗೆ ಪತ್ತಿ ಹೋಗುವನು)

ಚೆನ್ನ :— (ಅವನು ಹೋದುದನ್ನೆ ನೋಡುತ್ತ) ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಉಪೇ (-ಪರ್ಯೋಗ)ಗ ಇಲ್ಲ ಜಗವಾಗ ಅಂಜೋದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.... ಹೋಕ್ಯೊಲನ್ಯಾಕ !....ಇವ ಏನು ಭಾರೀ ಶಾಸ್ತ್ರಾ ಅಂತ ಇವಗ ಕೇಳಿದ್ದೆನೆ ?....ಭಾಳ ವರಸ ದುಡಿದವ ಈ ಮನ್ಯಾಗ, ನನ್ನಂಥಾ ಹೊಸಬಗ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕೇಳಿದ್ದು....(ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ)ಯಾರು ಯಾರಿಗೂ ಉಪೇಗ ಇಲ್ಲ....(ರಂಗಸ್ಥಲವ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತ) ತಾನೂ ಅಡಿಗೆ ನೋಕರ, ನಾನೂ ತನ್ನಾಂಗೇ ನೋಕರ.... ಆದ್ರೂ—ನಗ್ತನ ಹ್ಯಾಗ ನೋಡು ನನ್ನ ಮುದ ತಾ ದೊಡ್ಡ ಮನಸ್ಸಾ ಅಂಜೋ ಹಾಂಗ....ಹಾರೋರ ಮ್ಯಾಗ ಭಾರ ಹಾಕಿದರೆ ಕಾರಾ ತಿಂದು ಬಿಸಿನೀರ ಕುಡಿದಾಂಗ ಅನ್ನೋದು ಬರಾಬರಿ ಅನಿಸ್ತೈತಿ ಇಂಥನ್ನ ನೋಡಿದ್ರ— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಎಚ್ಚತ್ತವನಂತೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ) ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕ ಬಂದ್ವಿ ನಾ ಮುದುಕರ್ಲಾಂಗ ನನ್ನೊಟ್ಟಿಗೆ ಮಾತಾಡತಾ ?.... (ತಲೆ ತುರಿಸಿ) ಹಾಂ—ಕೋಟು ತೆಗೆಯೋದು ಹ್ಯಾಗ ಅಂತ ಯಿಚಾರ....ಆಗ್ಲಿ—ಮೊದಲ ಬಾಕಿಲಾ ಒಂದು ಮುದ್ದಾಡೋಣ.... (ನಡೆದು ಪರದೆಯನ್ನು ಸುತ್ತಿ ಬಾಗಿಲವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವನು. ಮುಂಬಾಗಿಲ ಮುಚ್ಚಿದೊಡನೆ ಒಳಗೆ ಕತ್ತಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ರಂಗಸ್ಥಲವ ಎಲ್ಲ ಬೆಳಕನ್ನು ಅರಿಸಬೇಕು. ಈಗ ರಂಗಸ್ಥಲವ

ದೃಶ್ಯವೆಲ್ಲ ತೀರ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಮುಂಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿವೆ
 ಚೆನ್ನಸು—ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ—ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ದನಿ ಮಾತ್ರ ಕೇಳುವುದು)
 ಹಾಂಹಾಂ—ಕತ್ತಲೆವಳೆಗಳ ಹೊಳೆತು ನೋಡು ನನಗ ಬುದ್ಧಿ !
 ಈಗ ಕೋಟೆ ತೆಗೆದೆ ಬಿಡ್ತೀನಿ...ತೆಗೆಯೋದು ನನಗೇ ಕಾಣಾಕಿಲ್ಲ...
 ' ಕೋಟೆ ಯಾಕೆ ತೆಗೆದಿ, ಚೆನ್ನ ' ಅಂದ್ರ— ' ತೆಗೆದೀನೆಲ್ಲ '
 ಅಂದ್ಬಿಡ್ತೀನಿ... (ಕೋಟೆ ತೆಗೆದು, ಮಡಿಕೆ ಹಾಕಿ, ಕೈಗಳ ಸಡುನಿಟ್ಟು
 ಚಪ್ಪರಿಸಿದ ಸದ್ದು ಕೇಳಬರುವುದು) ಯಾರು ಯಾರಿಗೂ ಉಪೇಗ
 ಇಲ್ಲಿದ್ದೂ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿ ತನಗ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ—(ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿನಿಂದ
 ಮಂದಾಕಿನಿಯ ವಸಿ- ' ಚೆನ್ನ '—, ಅವನ್ನು ಕೇಳಿ) ಬಂದ್ವಿ—ಅವ್ವಾ—
 (ಎಂದು ಅವಸರ ಮಾಡುವಾಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಕಾಣದೆ ಮೊದಲ ಪಾವಟಿಗೆ-
 ಯನ್ನು ಎಡೆಹುವನು, ಆ ಸದ್ದು ಕೇಳಬರುವಾಗ) ಬೆಳಕಿನಾಗ
 ಎಡವಿದ್ದರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಬರೋ ಆಟ—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಪಾವಟಿಗೆಗಳ
 ಮೇಲೆ ಕಾಲನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸದ್ದಿಗೆ--)

(ತೆರೆ ಮೀಳುವುದು)

ಮೊದಲ ಅಂಕ ಮುಗಿದುದು.

ಅಂಕ ೨

[ಮೊದಲ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಂಗತಿಯ ಎಂಟು ದಿನಗಳ ತರುವಾಯ.]
 ಬಳಗಿನ ಎಂಬುವವರ ಸುಮಾರಿನ ನಮಯ ಮೊದಲ ಅಂಕದ ಕೋಣೆಯ
 ಮೇಲೆಯೇ ಇದ್ದ ಮೇಲಟ್ಟಿದ ಕೋಣೆ ಬಾಗಿಲು, ಗೋಡೆ, ಕಿಟಕಿ ಮೊದಲಾದವು-
 ಗಲ್ಲು ಹಿಂದಿನ ಅಂಕದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆಯೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ಮೇಲಟ್ಟಿದವು
 ತೋರಿಸಲು ಕೆಲವು ಅವಲಂಬನೆಯಿಲ್ಲದೆ. ಗೋಡೆಗುಂಟಿ ಹೂವಿನ ಗಿಡಬಳ್ಳಿ-
 ಗಲ್ಲು; ಇವರಿನ ಬಾಗಿಲ ಮೇಲೆ ಗಡಿಯಾರವಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಬಾಗಿಲಿಗಿರುವ ಹೊರಗೆ
 ನೋಡಿದಾಗ ಒಂದು ಉಪ್ಪರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗಿಡಗಳ ತುದಿ, ಹೂರವು ಮನೆಯ ಮಾಳಿಗೆ
 ಕಾಣಿಸುವವು; ಅದರಂತೆಯೇ (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಎಡಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಕೋಣೆಯ
 ಬಳಿಗೆ ಮೇಲೆರುವ ಪಾವಟಿಗೆಗಳಿಲ್ಲದೆ, ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ ಕೆಳಗಿರುವ ಪಾವಟಿಗೆ-
 ಗಳು (ಹೊತ್ತಿಲವನ್ನು ತುಸು ಎತ್ತರ ಮಾಡಿ ಕಾಣಿಸಬೇಕು) ಇವರಿನ ಬಾಗಿಲಿನ
 ಎರಡೂ ಬದಿಗೆ ಗೋಡೆಗಳ ಇವೆ. (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಒಲಬದಿಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಮೊದಲಿನ
 ಅಂಕದಲ್ಲಿಯಂತೆ ಒಂದೆ ಇದೆ.

ರಂಗಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಒಂದು ಮೊದಲ ಅಂಕದ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಆದರೆ
 ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೂ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಚಿಲ್ಲೆಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿವೆ; ಒಂದೆಡೆ
 ಬರುವ ಸಲಕರಣೆಗಳಿವೆ, ಮೇಲಿನ ಎಂಬುವವರಿಗೆ ಮೂರು ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿ-
 ಗಳಂತಹ ದೆತ್ತದ ಹರವಾದ ಕುರ್ಚಿಗಳಿವೆ.

ಪಾವಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲು,--ಎಂಬಾಗಿಲುಗಳ ನಡುವಿನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಂದು
 ಗಾಜಿನ ಬಾಗಿಲ ಕಪಾಟು ಇದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳೂ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತ-
 ವಾಗಿವೆ. ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ಪಾವಟಿಗೆಗಳ ಬಲಬದಿಗೆ ಒಂದು ಕನ್ನಡಿಯ Stand
 ಇದೆ. ಕಪಾಟದ ಮೇಲೆ ಒಂದು Time-piece.

ತೆರ ಮೇಲಕ್ಕೆವ್ವಾಗ ತಜ್ಞನು ಒಂದು ಆರಾಮಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡಿ-
 ದ್ದಾನೆ. ಮೈಮೇಲೆ ಕೂಗಿ ಉದ್ದ ಕೋಟು, ತಲೆಗೆ ಟೊಪ್ಪಿಗೆ (ದುಂಡ),
 ಹೆಗಲಿಗೆ ಒಂದು ಅಂಚಿನ ಉಪ್ಪರಣ--ಮಡಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದು--ಒಲಬದಿಗೆ ಸುತ್ತಿ ಎಡ

ಭುಜದಿಂದ ಹಿಂದೂ-ಮುಂದೂ ಬಿದ್ದಿದೆ ; ಕೈಬಡಿಗೆ ಮೇಜಿನಮೇಲಿದೆ ; ಪಾವಟಿಗೆ-
ಗಳ ಹತ್ತಿರ Slippersಗಳಿವೆ ; ಮೇಲೆ ನೋಡುತ್ತ, ಎರಡೂ ಮೊಳಕೈಗಳನ್ನು
ಕುರ್ಚಿಯ ಕೈಗಳ ಮೇಲೂರಿ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಒಂದೆರಡು ಸಮೀಪಗಳಲ್ಲಿ
ಅಜ್ಜನು ಪಾವಟಿಗೆಗಳಿಂದ ಸದ್ದು ಬರುವುದನ್ನು ಕೇಳುವಂತೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೆ ಬಲ
ಬದಿಗೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಅನಂತನು ಒಂದು
ಟ್ರೇದಲ್ಲಿ ಚಹದ ಕೆಟಲ್, ಒಂದು ಕಪ್ಪು-ಸಾಸರು, ಸಕ್ಕರೆಯ ಪಾತ್ರೆ ಮೊದ-
ಲಾದ್ದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವನು. ಬಂದವನೆ ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಮೇಜಿನ
ಮೇಲೆ ತುಸು ಸಾವರಿಸಿ ಟ್ರೇ ಇಡುವನು. ಮುಂದೆ ಕೆಲ ಮಾತುಗಳು ಸಡದಾಗ
ಅನಂತನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ, ಕಾಗದಗಳನ್ನೂ ಸಾವರಿಸುತ್ತಾನೆ ;
ಆಗಾಗ ಕೆಲ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕಪಾಟದೊಳಗೆ, ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಕಪಾಟದ ಮೇಲೆ
ಇಡುವನು. (ಆದರೆ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನೂ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಮಾತ್ರ
ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆಯೇ ಬಿಡತಕ್ಕದ್ದು.)]

ಅಜ್ಜ :— (ಎಚ್ಚಿತ್ತವನಂತೆ) ಚಹಾದ ಹೊತ್ತಾಯ್ತೇನೋ— ಆಂ—
ಅನಂತಾ ?

ಅನಂತ :— (ತನ್ನಿಂದ ತಡವಾಯ್ತೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ) ಇಲ್ಲಾ—ಅಂದ್ರೆ—
ಒಂತುಸಾ— ತಡ ಆಯ್ತು.... ನಾನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ
ಮುಂಚೆ ಹೋದೇ—ಅದಕ್ಕ—

ಅಜ್ಜ :— (ಸಕ್ಕ) ಕೆಳಗಿನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ !....ಆಂ ?....ಎಂಟು ದಿವಸ
ಆದ್ರೂ ಇನ್ನೂ ರೂಢೀನೇ ಆಗಿಲ್ಲ ನೋಡು, ಅನಂತಾ....

ಅನಂತ :— ಇಲ್ಲೇ ಇದ್ದೀರಿ ಅಂತ ಇಲ್ಲೇ ತಂದೆ—

ಅಜ್ಜ :— (ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತು) ಇಲ್ಲೇನು ಅಲ್ಲೇನು ? ಇನ್ನೂ
ಇದ್ದೀನಿ ಅಂಬೋದು ಮುಖ್ಯ....ಯಾಕೋ ? ಆಂ ?....(ಪ್ರೀ ನೋಡಿ)
ಒಂದೇ ಕಪ್ಪು ತಂದೆಯಲ್ಲ ?

ಅನಂತ :— (ಚಹವನ್ನು ಹಾಕಲು ಸಿದ್ಧನಾಗುತ್ತ) ಇನ್ನೂ ಮಂದಾಕಿನೀ
ತಾಯಿಯವರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದಿಲ್ಲ.

ಅಜ್ಜ :— ಸುಬ್ಬಣ್ಣನೂ ಇದ್ದಾನೇನು ಜೋಡಿ ? (ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ
ತಡೆಯುವನು. ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ) ಉಟ-ಸ್ನಾನಕ್ಕಾದರೂ ಮನೀಗೆ
ಹೋಗ್ತಾರಾನೇನೋ ವಕೀಲ ?....ಆಂ ?....

ಅನಂತ :— ಅವರೂ ಅವರೂ ಕೂಡಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಭಾ, ಆ ಕೆಲ್ಲ ಈ ಕೆಲ್ಲ ಅಂತ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ....

ಅಜ್ಜ :— (ಅನಂತನು ಕೊಟ್ಟ ಕಪ್ಪನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ) ತೊಡಗಲಿ— ತೊಡಗಲಿ ಅಂದೆ....ಬಂದೂ ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ?

ಅನಂತ :— ಏನೋ ಬರ್ಗಿತಾರೋ ಓವತಾರೋ ? ಕೋಣೆಯ ಹೊರಗ ಕಾಣಿಸಿಲ್ಲ ಮುಂಜಾವಿನಿಂದ.

ಅಜ್ಜ :— (ಚಪ್ಪನ್ನು ಕುಡಿಯುತ್ತ) ಅಂತೂ ಕೆಲಸ ಇಲ್ಲಿ ಮಂದಿಗೆ ತ್ರಾಸ ಕೊಡೋವವ ನಾನೊಬ್ಬನೆ ಅನ್ನು....ಅಂ ?....(ಉತ್ತರವಿಲ್ಲ) ಮುದುಕ ಅದ ಮ್ಮಾಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸೋದಾದರೆ ಗಟ್ಟಿನ ಗೋಡೆ ಹಾಕಿಸ್ಬೇಕು ನೋಡು, ಅನಂತಾ, ಅಂ ?....ಅಂದ್ರೆ ತನ್ನ ಮಾತು ತನಗೇ ಕೇಳಿಸಿ ಯಾರಿಲ್ಲೇನೂ ಹೊತ್ತು ಹೋಗೋದು ! ಅಂ ? ಹಹ !

ಅನಂತ :— (ಸಮಯ ಸಾಧಿಸಿತೆಂಬಂತೆ) ಮನೆ ಕಟ್ಟಿಸೋವಾಗ ಮಾತ್ರ ತಾಯಿಯವರು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಕದಲಿತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ....(ಅಜ್ಜನು ಮುಖವೆತ್ತಿ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು) ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿಸಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸ ನಿಂತು, ನೋಡಿ ಮಾಡಿಸತಿದ್ದರು.

ಅಜ್ಜ :— ಯಾರು ? ಮಂದೂನ ? ಬಂದೂ ಎನ್ನಾಡ್ತಿದ್ದ ಮತ್ತೆ ?

ಅನಂತ :— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಅವರು ಯಾರ ಕೆಲಸೋದ್ದಕ್ಕೂ ಅಡ್ಡ ಬರದಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಅಜ್ಜ :— (ಕಪ್ಪನ್ನು ಕೆಳಗಿಟ್ಟು ಅರ್ಧ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ) ತಾನೇ ನೋಡಿ ನಿಂತು ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು ಅಂತೀಯಾ ? ಗಂಡಸಾಗಿದ್ದರೆ ಮನೀ ನಡೆಸಿಯೂ ಬಿಡ್ತಿದ್ದಳು... (ಅನಂತನನ್ನು ನೋಡಿ) ಅನಂತಾ, ಬಂದೂ ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾನೆ ನೋಡೋ....ಅವನಿಗೂ ಚಹ ಇಲ್ಲೇ ತಂದಿದ್ದು.... (ಅನಂತನು ಹೊರಡುವನು) ಆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ವಕೀಲನೂ ಬಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇಲ್ಲೇ ಚಹಾ ತಂದ್ತೊಡು. (ಅನಂತನು ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುವನು. ಅಜ್ಜನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನೋಡುವನು. ಅದರ ಅವನ ಲಕ್ಷ್ಯವೆಲ್ಲ ಪಾವಟಿಗೆಗಳ ಕಡೆಗೆ. ಕೂಡಲೆ

ಬಿಂದೂರಾಯನು ಬರುತ್ತಿರುವನೆಂಬುದನ್ನರಿತು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ನೋಡುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಿಂದೂರಾಯನು ಬರುವನು.)

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಅಜ್ಜನು ಕುಳಿತದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಾರದೆ) ಯಾರು ? ಎಲ್ಲಿ ?....ಸುಮ್ಮನೆ—for nothing !
Where is this Ananta—ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ ಇವ ಅನಂತ ?....

ಅಜ್ಜ :— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಏ, ಬಿಂದೂ—(ಬಿಂದೂರಾಯನು ಬೆಚ್ಚಿ ನಿಲ್ಲುವನು) —ಚಹಾ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ನಾನೇ ಕರೆದೆ—ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಾತಾಡೋದು ಇದೆ—(ಅವನು ಅತ್ತಿತ್ತ ಚಡಪಡಿಸುವುದನ್ನು ನೋಡಿ) ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗ್ಬೇಕಾಗೇದೇನು—ಆ ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಎಲ್ಲಿಯೂ ಇಲ್—nowhere to go .

ಅಜ್ಜ :— (ಸಕ್ಕ) ಕೂಡು ಹಾಗಾದ್ರೆ ಕುರ್ಚೆಯ ಮ್ಯಾಲೆ—ಕಡೆಗೆ ಒತ್ತಟ್ಟಿಗಾದ್ರೂ ನಿಲ್ಲು—ಆಂ ? ಹಹ ! (ಬಿಂದೂರಾಯನು ಅಜ್ಜನ ಬಲಬದಿಗೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು) ಮತ್ತೆ ಯಾವ ಪುಸ್ತಕ ಬರಿತಾ ಕೂತಿದ್ದೀನು—ಆಂ ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಅಜ್ಜನೊಬ್ಬನನ್ನು ವಿಟ್ಟು ಮಿಕ್ಕ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ) ಪುಸ್ತಕ ಇಲ್ಲ—ಎನಿಲ್ಲ—nothing—no use at all— ಬರೆಯೋದ್ರಾಗ ಅರ್ಥವೇ ಇಲ್ಲ ...

ಅಜ್ಜ :— ಅಲ್ಲ—ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಏನೋ ಅಂಥಾಂಗ ಆಯ್ತು—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ! Fool !....ಮೂರ್ಖ—ಅವಿವೇಕಿ !

ಅಜ್ಜ :— (ಸಕ್ಕ) ಅವನ ಸಲುವಾಗಿಯೇ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗೇದ—ವಿಚಾರ ಮಾಡ್ಬೇಕಾಗೇದ—ಒಂದಿಷ್ಟು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟು ಮಾತಾಡಲ್ಲ—
[ಅನಂತನು ಬಿಂದೂರಾಯನಿಗೆ ಚಪವನ್ನು ತರುವನು.]

ಅನಂತಾ, ಬಿಂದೂಗ ಚಹಾ ಕೊಟ್ಟು ಕೆಳಗ ಹೋಗಿ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಬಂದ್ರೇನ್ನೋಡು....ಬಂದಕೂಡಲೆ ಮ್ಯಾಲೆ ಕಳುಹಿಸು—ಆಂ ?

[ಅನಂತನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿ ಕೆಳಗೆ ಹೋಗುವವರೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಮೌನದಿಂದ ಇರುವರು. ಅಮೇಲೆ—]

ಅಜ್ಜ :— (ಹಲವೆ ದಿನದಲ್ಲಿ) ಆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಸಲುವಾಗಿಯೆ ವಿಚಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗೇದ—ಅಂದೆ....ಅವನ ಮದುವೆ ಆಗಿದೆ ಏನು ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಅವನ ಮದುವೆ !....who cares ?
ಅಂಥಾದ್ದರ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಯಾರಿಗೆ ವ್ಯಾಳೇ ಅದ?....ಛೆ !....

ಅಜ್ಜ :— (ತುಸು ಹರಿದಿಂಪ) ಮಂದಾಕಿನೀದು ಮದುವೆ ಆಗೇದೇನು ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಒಂದು ಸಿಪುಷ ಸಿಡಿಲು ಬಡೆದಂತಾಗಿ) ಏನು ?....
ಆಂ?....ಹೆ-ಹೆಹೆಹೆ !....what a joke? - ನಕ್ಕಾರು ಯಾರಾದರೂ-
ಹೆಹೆ !

ಅಜ್ಜ :— (ಗಂಭೀರ್ಯದಿಂದ) ನನಗೂ ಅದೇ ಹೆದರಿಕೆ....ಏನೊತಿ—
ಯಾರಾದರೂ ನಕ್ಕಾರು ಅನ್ನೋದೆ ಹೆದರಿಕೆ ನನಗೂ.. (ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ
ಆಯಾಸವಾದವನಂತೆ ಏಳುತ್ತ) ಮಂದೂಗ ವಿಚಾರ ಅದ, ಹಾಗೆ
ಕೇಳಿದರ (ಬಿನ್ನಿಗೆ ಕೈಕಟ್ಟಿ ಒಳಗೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ)
—ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರ—ನಿನಕಿಂತ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೆಚ್ಚು ತಿಳಿತದ
ಆಕೆಗೆ--

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ವೃತ್ತಪತ್ರವನ್ನು ಸುರುಳಾಡಿಸುತ್ತ)
ಛೇ ! Who cares ?

ಅಜ್ಜ :— ಅದರೂ—(ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಏನನ್ನೊದಿಟ್ಟು ಸುವವನಂತೆ ನೋಡುತ್ತ)—
ಆಯುಷ್ಯದೊಳಗೆ ಒಂದು ವಿಷಯದೊಳಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಯಾವನಾದರೂ
ಪರತಂತ್ರ ಆಗ್ಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು....ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಆಹುತಿ ಆಗ್ಲೇ
ಬೇಕು....(ತಡೆದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಿರುಗಿ ಮಗನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಮಂದೂನ
ಬಗ್ಗೆ ಈ ವಿಚಾರ ಮಾಡೀದಿ ಏನು ಎಂದಾದರೂ ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :—(ಪೆಚ್ಚಾಗಿ ತಂದೆಯನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧನಂತೆ ನೋಡುತ್ತ)
What an idea !.. ಅಲ್ಲ....ಮಂದೂನ ಬಗ್ಗೆ ನಾ ಯಾಕ ವಿಚಾರ
ಮಾಡ್ಬೇಕು—ಅಂತ ?....ತಿಳಿತದ ಆಕೆಗೆ, ತನ್ನ ಕಾಳಜಿ ತಾ
ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋವಷ್ಟು—She knows—

ಅಜ್ಜ :— (ಸಡುವೆಯೆ) —to look after herself !... ಅಹುದಲ್ಲೋ ?
....ಆಂ ?....ಆದ್ರೆ ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳಿತಾವಂತ ಹಡೆದವರು ಬೆಳೆ-
ಯೋದನ್ನೆ ಬಿಡಬೇಕಂತೀ ಏನು ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ತುಸು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) Nature's law !. ಬೆಳೆದವು
ತಂ ಕಾಳಜಿ ತಾವು ಮಾಡಿಕೊಬೇಕು—

ಅಜ್ಜ :— (ಅಸಹನೆಯಿಂದ) ಅಹುದೋ !....ಆದ್ರೆ ಆಕೆ ಬೆಳೆವಾಳಂತ
ನೀನೂ ನಾನೂ ಆಕೆಯ ಮುದೆ ಒವೊಂದಿವೇನು ?.... (ತಡಮ,
ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ) ಮುದೂನದೆ ಕಾಳಜಿ ನನಗ....ಆ
ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಮ್ಯಾಲೆ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಲ್ಲ....ಯಾರು ಅವ ?....

ಬಿಂದೂರಾಯ :— He is a fool—

ಅಜ್ಜ :— (ಸಿಪ್ಪಿನಿಂದ) ಅಹುದೋ ! ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆ ಹೇಳ್ತೀಯಲ್ಲ ? ...ಆಂ?...
ಅವ ಹುಚ್ಚು....ಆದ್ರೆ ಹುಚ್ಚನ ಜೋಡಿ ಬಿಡು ನಾವೂ ಹುಚ್ಚಾಗ-
ಬಾರ್ದು ಅಂತ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಏಳುತ್ತ) ಅಂಥಾದ್ದೇನಾಗೇದ—I don't know
what's happened—ಅಲ್ಲಿ—

ಅಜ್ಜ :— (ಎಡದ ಕುರ್ಚಿಯವರೆಗೆ ಸಹಜವಾಗಿ) ಅಲ್ಲ ಯಾಕೆ, ಅಹುದು...
ಕೂಡಲ್ಲ ನೀನು....(ತಾನು ಮೊದಲು ಎಡದ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲ ಕೂತು)....
ಕೂಡು ಅಂದೆ...(ಬಿಂದೂರಾಯನು ಸಿರುಪಾಯನಾಗಿ ಕೂತುಕೊಳ್ಳು-
ವನು)....ನಾನು ಮುದುಕ ಆದೆ....ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡೋದು
ಎನಿದೆ—ಆಂ ?....ಅದಕ್ಕೇ ಮುದಿಯ ಕಾಳಜಿ ಮಾಡ್ತೀನೋ
ಏನೋ ?....(ಅರ್ಧ ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ) ಮುದುಕ ಆದೆ....ಎಂಟು ದಿವಸ
ಆದರೂ ಮರೆತು ಮ್ಯಾಲಿನ ಕೋಣೆಗೇ ಬರ್ತೀನಿ....ಮರೆತು—ಈ
ಹೊತ್ತು ಮುದೂನ ಟೀಬಲ್‌ನ ಮ್ಯಾಲಿನ ಕಾಗದ ನೋಡಿದೆ....
ಅವನ ಪತ್ರ ಇದ್ದವು—ಅಂದೆ...ಅದಕ್ಕೇಳಿದೆ ಯಾರು ಆತ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :—(ಕನಲಿ) He is a fool... ಪತ್ರ ಬರೆದಾನೆ ಅಂದ್ರ-
he is a double fool .

ಅಜ್ಜ :— ಮುದುವೆ ಅಂದ್ರ ಯಾವಾಗಲೂ double fool ಏ !....

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಏಳುತ್ತ) ಛೇ! ರಕ್ಯನೆ ಇಲ್ಲ....it's impossible...
ಅವನ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ನಾವು ಯಾಕೆ ಹೆದರಬೇಕು ? ... ಆ ಪತ್ರಗಳಿಗೆ
ಉತ್ತರ ಎಲ್ಲಿದೆ ?....

ಅಜ್ಜ :— (ತುಸು ಕನಲಿ) ನಿನಗೆ ವ್ಯವಹಾರದ ಬುದ್ಧಿ ಯಾವಾಗ
ಬರೋದು ಅಂತೀನಿ, ಬಿಂದೂ ?....ಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಎಲ್ಲಿದೆ—
ಅಂದ್ರೆ ? ...ಇದ್ದರೆ ಅವನ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇರೋದು....

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಅಷ್ಟು ಯಾಕೆ ?....ಮಂದೂನ್ನೇ ಕೇಳಿಬಿಟ್ಟರಾಯಿ-
ತಲ್ಲ ? We shall ask Mandoo herself—

ಅಜ್ಜ :— (ಅನವಸೆಯಿಂದ) ಸಾಕು, ಹೋಗೋ ! ನಿನ್ನಿಂದ ಸಹಾಯ
ಸಿಕ್ಕೀತು ಅಂತ ತಿಳಿಯೋದೆ ಮೂರ್ಖತನ—ಹೋಗು ! (ಬಿಂದೂ
ನಮಿಸುಕೊಳ್ಳುವನು) ಆಕೇನ್ನೆ ಕೇಳಾನಂತ !....ಏನಂತೆ ?....
“ ಇಲ್ಲ ” ಅಂದ್ರೆ—ಆಕೆಯ ಮದುವೆಯ ಚಿಂತೆ....“ ಅಹುದು ”
ಅಂದ್ರೆ ಆಕೆಯ ಮದುವೆ ಆಗೋದು ಅನ್ನೋ ಚಿಂತೆ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಿ—let her
marry—

ಅಜ್ಜ :— ಅದೇ ನನಗೆ ಚಿಂತೆ ...

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಏನು ?

ಅಜ್ಜ :— (ಮಾತಾಡಬೇಕೆಂದು, ಮತ್ತೆ ಕೂಡಲೆ ವಿಚಾರ ಬದಲಾಯಿಸಿ) ಏ—
ನಾ—ಏ—ನಿಲ್ಲ....

[ಇಬ್ಬರೂ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಾಗುವರು. ಬಿಂದೂರಾಯನು ಅತ್ತಿತ್ತ
ನೋಡುತ್ತ ಕ್ರಮೇಣ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋಗುವನು.
ಕೆಳಗಿಳಿಯುವಾಗ ಪಾವಟಿಗೆಯ ಒಂದೊಂದು ಸದ್ದೂ ಕೇಳುವುದು. ಮುದುಕನ
ಲಕ್ಷ್ಯ ಆ ಕಡೆಗಿದೆ. ಕೊನೆಯ ಸದ್ದು ಶಾಂತವಾದನಂತರ ಮುದುಕನು ಪಾವಟಿಗೆ
ಯನ್ನೆ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ, ಪಟಗುಟ್ಟುವವನಂತೆ]

ಅಜ್ಜ :— ಅದೇ ನನಗೆ ಚಿಂತೆ....ಮಂದೂ ಹೋದರೆ, ಮನೆ ಹೋಯಿತು.
ಮನೆತನ ಮುಗಿಯಿತು....ಯಾವ ಕಾಲದ ಶಾಪ ತಟ್ಟಿದೆಯೋ ?....
ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ ಹೆಂಗಸರು ದಕ್ಕುವದೆ ಇಲ್ಲ....
ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿದಾಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ— ಸೃಷ್ಟಿಯ

ನಿಯಮ ! [ಅನಂತನು ಬರಲು ತಟ್ಟನೆ ಕೈಬಿಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಎದ್ದು ನಿಂತು—] ಇನ್ನೂ ಬರಲಿಲ್ಲ ಅಲ್ಲ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ? ಇಲ್ಲಿ ಬಿಡು....ಮುಂದುಕ ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪೇ ಆಯುಷ್ಯ ಉಳಿದಿದ್ದರೂ ಹೊತ್ತು ಜಡ ಆಗಿ ಬಹಳ ದಿವಸ ಬದುಕಿಧಾಂಗ ಅನ್ನಿಸತದೆ—ಆ ? (ಹೊರಟು) ಅನಂತಾ, ಈ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನನ್ನ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ತಂದಿಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೇಳು ಚೆನ್ನಾಗ ... (ಪಾವಟಿಗೆಗಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ನಡೀಲಿಕ್ಕೆ ಕಾಲು ಗಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲ, ಕೂಡಲಿಕ್ಕೆ ಬೆನ್ನು ಗಟ್ಟಿ ಇಲ್ಲ—ಆ ?—ಇನ್ನ ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಅಶ್ರಮಧಾಂಗ ಆರಾಮ ಕುರ್ಚಿಯೇ ಗತಿ....ಆ ?....ಹಹ (ಎಂದು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಗುತ್ತ ಕೆಳಗಿಳಿದು ಹೋಗುವನು)

[ಅನಂತನು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಗೌರವಸೂಚಕ ಮೌನದಿಂದ ನೋಡುವನು. ಮುಂದುಕನು ಕೆಳಗಿಳಿಯುವ ಸದ್ದು ಶಾಂತವಾಗುವವರೆಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ನಿಂತು ಅಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಪಾವಟಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿ ' ಚೆನ್ನಾ, ಚೆನ್ನಾ ' ಎಂದು ಕರೆಯುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ' ಬಂದ್ನಿ ಅಂತಪ್ಪಾ ' ಎನ್ನುತ್ತ ಚೆನ್ನನು ಧಾವಿಸುತ್ತ ಮೇಲೆ ಬಂದು, ಪಾವಟಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ನಿಂತ ಅನಂತನನ್ನು ನೋಡಿ ಗಕ್ಕನೆ ತಡೆಯುವನು. ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಬೆಪ್ಪನಂತೆ ಅನಂತನನ್ನು ಮಿಕ್ಕಿಮಿಕ್ಕಿಸುತ್ತ ನಿಲ್ಲಲು—]

ಅನಂತ :— (ಸಕ್ಕ) ಹೀಂಗ್ಯಾಕೆ ನಿಂತೆಯೋ ? ದೆವ್ವ ಬಡಕೊಂಡದೋ, ಏನ ದೆವ್ವ ನೋಡಿದ್ದೋ ?

ಚೆನ್ನ :— (ಉಸಿರಳಿದು) ಆದೊಂದೇ ಉಳಿದೇತಿ, ಅನಂತಪ್ಪಾ, ಈ ಮನ್ಯಾಗ....ಕೆಳಗೆ ನಿಂತಿದ್ದಿ, ಅಟರಾಗ ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರ ಸವಾರಿ ಇಳಿತಾ ಬಂತು ; ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನೋಡ್ತಾರೋ—ಜಾಕಂದ್ರ ನಾ ಇದ್ದಿ ಹೀಂಗ—(ಬರಿ ತಲೆ, ತೋಳು ಏರಿಸಿದ್ದಾನೆ, ದೋತರ ಮೊಳಕಾಲ ಮೇಲೆ—ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಸೂಚಿಸಿ)—ಅದಕೆ. ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನ ನೋಡ್ತಾರೋ. ಅಂತ ಮರೀ ಆಗಾಣ ಅಂದ್ರ—ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಇದಿರು ಕಣ್ಣಾಬಿಡ-ಕೊಂತಾನೇ ಹೋತು ಸವಾರಿ ! “ ಎಲೆಲೆ ! ಏನೋ ಆಗೇತಿ ಅನರ್ತ ” ಅಂದುಕೊಂಡಿದ್ದಿನಿ, ಅಟರಾಗ ನೀ ಒದರಿದಿ. “ ಛಾ ! ನಿನ ! ಏನೋ (ಘಾ) ಗಾತಾ ಆಗೇ ಬಿಟ್ಟಿತು ” ಅಂತ ಬಂದ್ನಿ ಬಡಕೊಂತಾ—

ಅನಂತ :— (ನಡುವೆಯೆ) ಅದಿಲ್ಲ—ಆ ದೊಡ್ಡ ಕುರ್ಚಿ ಕೆಳಗ ದೊಡ್ಡಜ್ಜ
ಅವರ ಕೋಣೆಯೊಳಗ ಇಡು—ಎತ್ತು.

ಚೆನ್ನ :—(ನೋಡುಕೊಂಡು) ಎಲ! ನಾಯೇನ ಕೆಲಸಾ ತಪ್ಪಿಸಾಕ
ನಿಂತವರಾಂಗ ಹೇಳ್ತೀಯಲ್ಲೊ, ಅಂತಪ್ಪಾ ! ನೀ ಕೇಳಿದ ಏನಾಗೇದ
ಅಂತ, ಅದಕ—

ಅನಂತ :— (ಬೇಜಾರದ ಧನಿಯಲ್ಲ) ಹೌದೋ !—ಅದಕ ನೀ ಹೇಳಿದಿ,
ನಾ ಕೇಳಿದೆ. ಮುಗಿತಲ್ಲ. ಲಗೂ ಕುರ್ಚಿ ಎತ್ತು, ನಾ ಎಷ್ಟೊತ್ತು
ನಿಲ್ಲಲಿ ಇಲ್ಲಿ ?

ಚೆನ್ನ :— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಅದ್ರ ...ನನಗೊಬ್ಬಗೇ ಆ ಕುರ್ಚಿ ಎತ್ತಾಕೇ
ಬರೋದಿಲ್ಲ ಅಂತೀ ಏನು ?

ಅನಂತ :— (ವ್ಯಂಗ್ಯ ಸಂಗೆಯಿಂದ) ಕುರ್ಚಿನೇ ಯಾಕ, ಬೇಕಾದ್ದನ್ನ
ಎತ್ತವ ನೀನು. ಅದಕ್ಕ ನಾ ನಿಂತೀನಿ ಇಲ್ಲಿ.

[ಇಷ್ಟರ ವರೆಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಕೋಣೆಯ ನಡುವೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತ ಜವದ
ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಚೆನ್ನ ಕುರ್ಚಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿದ್ದಾನೆ.]

ಚೆನ್ನ :— (ತಡೆದು) ಏನಂದಿ ?

ಅನಂತ :—(ಧರ್ಪದಿಂದ) ಕೇಳಿಸಲಿಲ್ಲೇನು ?

ಚೆನ್ನ :— ಕೇಳಿಸಿತು, ಆದ್ರ ಅದೇ ಕರೇವೇನೂ—ಅಂತ—

ಅನಂತ :— (ಮಾತು ಪಾರಿಸಬೇಕೆಂದು) ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಬ್ಯಾಡ,
ನಡಿ, ಎತ್ತು ಮೊದಲು.

ಚೆನ್ನ :— (ಬುದ್ಧಿ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದ ಹೊರ ಸರಿದು) ಅಂತಪ್ಪಾ,
ಇಲ್ಲಿ ನಿಂತ ಮೆಟ್ಟಿಗೀಮ್ಯಾಗ ಖರೇ-ಖೊಟ್ಟಿ ಆಗ್ಬೇಕು, ಅಲ್ಲಿತನಕ
ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಇಲ್ಲೇ— (ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಆಡ್ಡವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಅನಂತ :— (ಏನೂ ತಿಳಿಯದವನಂತೆ) ಯಾತರದೊ—ಖರೇ-ಖೊಟ್ಟಿ ?

ಚೆನ್ನ :— (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡಿ) ನಾ ಬೇಕಾದ್ದನ್ನ ಎತ್ತುವವ ಅಂದೆಯಲ್ಲ ?

ಅನಂತ :— ಹೌದು.

ಚೆನ್ನ :— (ತುಸು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಅಂಥಾ ಮಾತು ಅಂದೆ ಹ್ಯಾಂಗ ನೀನು ?

ಅನಂತ :— (ಜವದ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೇದಕ್ಷಿಪ್ತ, ಪ್ರೀತ್ಯಯುಕ್ತವಾಗಿ)
ಹ್ಯಾಗಂದ್ರೆ ? ಗೊತ್ತಿತ್ತು, ಅಂದೆ....ನೀನೇ ಹೇಳಿಲ್ಲವೆಂದು ಸುಬ್ಬಣ್ಣ
ವಕೀಲರ ಮುಂದೆ ಆ ದಿನ, ನೀನೂ ಜೇಲಿನೊಳಗೆ ಇದ್ದಿ ಅಂತ ?

ಚೆನ್ನ :— (ಅಭಿಮಾನದಿಂದ) ನಾ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋದದ್ದು ಚಳವಳಿಯೊಳಗೆ
ದರೋಡೆ ಮಾಡಿ....ಗಾಂವೀಮಾತೃರ ಚಳವಳಿವಲ್ಲ—

ಅನಂತ :— (ಸಕ್ಕ) ಅದೇ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು ಅಂದೆ—ನೀನು ದರೋಡೆ
ಮಾಡಿದವ ಅಂತ....ಅದಕ್ಕೆ ಮುಂದಾಗಿ ನೀ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ—

ಚೆನ್ನ :— (ಸಡುನೆದು ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಹೇಳಿದೆ ? ಏನಂತ ಹೇಳಿದೆ ?

ಅನಂತ :— (ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದವಂತೆ) ಆದ್ರೆ ಅವರಿಗೆ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿ-
ತ್ತಂತ—

ಚೆನ್ನ :— (ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಎನ ಸಾಲದೆ) ಏನ್-ಏನ್-ಗೊತ್ತಿತ್ತು ?

ಅನಂತ :— (ಸಗೆಯಿಂದ) ಗಾಂಧಿಯವರಿಗಿಂತ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮುಂಚೆ
ನೀ ನಿನ್ನ ಚಳವಳಿ ಮಾಡಿದ್ದಿ ಅಂತ—

ಚೆನ್ನ :— (ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡುತ್ತ, ಹಡೆಯ ಬೆವರೊರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ದೈನ್ಯದಿಂದ)
ಅನಂತವ್ವಾ—

ಅನಂತ :— ಹುಂ—ಕುರ್ಚಿ ಎತ್ತು ಇನ್ನು.

ಚೆನ್ನ :— (ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನೆತ್ತುತ್ತ) ಒಂದೇ ತಿಂಗಳ ಹೆಚ್ಚು-
ಕಡಿಮೆ ಆಗಿ ಘೋಷಣೆ ಆಯ್ತು, ಅನಂತವ್ವಾ....ನಮ್ಮ ಓಣ್ಯಾಗ
ಇನ್ನೊಂದು ಕಂಪೂದವರು ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಮ್ಯಾಗ ನಾಧಿಸಿ-
ಕೊಂಡರು, ಮಾರವಾಡಿ ಮನೆ ಒಡೆದು, ಈಗ ಅವರು ಖಾರ
ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗೆ ಆರಸರಾಗ್ಯಾರ....ಎಂದಾದರೂ ಯೆಚ್ಚಿ ನನ್ನ ನಶೀಬ!...
(ಎಂದು ಕುರ್ಚಿಯನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು ಅನಂತನಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಂತು)
ನಾನೂ ಮುಂದಾಗಿನಿ, (ವ್ಯಂಗ್ಯ ಸಗೆಯಿಂದ) ಆದ್ರೆ ಅವರೊಂಗೆ
ನನ್ನಿಂದ ಪೋಟು ಕೊಡೋವಿಲ್ಲ, ಏಟು ಕೊಡೋವು. (ಎಂದು
ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಮುಂದಾಗಿ ನಡೆಯುವಾಗ—)

ಅನಂತ :— ಹಾಂ—ಕುರ್ಚಿ ಹೇರಿಕೊಂಡು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಬ್ಯಾಡ—
ಗೊತ್ತದೆ ನಿನಗೆ ತಲೆ ಇದ್ದದ್ದು.

ಚೆನ್ನ :—(ಒಂದು ಪಾವಟಿಗೆ ಇಳಿದು ಗಕ್ಕನೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಅನಂತಪ್ಪಾ—

ಅನಂತ :— (ಕಸಲಿ) ಲಗೂನೇ ಕೆಳಗಿಳಿಯೋ !

ಚೆನ್ನ :— (ಹಿಲುದನಿಯಲ್ಲಿ) ಕೆಳಗಿಳಿದು ಅವರು ಬಂದು ಅಂತ ಕಾಣ್ತಿದ್ರೆ, ಇಲ್ಲೇ ಇಡಲ್ಯಾ—ಅವರು ಮ್ಯಾಗ ಬರೋಮುಟ ತಡೀಲ್ಯಾ—

ಅನಂತ :— (ಅವಸರ ಮಾಡುತ್ತ) ಭರಾಭರಾ ಇಳಿ ನೋಡೋಣ—

ಚೆನ್ನ :— (ಅಡ್ಡಗಟ್ಟಿ ನಿಂತು) ಅಂದ್ರೆ ನೀ ಯಾರ ಮುಂದೂ ಹೇಳೋದಿಲ್ಲ ಹೌದಲ್ಲೋ ?

ಅನಂತ :— ನಡೀ ಮೊದಲು !

ಚೆನ್ನ :— ನೀ ತುಟಿ ಬಿಚ್ಚಾಕಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ನಡೀತೀನಿ, ಇಲ್ಲಾ ಅಂದ್ರೆ ಇದನ್ನ ಇಲ್ಲೇ ಒಗೆದು—(ಕೆಳಗಿಡುವವನಂತೆ ನಟಿಸುವಾಗ)

ಅನಂತ :— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಇಲ್ಲ, ನಡೀಯೋ ! ಏನು ದೊಡ್ಡ ಮನುಷ್ಯ ಅಂತ ನಿನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಮಂದಿ ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡ್ಲಿ ?

ಚೆನ್ನ :— ಅದೂ ಕರೇವೆ....ಅದ್ರೂ ಮದ್ದಿಗೆ ಗಟ್ಟಿಟ್ಟ ಮಾಡಿ-ಕೊಳ್ಳೋದು ಬೇಶಿ ಅಂತ—

[ಎಂದು ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿ ಪಾವಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಇಳಿಯತೊಡಗುವನು]

[ಕೆಳಗಿನಿಂದ ' ಅನಂತಾ ' ಎಂದು ಮಂದಾಕಿನಿಯ ದನಿ. ಅನಂತ ಮೇಲಿನಿಂದಲೇ ' ಬಂದೆ ' ಎಂದು ಚೆನ್ನನನ್ನು ನೋಡುವನು. ಇಬ್ಬರೂ ಅವಸರವಸರವಾಗಿ ಇಳಿದು ಹೋಗುವರು.]

[ಒಂದು ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಪಾವಟಿಗೆಯನ್ನು ಏರಿಬರುತ್ತಿರುವ ಸದ್ದು. ಅದರೊಡನೆಯೇ ಕ್ರಮೇಣ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಹಸನ್ಮುಖ, ಹಸನಾದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ದೇಹ ಕಂಡುಬರುವುವು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಸುತ್ತಲೂ—ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ನೋಡುವ ಹುಡುಗನಂತೆ—ನೋಡುತ್ತ ಬರುವನು. ಮೊದಲಿನ ಒಂದೆರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹಾಗೆ ನೋಡುತ್ತಲೇ ನುಡಿಯುವನು. ಅವನ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಮಂದಾಕಿನಿ ಬರುವಳು. ತಲೆಗೂದಲು ಅವಳು ಹೊರಗೆ ತಿರುಗಾಡಿ ಬಂದುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲಿನ ಕೆಂಪು, ತುಸು ದಣವು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ನೋಡುತ್ತಲೆ:—“ ಇರೋ ಜಾಗ ಬದಲಾದ್ರೆ ಇದ್ದ ಜಗತ್ತೇ ಬದಲಾಧಾಂಗಾಗ್ತದೆ ” ಎನ್ನುವಾಗ ಮಂದಾಕಿನಿ (ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) :—“ ಹೊತ್ತಾಗೇದ, ಬರೀ ಚಹಾ ತಂದ್ಪಿಡು, ಅನಂತಾ ” ಎನ್ನುವಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಕೆಗೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು—]

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಏನೊ ಅಂದಿರಲ್ಲ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮೆಲ್ಲಗೆ ಅತ್ತಿತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ) ಇರೋ ಜಾಗ ಬದಲಾದ್ರೆ ಇದ್ದ ಜಗತ್ತೇ ಬದಲಾಧಾಂಗಾಗ್ತದೆ—ಅಂದೆ.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಮುಂದೆ ನಡೆದು, ಮೇಜಿಸಮೇಲಿನ ವೃತ್ತಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸುತ್ತ) ಹುಂ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತನ್ನ ಮಾತನ್ನೆ ಮುಂದರಿಸುತ್ತ) ಕೆಳಗ ಇತ್ತು ನಿನ್ನ ಕೋಣೆ, ಆಗ ಒಂದು ತರ ಕಾಣ್ತಿತ್ತು ; ಈಗ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಂದೀದಿ, ಇದೊಂದು ವೈಭವ ಬ್ಯಾರೇನೆ.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಬಲಬದಿಯ ಕೋಣೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ) ಇದ್ದ ಜಗತ್ತು ಬದಲಾಗ್ತದೋ, ಏನು ನೋಡೋ ಕಣ್ಣು ಒದಲಾಗ್ತಾವೋ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಎದುರಿನ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು) ಅದೂ ಏನು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ; ಆದ್ರೂ ಹೇಳೋದು ಕಷ್ಟ ; (ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಮಂದಾಕಿನಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ) ದಿನದಿನಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುತ್ತಾ ನಡೆದಾವು ನನ್ನವು (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯನ್ನು ಬೀರುವನು)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದಲೆ) ಟೀಬಲ್ ಮ್ಯಾಲೆ ಪೇಪರ ಇವೆ ; ಈಗ ಅನಂತ ಚಹ ತರ್ತಾನ ; ಕೂಡಿರಿ, ನಾ ಬಂದೆ (ಎಂದು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಹೋಗುವಳು)

*[ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಕೂಡಬೇಕೆಂದು, ವಿಚಾರ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಉಪ್ಪರಿಗೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಹೊರಗೆ ನೋಡಿ—ಮೆಲ್ಲನೆ ಮತ್ತೆ ನಡೆದು ಬಂದು—ಎದುರಿನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವನು. ಪೇಪರ್ ನೋಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮೇಜಿಸ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಬಾರಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ. ಅಮೇಲೆ—ಒಮ್ಮೆಲೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ಏಸನ್ನೊ ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ—]

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಆಂ ? ಏನಂದೆ ? (ಸಕ್ಕ) ಇದ್ದೀನಿ—ಓಡಿ ಹೋಗಿಲ್ಲ.... ಏನಿಲ್ಲ—ಹೀಗೇ ವಿಚಾರ ನಡೆಸಿದ್ದೆ...ಪೇಪರ್—?...ಅಹುದಹುದು,

* ಸಟಿಸಿಗೆ ಸೂಚನೆ :—ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಿನ ಮಾತು ಮುಗಿವವರೆಗೆ ಸಾವಕಾಶ ವಾಗಿಯೆ ತಿರುಗಾಟವನ್ನಾಗಲಿ, ಮಾತನ್ನಾಗಲಿ ನಡೆಸಬೇಕು. ಅದು ಆಗತ್ಯ ಎಂಬುದು ಮಾತು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಯುವುದು.

ಇಲ್ಲಿಯೆ ಇನೆ...ಅವೇ. ನೋಡ್ತೀನಿ. (ಪೇಪರುಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಎತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಮುಳುಗುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ) ಪೇಪರಿಗೆ ಏನು ಮಹತ್ವವೇ ಉಳಿದಿಲ್ಲ ಹಾಂಗ ಕೇಳಿದರ....ಇದೇ ಈಗ ಹೇಳಿದ ಮಾತೇ ನೆನಪಿಗೆ ಬರದ....ಇದೋ ಜಾಗ ಬದಲಾದ್ರೆ ಇದ್ದ ಜಗತ್ತೇ ಬದಲಾಗ್ತದ ಅಂತ— (ಒಳಗೆ ನೋಡಿ) ನನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಅದು ವೇದವಾಕ್ಯ ಬಂಧಾಂಗ ಬಂದಿವೆ ನೋಡು....ಅಂ ?....ಅಲ್ಲ, ನೋಡು, ಎಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಹೋರಾಡ್ತಿದ್ದೀವಿ—ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ ಸುದ್ದಿಗೊಂದು ಮಹತ್ವ ಇತ್ತು....ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ ?....ಇದೇ ಕನ್ನಡ ಪೇಪರಿನೋಳಗ ನನ್ನೂ ನಿನ್ನೂ ಹೆಸರೇ ಎಷ್ಟು ಸಲ ಹಿಂದಿಲ್ಲ ?....ಎಷ್ಟು ಸಲ ಏನು ?....ಹಿಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತಕ್ಕ ದಿನಾಲು ಬರತ್ತನೇ ಇತ್ತು....ಅಲ್ಲ, ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನೀ, ಮಾತಿಗೆ ಸ್ವಸ್ತು ನೆನಪಾಯ್ತು....ಇನ್ನ ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ವಾಗದ ಆಗತ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ....ಏನಂದಿ ?....(ನಕ್ಕು) ಲೆಕ್ಚರ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ ?....ಹಹ !...ಅಹುದು ಮತ್ತೆ....ಇನ್ನು ನಾನು ನಿನ್ನ ಮುಂದ, ನೀನು ನಿನ್ನ ಮುಂದ ಲೆಕ್ಚರ್ ಕೊಡೋದು....ಅಂತೂ ಮಂದಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮ ಲೆಕ್ಚರ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತು....ಏನಂದಿ ?... ಅದಕ್ಕೇ ನಾ ನಿನಗೆ ಹೇಳಿಲ್ಲೇನು ?....ದೇಶದ ಭವಿತವ್ಯ ನಿರ್ಣಯ ಆಯ್ತು, ಇನ್ನು ಮ್ಯಾಲೆ ನಮ್ಮ ಭವಿತವ್ಯದ ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿ- ಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿ ಇಲ್ಲ ಅಂತ ?....ಏನು ?....ತಪ್ಪು, ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನೀ, ನಿನ್ನ ಮಾತು ತಪ್ಪು ಅಂತ ನಾನು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಹೇಳ್ತೀನಿ....ಈಗ ನಿನ್ನಂಥವರೇ ಮುಂದಾಳಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ' ಆಗಿತ್ತು ' ಯಾಕೆ ?—ಈಗ ಕೂಡ ನೀನೇ ಮುಂದಾಳು ಆಗ್ಬೇಕೂ ಅಂತ—ಛಿಛಿ ! (ನಗೆಯಿಂದ) ಪೇಪರಿನೋಳಗಿಂದ ಓದೋದಿಲ್ಲ ನಾನು—ನನ್ನ ವಿಚಾರ ಹೇಳ್ತೀನಿ....ಏನು ?....ಅಜ್ಜನವರನ್ನ ಕೇಳ್ತೀಯಾ ?...ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನೀ, ಈಗ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದೊಳಗ— ಏನಂದಿ ?—ಆಗ್ಲಿ—' ಇಂಡಿಯಾ ' ಅಂತೀನಿ—ಈಗ ಇಂಡಿಯಾ ದೊಳಗೆ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ—ಇವುಗಳ ರಾಜ್ಯ....

ಮನೇವಳಗ ಅಜ್ಜನ್ನಲ್ಲ, ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನ ಕೇಳೋದು....ಹೊರಗ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನಲ್ಲ, ಬಹುಜನ ಸಮಾಜದ ಮನಸ್ಸನ್ನ ಕೇಳೋದು....ಆ ಲೆಕ್ಕದಿಂದ ನೀನು ಮುಂದಾಳಾಗಬೇಕೂ ಅಂತ— ಏನಂದೆ ?—ನಾನು ಮಂದಿಯವತಿಯಿಂದ ಡೆಪ್ಯುಟಿಶನ್ ತಂದೀ- ನೇನು ಅಂತ ಕೇಳಿಯಾ ?....ಏನಂತೀ ? ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತಂತ್ರ ನಾನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳೋದಿಲ್ಲ ?....ಶಕ್ಯನೆ ಇಲ್ಲ....ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತಂತ್ರಕ್ಕೆ ನಾನು ಎಂದಿನಿಂದಲೂ ಮನ್ನಣೆ ಕೊತ್ತೀನಿ... (ನಗೆಯಿಂದ) ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತಂತ್ರ ಆಂದ್ರ-ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತಂತ್ರ ; ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನೂ ನಿನ್ನೂ ಅಂತ ಭೇದ ಇಲ್ಲ....ಹಹ!....ಇದೊಳ್ಳೇ ಮಾತು, “ಗಂಡಸಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಇದ್ದಾರ ಅನ್ನೋದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ ” ಅಂತ !....ಎಲೆ-ಎಲೆ-ಎನು ‘ ಭಲೆ ’ ಅನ್ನಲ್ಯೋ— ಜಾತಿಜಗಳ ಸಾಕಾಗಿಲ್ಲೇನು ? ಇನ್ನು ಗಂಡಸು-ಹೆಂಗಸು ಅಂತ ಜಗಳ ಹೂಡೋದೇನು ?

[“ ಯಾಕ ಹೂಡ್ಬಾರ್ದು ಅಂತೀನಿ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಮಂವಕನಿ ಬರುವಳು. ತಲೆ ಗೂವಲನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಬಾಚಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಉಬ್ಬ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ದ್ದಾಳೆ. ಮುಖದಲ್ಲಿ ದಣವಿನ ಕಳೆ ಕಳೆದು ಅವ ಕಳ ಹೆಚ್ಚುವಂತೆ ಓರಣಗೊಂಡಿ ದ್ದಾಳೆ. ಅವಳು ಬಂದೊಡನೆ ಒಂದೆರಡು ಸಮಿಷ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಸಾಕಾಂಕ್ಷ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ಅವಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಲಿದ್ದಾನೆ.]

ಮಂದಾಕಿನಿ:—(ಕುರ್ಚಿಯ ಹತ್ತಿರ ನಡೆದು ಬರುತ್ತ) ಯಾಕ ಹೂಡ್ಬಾರದು ಅಂತೀನಿ ? ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಬ್ರಿಟಿಶರ ಕೂಡ ಹೊರ ಜಗಳಕ್ಕೆ ಗಂಡಸು ಹೆಂಗಸು ಒಂದಾದರು....ಇನ್ನು ಮ್ಯಾಲೆ—(ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಒಂದೇ ಸವನೆ ತನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು) ನನ್ನ ಮಾತಿನ ಕಡೆ ಲಕ್ಷ್ಯ ಅದ ಏನು ನಿಮ್ಮ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ:— ಉಡೋ ಸೀರೆ ಬದಲಾದ್ದೇಲಿ ನೋಡೊ ಕಣ್ಣೇ ಬದಲಾಗ್ತಾವ ಅಂತ—

[ಇಬ್ಬರೂ ನಗುವರು]

ಮಂದಾಕಿನಿ:— (ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದ ನಾಚಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ಅಜ್ಜ ತಂದ ಸೀರೆ. ತಂದಾಗಿನಿಂದ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋದೇ ಆಗಿದ್ದಿಲ್ಲ....

ಅಜ್ಜ ಒಂದೇ ಸವನೆ ಬೆನ್ನು ಹತ್ತಿದ್ದ, “ ಅವನ್ನು ಟ್ಟುಕೋ, ಕಣ್ಣಾರೆ ನೋಡ್ತೀನಿ ” ಅಂತ....ಅದಕ್ಕ—ಹಟವಿಂದ—ಈ ದಿವಸ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಡುವೆಯ) ಅಜ್ಜನವರ ಅಜ್ಞಾಪತ್ರ ಹೊರಟಿದೆ ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :—(ನಗೆಯಿಂದ) ಇಷ್ಟು ಯಾಕೆ ನಿರಾಶೆಯಿಂದ ಮಾತಾಡ್ತೀರಿ ? ನಿಮಗ ಯಾರು ನೋಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬ್ಯಾಡ ಅಂದಿಲ್ಲ.... (ಸಾವಟೆಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸವಾಗುವುದನ್ನು ಕೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡಿ) ಚಹ ಬಂತು ಕಾಣಿಸ್ತದೆ....

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಇದು ಚಹದ ವ್ಯಾಳೇನೇ ಅಲ್ಲ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಒಳ್ಳೇ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಹೂರ್ತ. (ಅನಂತ ಬರುವನು. ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಟ್ರೇ—ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಪ್-ಸಾಸರುಗಳು, ಪಾಲು, ಸಕ್ಕರೆ, ಸ್ಟ್ರೋವರ್ ಮತ್ತು ಕೆಪಿಲ್.. ಇಟ್ಟು ತಡೆಯುವನು) ನೀ ಹೋಗು, ಅನಂತಾ....ನಾವೇ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳತೀವಿ. (ಅನಂತನು ಹೋಗುವನು. ಮಂದಾಕಿನಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವಳು)

[ಮುಂದಿನ ಮಾತುಗಳು ನಡೆವಾಗ ಮೊದಲು ಮಂದಾಕಿನಿ ಚಹವನ್ನು ಕಪ್ಪಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ ಕೊಡುವಳು, ಅಮೇಲೆ ತಾನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಳು. ಇಬ್ಬರೂ ಚಹ ಕುಡಿಯುತ್ತಿರುವರು.]

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಇನ್ನೊಂದು ಕುರ್ಚಿ ಅಜ್ಜ ಕೆಳಗೆ ತರಿಸಿಕೊಂಡ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ವಿಚಾರ ಮಾಡುವವನಂತೆ ನಟಿಸಿ) ನು ಡೆಪ್ಯುಟೀಶನ್ ಅಜ್ಜ ಅವರ ಕಡೀನಿ ಒಯ್ಯದ ಹೊರತು ಸಮಾಧಾನದ ಉತ್ತರ ಸಿಗೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕಾಣ್ತದೆ....

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಚಕಿತಳಾಗಿ) ಯಾವ ಡೆಪ್ಯುಟೀಶನ್ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಗೆಯಿಂದ) ಇದೇ ಈಗ ನೀನೇ ಹೇಳಿದೆಯಲ್ಲ, ನಾನು ಡೆಪ್ಯುಟೀಶನ್ ತಂದೀನಿ ಅಂತ ?....ನಿನ್ನಿಂದ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಕೇಳ್ತೀನಿ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :—(ನಡುವೆಯ) ನಿಂ ಮೊಮ್ಮಗಳ್ಳು ಮುಂದಾಳು ಮಾಡಿರಿ— ಅಂತ ? (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ತಲೆತೂಗುವನು) ಹೆಂಗಸು ಮುಂದಾಳಾಗೋವಷ್ಟು ನಮ್ಮ ಗಂಡಸರು ಸುಧಾರಿಸಿಯಾರೇನು ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಓಹ್—(ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಡೆದು ಚಕಿತನಾಗಿ) ಏನು ? ಏನಂದೆ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನಕ್ಕು) ರಾಜಕಾರಣಿ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಬ್ಯಾಡಾದ್ದು ಕೇಳಿ-
ಸೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೇನು ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮೇಲಿನಂತೆ) ಕೇಳಿಸಿತು. ಆದ್ರೆ ನಿನ್ನ ಬಾಯಿಯಿಂದಲೇ ಈ
ಮಾತು ಬಂದಿತು ಅಂತ ವಿಶ್ವಾಸ ಕೂಡಲೊಲ್ಲದು.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಕಣಕುವವಳಂತೆ) ಅದ್ಯಾಕೋ ? ಹೆಂಗ್ಗೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ
ಇಲ್ಲೇನು—ಇಂಥಾ ಮಾತು ಆಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಇನ್ನೂ ಚಕಿತನಾಗಿಯೆ) ಅಲ್ಲ—ಆ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಏನೂ
ಅಂತ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಯಾಕೆ ? ಇದೇ ಈಗ ನೀವೇ ಕೇಳಲಿಲ್ಲೇನು—ಇನ್ನು
ಗಂಡಸು—ಹೆಂಗಸು ಜಗಳ ಹೂಡೋದೇನು—ಅಂತ....

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :—(ಉಸುರ್ಗರೆದು) ಓಹೋ ! ಅದು ? (ನಗೆಯಿಂದ) ಅದು—
ಹೆಹೆ—ನಾನು ವಿನೋದಕ್ಕೆ ಅಂತ ಮಾತಾಡಿದ್ದು.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ತುಸು ಬಿರುಸಾಗಿ) ಆದ್ರೆ—ನನಗ ಆ ಮಾತು ವಿನೋದ
ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲ—ಅನಿಸೋದಿಲ್ಲ ಅಂದೆ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅವಳ ದನಿಗಾಗಿ ಬೆರಗಾಗಿ) ಏನಂದೆ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಿಡುಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) “ ಏನಂದೆ—ಏನಂದೆ ” ! ಮಾತು
ಮೈಯ್ಯಾಲೆ ಬಂದ್ರೆ ಕೈ ಕಿವಿಯಯ್ಯಾಲೆ !....ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ—
ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ—ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಅಂದಿರೆಲ್ಲ ನೀವು—ನಾನು
ಕೇಳೋದು ಆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯಾರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತೂ ಅಂತ....

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಜಹ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಏಳುತ್ತ) ಮಿಸ್
ಮಂದಾಕಿನಿ, ನಿನ್ನ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ ಈಗ ತಿಳೀತು....ಆದ್ರೆ ಮತ್ತೆ
ಯಾರಾದರೂ ಈ ಮಾತು ಆಡಿದ್ರೆ—(ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಎಡ
ಬದಿಯ ಕಪಾಟದವರೆಗೆ ನಡೆದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸದೆ ಆ ಕಪಾಟದಲ್ಲಿ
ಏನನ್ನೋ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು. ಮಂದಾಕಿನಿಯೂ ಅವನನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸು-
ತ್ತಿರುವಳು. ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ‘ ಹಂ ’ ಎಂದು ಉಸಿರೆಳೆದು ತಬ್ಬನೆ
ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಮಂದಾಕಿನಿಯನ್ನು ಇದಿರಿಸಿ) ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಈ
ಮಾತು ಆಡಿದ್ರೆ, ನಾನು ವಿಚಾರ ಕೂಡಾ ಮಾಡ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅಂದೆ....

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಅಂದ್ರೆ ಈಗ ನೀವು ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದ್ದೆ ಅದು ನನ್ನ ಮ್ಯಾಲೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಉಪಕಾರ ಅನ್ನಿರಿ. (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ ತುಟಿ ಬಿರಿಯುವುವು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಉಪಕಾರ ಬ್ಯಾಡ, ಉಪಚಾರ ಬ್ಯಾಡ, ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನೀ. ಆದ್ರೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯುದ್ಧದೊಳಗೆ ಗಂಡಸಿನ ಭುಜಕ್ಕೆ ಭುಜ ಹಚ್ಚಿ ಹೋರಾಡಿದ ಹೆಂಗಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯಾರಿಗೆ ಆದರ ಇಲ್ಲ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ತುಸು ಒಗರಾಗಿ) ಅವನ್ನೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ ನಾನು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಯುದ್ಧದೊಳಗೆ ಗಂಡಸಿನ ಭುಜಕ್ಕೆ ಭುಜ ಹಚ್ಚಿ ಹೋರಾಡಿದಳು ಹೆಂಗಸು. ಈಗ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತು—ಅದಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಹೆಂಗಸು ಭುಜಕ್ಕೆ ಭುಜ ಹಚ್ಚಿ ಗಂಡಸಿಗೆ ಎಡಚಾಗದೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳಿಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಟ್ಟು ಹಿಂಬಾಲಿಸಬೇಕು ಗಂಡಸಿನ್ನು. ಅಹುದಲ್ಲೋ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಪೊಳ್ಳು ನಗೆಯಿಂದ) ನನ್ನದಂತೂ ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇಲ್ಲ.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಚಕಿತಳಾದಂತೆ) ಆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಇಲ್ಲ ?....ಅಂದ್ರೆ—
ಅಂದ್ರೆ ದಿನಾಲು ನೀವು ನನಗೆ ಬರೆದು ಬೇಡಿ, ಮಾತಾಡಿ ಕಾಡಿ ಕೇಳತೀರೋ ವಿಷಯ ಏನು ಹಾಗಾದ್ರೆ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ದಂಗುವಡೆದಂತೆ) ಮಂದಾಕಿನೀ—ಆ ವಿಷಯ—(ಒಂದು ಸಿಮಿಷ ಮಾತು ಸಾಲದೆ ಸಿಲ್ಲುವನು. ಮಂದಾಕಿನಿ ಮಾತ್ರ “ ಏನು ” ಎಂದು ಹಟದಿಂದ ಕೇಳುವವರಂತೆ ಅವನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುವಳು. ಕೊನೆಗೆ ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಅದು ರಾಜಕಾರಣದ ಮಾತಲ್ಲ, ಅಂತಃಕರಣದ ಮಾತು. (ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತಲೆ ಸಿಲ್ಲುವನು)

[ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಕೆಲಹೊತ್ತು ಏನು ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ಮಂದಾಕಿನಿಯೂ ಕೆಳಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವಳು.]

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅಕೆ ಹಾಗೆ ಕೂತುಹಿಟ್ಟು ನೋಡಿ ಕಳಕಳಿಯಿಂದ) ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನೀ, ಅದಕ್ಕೂ ರಾಜಕಾರಣಕ್ಕೂ ಏನೂ ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲ, ಅದು ಅಂತಃಕರಣದ ವಿಷಯ, ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದಾಂಗ. (ಮಂದಾಕಿನಿ ಮತ್ತೆ ತನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು) ಅದರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಪ್ಪು.

ಇಲ್ಲ, ನಿನ್ನದಂತೂ ತಪ್ಪು ಅನ್ನೋದು ಇಲ್ಲೇ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಕೇಳಿದರೆ ಯಾರದೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ....(ಎರಡು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಬಂದ) ನಾನು ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರದೂ ಒಂದೇ ಕೆಲಸ ಆದ್ದರಿಂದ, ಕೂಡಿರೋ ಸಂದರ್ಭ ಬಂದಿತು, ಸಹವಾಸ ಫಲಿಸಿತು, ಪರಿಚಯ ಹೆಚ್ಚಿತು, ಮತ್ತು-ಮತ್ತೂ-ನಿನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆಗಾಗಿ ಮೊದಲು ಆದರೆ, ಆಮ್ಯಾಲೆ ಅಭಿಮಾನ, ಕೊನೆಗೆ-ಕೊನೆಗೆ (ಶೂನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ) ಪ್ರೇಮ ನನ್ನ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿತು. (ಮಂದಾಕಿನಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಳಗೆ ನೋಡುವಳು, ಆದ್ದರಿಂದ ತಾಸು ಆಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ತಿರುವಿ) ಮಂದಾಕಿ— (ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಂಡು) ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನಿ, ಅಂದಿನ ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೊಳಗೆ ಆ ಪ್ರೇಮ ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದೆ; ಈಗ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯಿತು (ಮಂದಾಕಿನಿ ತಟ್ಟನೆ ಮುಖವನ್ನೆತ್ತಿ ನೋಡಲು) ಮುಗಿಯಿತು— ಮುಗಿಯಾ—(ಎಂದು ಮಾತು ಮುಂದರಿಸಲಾರದೆ ತಡೆಯುವನು)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯಿತು—?—?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಧೈರ್ಯ ಬಂದಂತಾಗಿ) ಅಲ್ಲವೆ, ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನಿ? ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳೋದು ಇನ್ನು ಯಾಕೆ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ ಮಾಡೋದು ಅಂತ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಮೇಲಿನಂತೆ) ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮತ್ತೆ ಅಧೈರ್ಯದಿಂದ) ಅಲ್ಲವೆ ? ಅಲ್ಲವೆ, ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನಿ ? ಇನ್ನು ಯಾಕೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾರದೆ ಹಾಗೇ ಇರೋದು ಅಂತ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸುಮ್ಮನಿರುವಳು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಿರಾಶೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ನಿನ್ನ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆ ಅಲ್ಲವೆ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವಳಂತೆ) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಯುದ್ಧ ಮುಗಿಯಿತು !....ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗದ ಅಗತ್ಯ ಇನ್ನು ಇಲ್ಲ !....

ಒಪ್ಪಿಗೆ—ನಿಮ್ಮ ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ (ಇದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯೆಂದೇ ತಿಳಿದು
ಆಶೆಯಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನನ್ನು ಒಮ್ಮೆಲೆ ದಿಟ್ಟಿಸಿ) ಯಾವ
ಮಾತಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ?... (ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಗಾಬರಿಗೊಂಡಂತೆ ಹಿಂಜರಿಯು)
ಊರಿಗೆ ಮುಂದಾಳು ಆಗಬೇಕು—ಎಂಬ ಮಾತಿಗೋ? ಇಲ್ಲ, ಮದುವೆ
ಆಡಿಯಾಳಾಗಬೇಕು—ಎಂಬ ಮಾತಿಗೋ? (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಏನೂ
ಮಾತನಾಡದೆ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮತ್ತೆ ಕಪಾಟದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವನು)
ಯಾಕೆ? (ಏಳುತ್ತ) ಯಾವ ಮಾತಿಗೆ ಅನ್ನೋದನ್ನು—(ತಡೆದು)
ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗದ ಆಗತ್ಯ ಇಲ್ಲ ಅಂದಮ್ಯಾಲೆ ಮುಂದಾಳು ಆಗಬೇಕು
ಅಂತೇ ಆರ್ಥ ಅಲ್ಲ? (ಮುಗುಳ್ಳಗೆ)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ, ಅಕೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡದೆ) ನನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ
ಸ್ಪಷ್ಟ ಆಗಿಲ್ಲ ಅನ್ನೋದು ನನ್ನದೇ ತಪ್ಪು....ಮುಂದಾಳು ಆಗಬೇಕು
ನೀನು, ಅಂದೆ....ನಿಜ....

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಆದ್ರೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾತೂ ಹೇಳಿದ್ದಿರಿ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಆ ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದು ತಪ್ಪಾಯಿತೇನೋ!... (ಒಮ್ಮೆಲೆ
ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಆದ್ರೆ, ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನೀ, ಆ ಮಾತು ನನಗ
ಅನಿವಾರ್ಯ ಆಯ್ತು—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಅದ್ರೇ ಕೇಳಿದೆ, ಎರಡರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾತಿಗೆ ನನ್ನ
ಒಪ್ಪಿಗೆ ಬೇಕು—ಅಂತ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಆಫೈರ್ಯದಿಂದ) ಎರಡೂ ಮಾತುಗಳಿಗೂ ಒಂದೇ
ಉತ್ತರ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲ? (ಮಂದಾಕಿನಿಯು ' ಇಲ್ಲ ' ಎಂದು ತಲೆ
ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು) ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನೀ, ಎರಡನ್ನೂ ಕೂಡಿಯೇ ನಡೆಸ
ಬಹುದು ಅಂತ ನನಗ—ಅಲ್ಲ—ನಿನಗ ಅನ್ನಿಸೋದಿಲ್ಲ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಕ್ಕ) ಮುಂದಾಳಾಗೋದು—ಮದುವೆ ಆಗೋದು :
ಎರಡನ್ನೂ ಕೂಡಿ ನಡೆಸೋದು ಹ್ಯಾಗೆ ಶಕ್ಯ? ಒಂದಕ್ಕೆ ಬೇಕು
ಪೂರ್ತಿ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ, ಇನ್ನೊಂದು ಪೂರ್ತಿ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಭೋಗ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಅವಳ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದುಬರುತ್ತ) ಅಲ್ಲ-ಅಲ್ಲ-
ಮಿಸ್ ಮಂದಾಕಿನೀ, ಮದುವೆ ಅಂದ್ರೆ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಭೋಗ ಅಲ್ಲ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಕ್ಕು) ಮದುವೆ ಅಂದ್ರೆ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಭೋಗ ಅಂತ ನಾನಾದ್ರೂ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳ್ತೀನಿ ? ಮುಂದಾಳು ಅಂದೆ ಪೂರ್ತಿ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಭೋಗ—(ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಪೆಚ್ಚು ಕಳೆಯಿಂದ ನೋಡಲು) ಮುಂದಾಳು ಅಂದ್ರೆ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಭೋಗ, ಮದುವೆ ಅಂದ್ರೆ ಪೂರ್ತಿ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ ! (ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೆ ನಿಶ್ಚಿಂತನಾದಂತೆ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡನು) ಮದುವೆ ಅಂದ್ರೆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ !....ಅದಕ್ಕೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ ನಿಮಗೆ, “ ಗಂಡಸಿಗೆ ತನ್ನ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಇದ್ದಾರೆ ಅನ್ನೋದು ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬರೋದಿಲ್ಲ ” ಅಂತ ?....(ಹಟದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಮದುವೆ ಅಂದ್ರೆ—ಹೆಂಗಸಿಗೆ—ಪೂರ್ತಿ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ ; ಮುಂದಾಳಾಗೋದು ಅಂದ್ರೆ—ಗಂಡಸಿಗೆ ಪೂರ್ತಿ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಭೋಗ. [ಚಹದ ಕಹಾ- ಸಾಸರುಗಳನ್ನು ಸಾವರಿಸುತ್ತ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ಇಡುತ್ತಿರುವಳು]

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತುಸು ಧೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಂಡು) ನಾನು ಒಪ್ಪೀನಿ. ಮದುವೆ ಅಂದ್ರೆ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ, ಆದ್ರೆ ಗಂಡಸಿಗೂ ಹೆಂಗಸಿಗೂ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ವಾರ್ಥತ್ಯಾಗ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನಡುವೆಯೆ) ಅಲ್ಲ ; ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡೂ ಸ್ವಾರ್ಥ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ ಗಂಡಸರು ಅನೇಕರಿದ್ದಾರೆ, ಆದ್ರೆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮದುವೆ ಅಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲ ಆಶೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಸಮಾಧಿ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಹಿಂತನದ ನಗೆಯಿಂದ) ಒಂದು ಕುಟುಂಬದ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಯಾಗುವ ಯೋಗ್ಯತಾ ಮದುವೆಯಿಂದಲೇ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಬರುವಾಗ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನಡುವೆಯೆ, ಸಿಡುಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅದೇ ಅದೇ ಅದೇ.... ಯಾವ ಬಣ್ಣದ ಮಾತುಗಳಿಂದ ಹೇಳಿದರೂ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ, ಒಂದು ಮನೆ, ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ನಡುವಿನ ನಾಲ್ಕು ಮೊಳ ಜಾಗ— ಇದಿಷ್ಟೆ ಹೆಂಗಸಿನ ರಾಜ್ಯ ಅಹುದಲ್ಲ ? ಮೊದಲು ಮನೆ, ಮಕ್ಕಳು ; ಆಮ್ಕಾಲೆ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಅಲ್ಲ-ಅದು-ಅದು ಅಂದರೆ ಒಂದು ನಿಸರ್ಗದ ನಿಯಮ, ಹೆಂಗಸಿನ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮ-
ಸಿದ್ಧಿ ಹಕ್ಕು ಅಂದಿರಿ, (ತಿರಸ್ಕಾರದ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಈಗ
ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತು, ಇನ್ನು ಮದುವೆ ನಮ್ಮ ಜನ್ಮಸಿದ್ಧಿ ಹಕ್ಕು
ಅಂತೀರೇನು ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕಂಗೆಟ್ಟ ದುಡುಗನಂತೆ) ಅಲ್ಲ, ಮಿನ್ ಮಂದಾಕಿನೀ, ನೀ
ಹೇಳೋದು ಒಂದುವ್ಯಾಕೆ ನಿಜ ಇದ್ದರೂ ನನ್ನದೇನು ತಪ್ಪು
ಇದರಲ್ಲಿ ಅಂತ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾಗುವೆ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಮತ್ತೆ ಕೂಡುತ್ತ) ನಿಮ್ಮ ಮಾಲೆ ಸಿಟ್ಟಿಲ್ಲ, ನಿಮ್ಮ
ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ. (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಏನೂ ಹೇಳಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ)
ಅನಂತಾ—(ಪಾವಟಿಗೆಯ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ತಿರುವಿ) ಅನಂತಾ ಈ ಟ್ರೇ
ಕೆಳಗೊಯ್ದುಬಿಡು.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಏಳುತ್ತ) ನಾನೂ ಹೊರಡತೀನಿ

[ಮಂದಾಕಿನಿ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ]

ಅಜ್ಜನ್ನ-ಅಲ್ಲ-ಪಾಂಡಪ್ಪನವರನ್ನ ಈಗೇ ಭೆಟ್ಟಿಯಾಗೇ ಹೋಗ್ತೀನಿ

[ಮಂದಾಕಿನಿ ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ]

[ಅನಂತ ಬರುವನು. ಟ್ರೇ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟು, ಏನೂ ಕೇಳಿಸಿ-
ದಂತಾಗಿ “ ಏನು ? ” ಎಂದು ತಿರುಗಿ ನಿಲ್ಲಲು ಮಂದಾಕಿನಿ ತೆರೆ ಅರಗಿ ಸುವಳು.
ಅವನು ಹೋಗುವನು]

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೊರಟು) ನನ್ನಿಂದ ಏನಾದರೂ ವ್ರಮಾವ
ಆಗಿದ್ದರೆ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. (ಉತ್ತರವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೊರಡುವನು.
ಪಾವಟಿಗೆಯ ಹತ್ತಿರ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ, ಏನು ಮಾಡಿ-
ದರೂ ನಿನ್ನಿಂದಲೇ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನನಗ. ಅನುಗ್ರಹ ಇರಲಿ. (ಎಂದವನೇ
ಭರಭರ ಇಳಿದು ಹೋಗುವನು)

[ಮಂದಾಕಿನಿ ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಳಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಿಕೊಂಡೇ
ಕುಳಿತಿದ್ದಾಳೆ. ಅಮೇಲೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನಿಟ್ಟು, ಅವು
ಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚುವಳು. ತಡೆದ ದುಃಖವು ಅವಳ ಮೈಯನ್ನೂ ಭುಜ
ಗಳನ್ನೂ ನಡುಗಿಸುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುವುದು. ಅವಳು ಹಾಗೇ ಒರಗಿರು-
ವಾಗ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ ಅಜ್ಜನು ಬಂದಿರುವನು ; ಬಂದು ಆಕೆಯನ್ನು ಹಾಗೆ ನೋಡಿ

ಅಲ್ಲಿಯೆ ತಡೆಯುವನು. ಇನ್ನು ಹೊರಡಬೇಕು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, ಮಂದಾಕಿನಿ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಮುಖವನ್ನೆತ್ತಿ ಅವನನ್ನು ನೋಡುವಳು. ಅವನೂ ತಡೆಯುವನು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸುವವರಂತೆ—]

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಅಜ್ಜ ! [ಏಳುವಳು]

ಅಜ್ಜ :— ಮಂದೂ (ಎನ್ನುತ್ತ ಅವಳ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು) ಒಂದು ಕತೆ ನೆನಪಾಯ್ತು, ಹೇಳ್ವಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಬಂದೆ....ಹೇಳಲಿಯಾ ?....ಆಂ?.... ಕೇಳಿಯಾ ?....(ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಕಣ್ಣು ರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ) ಈ ಕತೆ ಕೇಳ್ವಿಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಅನುಕೂಲ ಅದ....ಏನಂತೀ, ಹೇಳೋವವರ ಕಡೆ ಕೇಳುವವರು ನೋಡಬಾರ್ದು ಅಂತ ಕರಾರೇ ಅದ ಈ ಕತೆಗೆ....ಆಂ ?....ಹಂ ?....(ಎನ್ನುತ್ತ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ಮಂದಾಕಿನಿಯನ್ನು ಕುರ್ಚಿಯ ಕೈಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಎಡಗೈಯನಾಡಿಸುತ್ತ) ಹೀಗ ಒಬ್ಬ ಅರಸ ಇದ್ದಂತ....ಆಂ ?....ಆ ಅರಸಗೆ ಒಬ್ಬ ಮಗಳು...ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣು ಬಹಳ ಸುಂದರ ಇದ್ದುವು ಅಂತ—ಏನು? ಆಂ?—ಬಹಳ ಅಂದ್ರ ಬಹಳೇ ಸುಂದರ ಇದ್ದುವು ಅಂತ....ಆದ್ರ ಅಂಥಾ ತನ್ನ ಕಣ್ಣು ತನಗೆ ಕಾಣಿಸೋದಿಲ್ಲ ಅಂತ ಕೆಟ್ಟ ಅನಿಸಿಕೊಂಡು ಆಕೆ ಅಳಲಿಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿದಳಂತ....ಅಳೋ ಆಕೆಯ ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿ ಮಲಗಿದ ಅರಸನ ಮುಖದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬಿತ್ತಂತ ಟವ್ ಅಂತ—ಏನು? ಆಂ?—ಯಾರದು? ಅರಸನದು—ಆಗ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಬಂದಂತ ಅಜ್ಜ—ಅಲ್ಲಲ್ಲ—ಅರಸ—ಆಂ ?.... (ಮಂದಾಕಿನಿ ನಗಲು ತಾನೂ ನಕ್ಕು, ಆಕೆಯ ಮುಖವನ್ನು ಬಲಗೈಯಿಂದ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿಸಿ) ನೋಡಿದೆಯಾ, ನಕ್ಕು ನಿನಗೆ ಕಣ್ಣೊಳಗೂ ನೀರು ಬಂದವು—ಆಂ?—ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಸಂಜೆಗೆ ಬರ್ತೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೋದ—ಹೋದ ಏನೃಣ್ಣು ?—ಹೇಳಿ ಓಡಿದ! ಅದಕ್ಕ ಬಂದೆ ನಾನು—ತಪ್ಪಿ ನೀನೇ ಅವನ್ನ ಕೆಳಗ ನೂಕಿದೆಯೋ—ಏನು ಒಂದು ಕಡೆ ನೋಡತಾ ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಇಳಿಯುವಾಗ ಅವನೇ ಎಡವಿಕೊಂಡು ಉರುಳತಾ ಹೋದನೋ ಅಂತ—ಆಂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಎದ್ದು ತುಸು ದೂರ ನಡೆದು, ಅಜ್ಜನಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ನಿಂತು)
ಅಜ್ಜ, ಈ ಹೊತ್ತು ನನಗ ಬ್ಯಾರೆ ಯಾವ ವಿಚಾರನೂ ಇಲ್ಲ.
(ಸೀರೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯನಾಡಿಸುತ್ತ) ಯಾಕ ಗೊತ್ತಿದೆ ಏನು ?

ಅಜ್ಜ :— (ಒಂದರೆ ನಿಮಿಷ ದಿಟ್ಟಿಸಿ) ಹುಂ....ನಾನು ತಂದ ಸೀರೆ !....
ನೋಡಿದಿಯಾ ಮುದಕನ ದುರ್ದೈವ !....ಮುತ್ತಿನಂಥಾ ಮೊಮ್ಮಗಳು
ಉಟ್ಟೊಂಡು ಮುಂದೇ ನಿಂತರೂ ಕಾಣಿಸಿಲ್ಲ....ಆಂ ?....ಈಗ
ತಿಳೇತು....ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಯಾಕ ಹುಗ ದಿಕ್ಕು ತಪ್ಪಿದವರಾಂಗೆ ಓಡಿದ
ಅಂತ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಅವರೈನು ಮಾಡೋದು ?....ನೀ ಹೇಳಿದಿ ಅಂತ—

ಅಜ್ಜ :— (ಸಡುವೆಯ) ಅವನ್ನ ಏನು ಮಾಡೋದು ಅಂತ ನನಗೂ
ದಿಗಿಲುಬಿದ್ದಿದೆ. ನಾ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳಿದರೆ ನೀನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ
ಬರಬ್ಬೆರ್ಪು ಮಂದೂ....ಈ ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಸಿಕ್ಕು ನಿಮ್ಮ ಚಳವಳಿ ಮುದಿಗೆ
ಮಾತ್ರ ಹೊತ್ತು ಹೋಗಲಾರಥಾಂಗೆ ಆಗೇದಲ್ಲ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಆದ್ರೆ, ಯಾಕ ಆಗ್ಬೇಕು ?

ಅಜ್ಜ :— ನನಗೇನು ಕೇಳ್ತೀ ?....ಆಂ ?....ನೀನೇ ಇದ್ದಿ ಚಳವಳಿಯೊಳಗೆ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಡುವೆಯ) ನನ್ನ ವಾಲಿನ ಚಳವಳಿ ಇನ್ನೂ
ಮುಗಿದಿಲ್ಲ.

ಅಜ್ಜ :— ಅಂದ್ರೆ ? (ಮಂದಾಕಿನಿ ಮಾತನಾಡದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕುರ್ಚಿಯ ಹತ್ತಿರ
ಬಂದು ಪೇಜರುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಹಾಕುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು) ಮಂದೂ, ಕೂಡು
ಇಲ್ಲಿ....ಕೂಡು. (ಆಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವಳು) ಈ
ವ.ನೇವಳಗೆ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಸಂವರ್ಧ ತಿಳಿಯದೆ ಅಜ್ಜನನ್ನು ಮಿಕಿಮಿಕಿ ಸುವಳು)

ಅಜ್ಜ :— ನಾವೆಷ್ಟು ಮಂದಿ ಅಂದೆ ಈ ಮನೇವಳ್ಳ ? ಆಂ ?....ಕೆಲಸ-
ದವರನ್ನ ಬಿಟ್ಟು—?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಮೂರು ಜನ....

ಅಜ್ಜ :— (ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ, ಗೋಗಿನ ನಿರಾಶೆಯ ಧನಿಯಲ್ಲಿ) ಉಹುಂ—ಅಲ್ಲ—
ತಪ್ಪು...ನೀನು ಹ್ಯಾಂಗೆ ಬಿ. ಎ. ಆದಿ ಅಂತೀನಿ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಹುಡುಗತನದ ಹಟದಿಂದ) ಅಜ್ಜ, ಅಪ್ಪ, ನಾನು.

ಅಜ್ಜ :— ಮೂರೂ ಕೂಡಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟು ಆಯ್ತು ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ತಿಳಿಯದೆ) ಮೂರೂ ಕೂಡಿಸಿದರೆ—

ಅಜ್ಜ :— ಮೂರೂ ಅಂದ್ರೆ ಒಂದು ೩, ಒಂದು ೩, ಒಂದು ೧—ಆಂ ?
(ನಗೆಯಿಂದ) ನಾನು ಅರ್ಧ. ಬಿಂದು ೩. ನೀನು ಒಂದು....ಅಂ ? ...
ಹಹ !....ಹ್ಯಾಂಗದ ಲೆಕ್ಕ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನಗುತ್ತ) ಆಯ್ತು, ಅಜ್ಜ ಅರ್ಧ ಅಂದ್ರೆ—

ಅಜ್ಜ :— (ಸಡುವೆಯೆ) ಅಹುದಹುದು, ತಪ್ಪಿದೆ. ನೀನು ಒಂದು ಅಂದ್ರೆ.
ಬಿಂದು ಅರ್ಧ, ನಾನು ಅದರ ಅರ್ಧ....

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಇದು ಯಾವ ಲೆಕ್ಕ ?

ಅಜ್ಜ :— ಇದು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಲೆಕ್ಕ. ಜೀವದ ಲೆಕ್ಕ....ಜೀವ ಬೆಳೆಯುವ
ಲೆಕ್ಕ....ಆಂ ?....ಅಜ್ಜ ಗೆಳೆನು ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ವಿಚಾರ ತಿಳಿಯೋದಿಲ್ಲ
ಅಂತ ಮಾಡಿದಿಯೇನು ?....ಅದಕ್ಕೆ ನಿನಗೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ, ಮಂದಾ.
ಲೆಕ್ಕ ಹೀಗಿರೋವಾಗ ಚಳವಳ ಮಾಡೋದು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸ ಅಲ್ಲ.
ನನ್ನದು. ಬೆಳೆಯೋ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯೋದೊಂದೇ ಕೆಲಸ. ಬೆಳೆದ
ಜೀವಕ್ಕೆ ಉಳಿಯೋದೊಂದು ಚಳವಳ. ಈಗ ನೀನು ಬೆಳೆಯಬೇಕು.
ಅದನ್ನ ನೋಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ನಾನು ಉಳಿಯಬೇಕು.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಕಳಕಳಿಯಿಂದ) ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜ, ನೀನು ಉಳಿಯಬೇಕು,
ಇನ್ನೂ ಬಹಳ ದಿವಸ ಉಳಿಯಬೇಕು—ಅನ್ನೋದಕ್ಕೆ ನನ್ನ
ಚಳವಳ.

ಅಜ್ಜ :— (ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ) ಈ ದೇಶಭಕ್ತರ ಲೆಕ್ಕರು ಕೊಡಬ್ಯಾಡ,
ಕೊಟ್ಟರೆ ನಾನು ಚಪ್ಪಾಳೀನೂ ಹೊಡೆಯೋದಿಲ್ಲ....(ನಗೆಯಿಂದ)
ಕೈಕೈ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಹೊಡೆದಿದ್ರೂ, ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸತೀನಿ—ನನ್ನ
ಮಂದಾ ಬಹಳ ಬುದ್ಧಿವಂತಿ ಅಂತ....ಅದ್ರೆ—ಅದ್ರೆ—ನಿನ್ನ ಬುದ್ಧಿ-
ವಂತಿಕೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋ ಅಷ್ಟು ಬುದ್ಧಿ ಆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಗ ಅದನೂ
ಇಲ್ಲೊ ಅಂತ ನನ್ನ—ಹಹ ! ಬಂದಳು, ಬಂದಳು ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಮಿಸ್
ಮಂದಾ ! ಹಹ !

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನೋಂದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಜ್ಜ—

ಅಜ್ಜ :— (ಸಂಶಯದಿಂದ) ಏನು—ಏನು ಮಂದೂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ನೀನು ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೀದಿ....

ಅಜ್ಜ :— ಓಹೊ ! ಹೊಸ ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು ಆನಂದಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣೊಳಗ ನೀರು ಬಂದಿತ್ತನು ಹಾಂಗಿದ್ದರ ? ಆ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಮೇಲಿನಂತೆ) ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಅವರ ಸಲುವಾಗಿ ನೀನು ತಿಳಿವಾಂಗ ಯಾವ ವಿಚಾರನ್ನೂ ಇಲ್ಲ ನನ್ನ ಮನಸಿನೊಳಗ—

ಅಜ್ಜ :— ಅದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿದಾಗ ಹೇಳೀಯಂತ....ಇಲ್ಲಿದ್ದೆ ಇಲ್ಲ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ನಾನು ಎಂದಿಗೂ ಈ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ—

ಅಜ್ಜ :— ಹುಟ್ಟಿ ! ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುವವ ನಾನು, ಅರ್ಧ ಜೀವ ಪಡಿದವ....

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಹಟದಿಂದ) ನಾನು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಈ ಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ ಅಂದೆ.

ಅಜ್ಜ :— (ಎದ್ದು) ಏಳು, ಮಂದೂ.

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಏನು—ಏನು, ಅಜ್ಜ ? (ಮೆಲ್ಲಗೆ ಏಳುವಳು)

ಅಜ್ಜ :— (ಸೋಗಿನ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ನಿನ್ನ ಈ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕ್ತೀನಿ ಅಂದೆ—ಆಂ ?—ಆಮ್ಯಾಲೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ ನೋಡ್ತೀನಿ....ಆಂ ?....(ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಕ್ಕು) ನೀನು ಇದ್ದಲ್ಲೇ ಮನೆ, ಮಂದೂ, ನೀನು ಎಲ್ಲಿ ಹೋದ್ದೇನು ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಹಟಮಾರಿತನದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ನಾನು ಎಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ.

ಅಜ್ಜ :— (ಚಕಿತನಾದವನಂತೆ) ಇದಕ್ಕನ್ನೋದು ಬಿ. ಎ. ದ ಬುದ್ಧಿಗೇಡಿ ಅಂತ. ಕೆಳಗ ಉಟಕ್ಕೆ ಕೂಡಾ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನಾಚಿ) ನಿನ್ನೂ ಒಂದು ಮಾತಿನ ಮೋಜು.

ಅಜ್ಜ :— ಕೈಲೆ ಕೆಲಸ ಆಗದಿದ್ದಾಗ ಬಾಯಿಯು ಬಡಬಡಿಕೇದೇ ಮೋಜು—ಆಂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ಹಾಗಾದ್ರೆ ಆ ಕೈ ತಾ ಇಲ್ಲಿ, ಅಜ್ಜ.

ಅಜ್ಜ :— ಇದೇನು ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— ನಿನ್ನ ಕೈ, ನನ್ನ ಕೆಲಸ ನೀನೇ ಹೇಳಿದ್ದೆಯಲ್ಲ, ನಿನ್ನ ಜರಾ ಮತ್ತು ನನ್ನ ಜೀವನದ ಸಂಧಿ ಆಗಲಿ ಅಂತ—(ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು) ನಿನಗ ಈಗ ಹಾದಿ ತೋರಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಕೈ ಹಿಡಿದಿಲ್ಲ, ಅಜ್ಜ....ನಾನು ಇನ್ನು ಹೋಗಬೇಕನ್ನೋ ಹೊಸ ಹಾದಿಯೊಳಗ ನನಗ ಧೈರ್ಯ ಬರಲಿ ಅಂತ ನಿನ್ನ ಕೈ ಹಿಡಿದದ್ದು.

ಅಜ್ಜ :— (ನಗುತ್ತ) ಉಟದ ಹೊತ್ತಿಗಿಷ್ಟು ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟರ ಸಾಕು—
ಆಂ ?—ಹಹ !....(ಕಳಕಳಿಯಿಂಪ) ಹುಚ್ಚೇ, ಮಂದೂ !

[ಆಕೆ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುವಳು. ಅಜ್ಜನು ಧೈರ್ಯಕೊಡುವಂತೆ ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸುವಾಗ—]

(ತೆರೆ)

ಎರಡನೆಯ ಅಂಕ ಮುಗಿದುದು.

ಅಂಕ ೩

[ಮರುವಿನ ಮುಂಜಾನಿನ ಎಂಟು-ಎಂಟೂವರೆ ಗಂಟೆಯ ಸಮಯ. ಅಜ್ಜನ ಕೋಣೆಯ ದೃಶ್ಯ. ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣುವುದು ಇದಿರಿಸಿ ಗೋಡೆಗೆ ಎರಡು ಮೊದ್ಡ ಕಿಟಕಿಗಳು; ಆ ಕಿಟಕಿಗಳಿಂದ ಹೊರಗಿನ ಗಿಡಬಳ್ಳಿಗಳ ಅಸ್ಪಷ್ಟ ಕಲ್ಪನೆ ಬರುವಂತಿದೆ. ಆ ಎರಡೂ ಕಿಟಕಿಗಳ ನಡುವೆ—ರಂಗದ ತುಸು ಮುಂಬದಿಗೆ—ಒಂದು ಕೂಡುವ ಮಂಜ, ಅದರ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಮಂಡು (ಚಿಕ್ಕ) ಮೇಜು. (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ) ಬಲಬದಿಯ ಗೋಡೆಯಗುಂಟೆ (ರಂಗದ) ಮುಂಬದಿಯಿಂದ ಒಂದು ಕಿಟಕಿಯ ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಮಲಗುವ ಮಂಜವಿದೆ. ಆ ಮಂಜ ಮತ್ತು (ಬಲಬದಿಯ) ಗೋಡೆಯ ನಡುವೆ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಶೆಲ್ಫ್; ಅದರ ಮೇಲೆ ಪುಸ್ತಕ, ಇಲಸ್ಟ್ರೇಟೆಡ್ ವೀಕ್ಷಿ ಮೊದಲಾದ ಕೆಲವು ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು ಇವೆ. (ಎಡಬದಿಯ) ಗೋಡೆಗೆ ಈ ಕೋಣೆಗೆ ಬರುವ ಬಾಗಿಲು ಇದೆ. ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಬಂದರೆ ಎಡದ ಗೋಡೆಗೆ ಒಂದು ಕ್ಯಾಲೆಂಡರ್ ಇದೆ; ತುಸು ಮುಂದೆ ಬಂದರೆ ಕೂಡುವ ಮಂಜದ ಬದಿಗೆ ಒಂದು ಮೊದ್ಡ ಕುರ್ಚಿ ಇದೆ. ಬಾಗಿಲಿನ ಬಲಬದಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಸಣ್ಣ ಮಂಡು ಮೇಜು ಇದ್ದು ಸದಕ್ಕೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ವೃತ್ತಪತ್ರಗಳಿವೆ]

ತೆರೆ ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದಾಗ ಯಾರೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಚೆನ್ನನು ಬರುವರು, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಸಿಕ್ಕದ ವೇಷ ತೊಟ್ಟು ಕೊರಳಿಗೆ ಒಂದು ಸ್ಕಾರ್ಫ್ ಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯದಿಂದ ತಿಕ್ಕುತ್ತಲೆ ಬರುವನು. ಹಿಂದೆ ಚೆನ್ನ ಇದ್ದಾನೆ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಒಳಗೆ ಬಂದು ತಿರುಗಿ ನಿಂತು ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು—]

ಚೆನ್ನ:— ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರು ಹೇಳ್ತಾರ್ರಿ “ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ವಕೀಲ ಬಂದ್ರ ನನ್ನ ಕ್ವಾರ್ಟೇವಳಗ ಕೂಡಿನೊ, ಚೆನ್ನ ” ಅಂತ.... (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು

ನಿಲ್ಲುವನು) ಕೂಡಿಸಾಕೇ ಹೇಳ್ವಾರಿ.... (ಪಲ್ಲು ಕಿರುಯುತ್ತ)
ಸಾವ್ವಾರ್ರ, ಕುಂತುಗೋರಿ....

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಿಡುಕಿಸ ವನಿಯಲ್ಲ) ಇರಲೋ—

ಚೆನ್ನ :— (ತುಸು ಮುಂದೆ ಬಂದು) ಬಂದವ್ರಿಗೆ ಕುಂತುಗೋಳಾಕ
ಹೇಳ್ವೇಕು ಅಂತ ಹೇಳ್ವಾರಿ....ಈಗ ನೀವು ಕುಂದರಲಿಲ್ಲವು
ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರ ಗದಾನೇ ಬರೈತಿರಿ ನನ್ನ ಬೆನ್ನವ್ಯಾಗ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ನಗೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ಕೂತ್ತೇನೊ ...
ನಿನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರು ಬಂದಾಗ ಕೂತಿದ್ದರ ಸಾಕಲ್ಲ ?

ಚೆನ್ನ :— (ತುಸು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನ ಮಾಡಿ) ಹೌದು ! ...ಅಬಾದರ
ಸುಕ್ರ...ಅವ್ವಾ ಅವ್ರಿಗೂ ಹೇಳ್ತೀನಿ ವಕೀಲ್ರು ಬವಾರಂತ.
(ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನುಲು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಹಾಂ—(ಚೆನ್ನನು ತಡೆಯುವನು) ಅವರ್ಮಿಂದ
ಆ ಮಾತು ಎತ್ತಬ್ಯಾಡ—

ಚೆನ್ನ :— (ತಪ್ಪೆ ತೂಗುವಾಗ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಡೆದು) ಯಾನಂದಿರಿ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತುಸು ಬೇಕಾರವ ವನಿಯಲ್ಲಿ) ಅವರ್ಮಿಂದ ಆ ಮಾತು
ಎತ್ತಬ್ಯಾಡ—ಅಂದೆ.

ಚೆನ್ನ :— (ತಪ್ಪು ತುರುಸುತ್ತ) ನನ್ನೆ ಪೊಟ್ಟಿ-ರಿ ನಶೀಬ !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತಿಳಿಯದೆ) ಏನಂದೆ ?

ಚೆನ್ನ :— ನಶೀಬ ಪೊಟ್ಟಿ-ರಿ ನನ್ನ—ಅಂದೆ....

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಯಾಕೋ ? ಅಂಥಾದ್ದೇನಾಯ್ತು
ಈಗ ?

ಚೆನ್ನ :— (ಅರ್ಧ ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ) ಇದೆಲ್ಲಾ ಆ ಅಂತಪ್ಪನ ಚಾಡಿ....
ತಿಳಿತು, ಬಿಡ್ರಿ...ಬೇಕಾದ್ದೆ ಎತ್ತುವನ ನಾ ಅಂತ ಬೊಬ್ಬಾಟ
ಮಾಡಿದ ಬರಾಮಣ....ನಿಮ್ಮೇನು ತಪ್ಪ-ರಿ ?....ಮಾತು ಸುದ್ದಾ
ಎತ್ತೀನಿ ನಾನು ಅಂತ ತಿಳಿಕೊಂಡಿ....ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲಿ. ಪೊಟ್ಟಿ
ನಶೀಬ ಅಂತ....

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಂದರ್ಭ ತಿಳಿಯದಿದ್ದರೂ ಸಂತೈಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತ) ಏ, ಹುಚ್ಚ !....ನನ್ನ ಬ್ಯಾರೇ ಕೆಲಸ ಅದ ವಾಂಡಪ್ಪನೋರ ಕಡೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಇಷ್ಟು ಲಗೂ ಬಂದೀನಿ, ನಿಮ್ಮ ಅವ್ವಾ ಅವಿಗ್ಗೆ ತ್ರಾಸ ಕೊಡೋದು ಬ್ಯಾಡ ಅಂದೆ....(ಕೂಡುವ ಮಂಚದಲ್ಲಿ ಕೂಡುತ್ತ) ಇದು ನೋಡು. ಈಗ ನಾನು ಕೂತೆ. ಇನ್ನಾದರೂ ಸಮಾಧಾನ ಆಯಿತ್ತಿಲ್ಲೋ ?

ಚೆನ್ನ :—(ನಿಷಾದದಿಂದಲೆ ತತಿತಾಗುತ್ತ ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಮತ್ತೆ ಬಂದು, ಅಭ್ಯರ್ಥದಿಂದ) ಸಾವ್ಕಾರ್.—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅತಿಶಯ ಬೇಜಾರದಿಂದ) ಯಾ-ಆ-ಕೊ ?

ಚೆನ್ನ :— ನನ್ನ ಒಯ್ದು ಬಿಡ್ತೀರೇನಿ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಎಲ್ಲಿಗೊ ?

ಚೆನ್ನ :— ನೀವು ಈ ಊರ ಬಿಡೋರಿದ್ದೀರಂತ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚಕಿತನಾಗಿ) ಏನು ? ಏನಂದೆ ?

ಚೆನ್ನ :— (ಆದನಿಗೆ ಹೆವರಿ) ಅಲಿ, ನಿನ್ನ ರಾತ್ರಿ ಅಂತಪ್ಪನೆ ಅಂತಿದ್ದರಿ, ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರು ಅಂತಿದ್ದಂತ, ನೀವು ಈ ಊರ ಬಿಡ್ತೀರಿ ಅಂತ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮಾತು ಹಾಕುವ ಯತ್ನದಲ್ಲಿ) ಛಿ ! ಹುಚ್ಚ ! ನಾ ಊರು ಬಿಟ್ಟರ, ಊರು ನನ್ನ ಬಿಡ್ತದ ಅಂತ ತಿಳ್ಳೀಯೇನು ?

ಚೆನ್ನ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅಭಿಮಾನದ ನಗೆಯಿಂದ ಮುಖವನ್ನರಳಿಸಿ) ಹೌದ್ರಿ, ಸಾವ್ಕಾರ್ ಜಿಂವಾ ಇದೇ ಊರಾಗ ಐತಿ, ಅವರ್ಯಾಕ ಊರ ಬಿಡಲಾಕ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಡುವೆಯೆ) ಅಲ್ಲೋ, ಚೆನ್ನಾ, ನಿಂಜೋಡೀನೇ ಮಾತಾ-ಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬಂಧಾಂಗ ಆಗೇವಲ್ಲೋ ?

ಚೆನ್ನ :— (ಮತ್ತೆ ಹೊರಡುತ್ತ) ಹೊಂಟಿನಿ, ಸಾವ್ಕಾರ್....ಅಂದ್ರ ದೊಡ್ಡ ಅಜ್ಜನೋರೊಬ್ಬರಿಗೇ ಹೇಳಬೇಕಿಲ್ಲ ನೀವು ಬಂದೀರಂತ--

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಏಳುತ್ತ) ನೀನಿನ್ನು ಲಗೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರ ನಾನು ಎದ್ದೇ ಬಿಡ್ತೀನಿ ನೋಡು.

(ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲದ ಹತ್ತಿರದ ದುಂದು ಮೇಜಿನ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವನು)

ಚೆನ್ನ :— (ಗಾಬರಿಯಿಂದ) ಹೊಂಟೇ ಬಿಟ್ಟಿನ್ನಿ, ನಾನಾಪುರು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿನ ವೃತ್ತಪತ್ರವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು) ಹೋಗು—

ನನಗೆ ಪೇಪರ್ ನೋಡ್ಬೇಕಾಗೇವ (ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಸೋಫಾದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವನು. ಚೆನ್ನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ತಡೆಯುವನು. ಅವನು ನೋಡಿ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಕೂಡುವಂತೆ ನಟಿಸಲು ಚೆನ್ನನು ಸಮಾಧಾನದಿಂದ ಉಸು-
ಗರೆದು ಹೋಗುವನು ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಮಾತ್ರ ಸಗೆಯಿಂದ ಕೂಡದೆ ಹಾಗೇ ಎದ್ದು ಸಿಕ್ಕುವನು.)

[ಕ್ರಮೇಣ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಮುಖದಲ್ಲ ಸಗೆ ಮಾಯವಾಗುವುದು. ಓದಲು ಬಿಟ್ಟು ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮುಚ್ಚಿ ಶೂನ್ಯವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಸಿಕ್ಕುವನು. ಮೊದಲು ನುಂಜದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದು, ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವನು ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಬಂದು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಏನಾದರೂ ನಮ್ಮ ಇದೆ ಏನೆಂದು ಲಕ್ಷ್ಯಗೊಟ್ಟಂತೆ ಮಾಡಿ ಬೆನ್ನಿಗೆ ಕೈಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಒಳಗೆ ನಡೆಯುವನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಿಂದುರಾಯ ಬರುತ್ತ. ಇಬ್ಬರೂ ಮೊದಲಿಗೆ ಒಬ್ಬರನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡಿರುವುದಿಲ್ಲ ಬಿಂದುರಾಯ ಬಂದು ಕೋಟು ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ, ಬರಿ ತಲೆ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ವಾಕಿಂಗ್ ಸ್ಟಿಕ್, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ. ಬಂದವನೆ—]

ಬಿಂದುರಾಯ :—(ಗಡಿಬಡಿಯಿಂದ) Where's my art? ಕಲ್ಪನ್ನ ಲೇಖ

ಬಂದದೋ ಇಲ್ಲೋ ? (ಬಾಗಿಲಿನ ಬದಿಯ ದುಂಡುಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಹಾಕಿ) ಛೇ ! ಈಹೊತ್ತಿನ paperನು,...Where's today's wretched paper ? (ಎಂದು ಮುಖವೆತ್ತಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ತಿರುಗಾಟ ತಡೆದು ತಿರುಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗಲು ಚಕಿತನಾಗಿ)

ಎಲೆ ! ಏನು ? What's this ? I wanted to see—ಈ ಹೊತ್ತಿನ paper ನೋಡ್ಬೇಕಾಗಿತ್ತು....ನೀವು ಯಾವಾಗ—When did you come—why—ಯಾಕೆ ಬಂದೀರಿ—ಅಂದ್ರೆ—ಅಲ್ಲ ನನಗೆ ಕಲ್ಪನಾ ಇರಲಿಲ್ಲ ...I had no idea—(ಉಸಿರು ಸಾಲದೆಂಬಂತೆ ತಡೆಯುವನು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ನಾನು—ಅಂದ್ರೆ—ಅಲ್ಲ—ವಾಡಪ್ಪನೋರೆ ಕಡೆ ಕೆಲಸ ಇತ್ತು—

ಬಿಂದುರಾಯ :— (ಸಡುವೆಯೆ) I know, I know ನನ್ನಗೊತ್ತಿದೆ, ಕೂಡಿ, Sitdown.

[ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಕೊಟ್ಟ paper ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಸೋಫಾವ ಬದಿಯ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವನು ಒಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವೆ ಇಲ್ಲದಂತಾಗಿ paperದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರಬಹುದಾದ ತನ್ನ ಲೇಖನವನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಹಿಡತೊಡಗುವನು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ತಿಳಿಯದಂತಾಗಿ—ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಹಾಗೇ ಸಿಂಹಿತ—ಕೊನೆಗೆ ಸೋಫಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳುವನು.]

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಹಿಡುವುವನ್ನು ತಡೆದು) Nonsense ! ಹುಚ್ಚು ! ದೇಶಕ್ಕೆ “ ಮನೋರಚನಾ ” ಬೇಕು ಅಂತ ನಾ ಬರೆದರೆ “ ಪುನರ್ ರಚನಾ ” ಅಂತ ಛಾಪಿಸ್ಸಾರೆ. Where’s the first construction? ಮೊದಲೊಮ್ಮೆ ರಚನಾ ಆಗಿದ್ದರ ಈಗ “ ಪುನರ್ರಚನಾ ”.... Reconstruction of the Mind, ನಂ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನ ತಯಾರ ಮಾಡಬೇಕು—[ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ] ಯಾವಾಗ ಬಂದಿರಿ ನೀವು—when—(ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದು) ಈಗೊಮ್ಮೆ ಬಂದಿದ್ದಿರಲ್ಲ ನೀವು—Yes, I wanted to talk to you—ನಿಂ ಜೋಡಿ ನನಗೂ ಮಾತು ಆಡಿಯೇ ಬೇಕಾಗಿತ್ತು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಗೆಯಿಂದ) ಈಗ ನಂಜೋಡೀನೇ ಮಾತಾಡ್ತಿದ್ದಿರೇನು ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಅಲ್ಲ— ಈ paper—ಅಂದ್ರೆ ಎಷ್ಟು stupid ಮೂರ್ಖರು ಈ ಜನ ಅಂತ....ಬರೆದದ್ದು ಕೂಡಾ ತಿಳೀಬಾರ್ರು— ಅಂದ್ರೆ— they can’t follow what’s plain written— ಸ್ಪಷ್ಟ ಬರದೇನಿ ನಾನು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಡುವಯ) ಅಲ್ಲ, ನಂಜೋಡಿ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಗೇದ ಅಂದಿರಿ—ಅದ್ಯಾವ ವಿಷಯ ಅಂತ ? ಯಾಕುದ್ರೆ. ಮಂಡಪ್ಪನೋರ ಕಡೆ ಅದ ನನ್ನ ಕೆಲಸ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಯಾವ ಅಪ್ಪನೋರೇ ಇರಲಿ—I am the father of the girl, ಮಂದೂ ನನ್ನ ಮಗಳು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅಘರ್ಯದಿಂದ) ಅಂದ್ರೆ ಯಾವ ವಿಷಯ ನೀವು ಹೇಳೋದು ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಯಾವುದೇನು ? The same old topic— ಅದೇ ಕತೆ—ನೀವು ಮಂದೂಗ ಪಾಂಗ ಪತ್ರ ಬರೀಬಾರದಾಗಿತ್ತು, That's not right, you see.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತಿಳಿಯದವನಂತೆ) ಯಾವ ಪತ್ರ ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಬೇಜಾರದಿಂದ) Don't act, man— ನಾಟಕ ಮಾಡಬ್ಯಾಡಿರಿ, ಇಲ್ಲಿ....ಕಾಲೇಜದ ಹುಡುಗರ್ದಾಂಗ, ಅಂಥ ಪತ್ರ— College boys write love-letters, ಪ್ರೇಮಪತ್ರ ಕಾಲೇಜದ ಹುಡುಗರು ಬರೀಬೇಕು.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಚ್ಚರಿ) ಅಲ್ಲ—ಬರೆದದ್ದು ತಪ್ಪಾಯ್ತು ಅಂತ ಒಪ್ಪೊಂಡೀನಿ.

ಬಿಂದೂರಾಯ :— Nonsense ! ನಿಂ ಪ್ರೇಮ ಇಷ್ಟೇಕು, ನೀವು ಬರೆದಿದ್ದೀಕು. She is a good girl—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತಿಳಿಯದೆ) ಅಲ್ಲ—ಬರೀಬಾರಾಗಿತ್ತು ಅಂದಿರಿ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಚಕಿತನಾದವನಂತೆ) Yes. ಹೌದು I said it. ಅಂದೆ ನಾನು. ಯಾಕಂದ್ರೆ—ಇಷ್ಟು ಪರಿಚಯ ನಿಮ್ಮ—ಬಾಯಿಂದ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು, You could have told it to her face—ಅದಕ್ಕೆ ಬರೆಯೋದು ತಪ್ಪು ಅಂದೆ—no, no, you should not write.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮಾತು ಮುಗಿಸುವ ಹಂಚಿಕೆಯಿಂದ) ತಪ್ಪು ಅಂತ ಒಪ್ಪಿದೆ ನಲ್ಲ, ಬಿಂದೂರಾಯರೆ, ಮಾತೇ ಮುಗಿತು (ಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಸಕ್ಕು) ಇಷ್ಟಾಗಿಯೂ, ಅದು ಹೇಳೇ ಮಾತಾಯ್ತು. ಆ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ಪುರಸ್ಕಾರ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ....ಹಹ !

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಹ್ಯಾಂಗ ಸಿಗ್ತದೆ ? How ? ಬರೆದ ಪತ್ರ ಮಂದಿ ನೋಡ್ತಾರೆ....ಮೇಲಾಗಿ, ಬರೆಯೋದು ನಿಂ ಕೆಲಸೇ ಅಲ್ಲ, You don't know how to write. . ಲೆಕ್ಚರ್ ಕೊಡೋ ರೂಢಿ, ಬಾಯಿಂದಲೇ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ವಕೀಲು ಬ್ಯಾರಿ, ಮ್ಯಾಲೆ. Why don't you plead orally ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಆಶೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಂದ್ರೆ—ನಿಮಗ-ನಿಮಗ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆ ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ನನಗೇನು ಸಂಬಂಧ ? ಛ ! It's no concern of mine—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಅಲ್ಲ—ನಿಮಗ ಯೋಗ್ಯ ಅನ್ನಿಸಿದ್ದರೆ—ನೀವು ಹೇಳಬಹುದು ಅವರಿಗೆ.

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಯಾರಿಗೆ ? ಮಂದೂಗ ? I speak to Mandoo !
What nonsense ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಅಲ್ಲ—ಅಂದ್ರೆ—ಅವರ ವಿಚಾರ ಒತ್ತುಸಾ—ವಿಕ್ಷಿಪ್ತ ಏನಲ್ಲ—ವಿಚಿತ್ರ ಕಾಣ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ಹೇಳ್ತೀರೇನೋ ಅಂತ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಜವ್ವಳ ತಟ್ಟೆ ಮನಃಪೂರ್ವಕ ನಕ್ಕು)
Good ! very, very good ! ಉತ್ಕೃಷ್ಟ—ಅಂದೆ ! ಹೌದಲ್ಲೋ ?
ಆಕೆಯ ಬುದ್ಧಿ ಅಂದರೆ—It flashes—ಪ್ರತಿಭಾದ ಕಿಡಿ ಅವ ಅದು....ಹಹಹ !....Splendid ! ಉತ್ತಮ !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತುಸು ಸಿಡುಕಿನಿಂದ) ಅಂದ್ರೆ, ಆ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ನಿಂ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇದೆ ಅಂತೀನು ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) Oh, no ! ಒಪ್ಪಿಗೆ ಇಲ್ಲ—ಅಂದ್ರೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಯಾಕ ಇರಬೇಕು ಅಂತೀನಿ....There is no law that you should agree...ಕಾಯಿದೆ ಇದೆ ಏನು, ನೀವು ಒಪ್ಪಿದ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯ ವಿಚಾರ ಅಂತ ! ಯಾರು ಒಪ್ಪಲಿ, ಬಿಡ್ಲಿ, ಯೋಗ್ಯ ವಿಚಾರ ಯೋಗ್ಯನೇ....Good in itself.. ಹಹ (ಎಂದು ನಗುತ್ತ ಏಳುವನು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತುಸು ಬಿರುಸು ವಸೆಯಲ್ಲಿ) ಬಿಂದೂರಾಯರೆ—(ಬಿಂದೂರಾಯನು ತಡೆದು ನಿಲ್ಲುವನು) ನೀವು ನನಗ ಕೇಳೋದು ಮುಗಿದಿದ್ದರೆ, ನನಗೂ ನಿಮಗೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳೋದಿದೆ.

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಇಷ್ಟೆ ಅಹುದಲ್ಲೋ ? Go on—ಆಗ್ಲಿ—Shoot.
(ಎಂದು ನಗೆಮೊಗದಿಂದ ಇದ್ದರಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತಾನೂ ಏಳುತ್ತ) ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು ಅಂತೀರೋ ಇಲ್ಲೋ ನೀವು ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಚಕಿತನಾದವನಂತೆ) ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು—ಏನು ?— What about women ?—repeat—ಏನಂದಿರಿ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತುಸು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ, ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಬಿಡಿಸಿ, ಅದೇ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೇಳುವನು)

ಬಿಂದೂರಾಯ :— What colossal nonsense ! ಹುಚ್ಚುತನದ ಹಿಮಾಲಯ ! ನನ್ನೇನು ಕೇಳಿರಿ. Ask women, ಹೆಣ್ಣುಕೃಷ್ಣನೇ ಕೇಳಿರಿ ...

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಿಟ್ಟನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತ) ನಿಮ್ಮ ಮಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದೆ.

ಬಿಂದೂರಾಯ :— What did she say ? (ಆತುರತೆಯಿಂದ) ಏನೇನೇನು ಅಂದಳು ಆಕೆ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತಿರಸ್ಕಾರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಮದುವೆ ಅಂದ್ರೆ ಎಲ್ಲ ಆಶೆ-ಆಕಾಂಕ್ಷೆಗಳ ಸಮಾಧಿ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಬೆರಗಾಗಿ) What ! ಏ—ನೂ—?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನೇ ಬಿಡಿಬಿಡಿಸಿ ಹೇಳುವನು)

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಮೈಮರೆತವನಂತೆ) BEAUTIFUL !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅಪಮಾನಿತನಾದವನಂತೆ) ಏನಂದಿರಿ ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದವನಂತೆ) Beautiful ! ಅತ್ಯಂತ—ಹೃದಯಂಗಮ ! (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ) ಅದಕ್ಕೆ ನೀವು ಏನಂದಿರಿ—ಆಂ ? What did you say ? ಆಂ ?....ಹಹ !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಸಮಾಜಘಾತಕ ವಿಚಾರ ಅದು, ಅಂದೆ.

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಬೆರಗಾದವನಂತೆ) ಏನು ! I say, what a funny idea ! ಎಂತಹ ಹುಚ್ಚು ವಿಚಾರ ಅಂತೀನಿ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ನೀವು ಬರಿಯ ಹುಚ್ಚು ವಿಚಾರ ಅಂತೀರಿ, ನಾನು ಸಮಾಜಘಾತ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ನಡುವೆಯ) ಹುಚ್ಚು ವಿಚಾರ ಅಂದದ್ದು ನಿಮ್ಮದಕ್ಕೆ.

Your idea is stupid ಅಂದೆ....ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಬರೆದೆ, ನಮಗೆ ' ಮನೋರಂಜನಾ ' ಬೇಕು ಅಂತ, (ಕೈಯೊಳಗಿನ ಪೇಪರ್ ಬಡೆಯುತ್ತ) ಈ ಮೂರ್ಖ ಅದನ್ನು " ಪುನರ್ರಂಜನಾ " ಅಂತ ಛಾಪಿಸಿದ !

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಇಂಥಾ ರೀತಿ ಮನಸ್ಸಿನ ರಚನಾ ಮಾಡಿದರೆ ಸಮಾಜ-
ಘಾತಕ ಅದು ಯಾಕೆ ಅನ್ನಬಾರದು ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— Oh yes. ಅನ್ನಿರಲ್ಲ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕೇಳುವವನಂತೆ) ಅಂದ್ರೆ—ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು ಮದುವೀನೆ ಆಗ
ಬಾರ್ಡು ಅಂತ ನಿಮ್ಮನ್ನ ವಿಚಾರ ಆಹುವಲ್ಲೋ ?

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಬೇಜಾರದಿಂದ) 'Why do you ask me' ಮತ್ತೆ
ನನ್ನೆ ಕೇಳಿರಲ್ಲ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕ್ರಮೇಣ ಕೇಳುತ್ತ) ಈ ವಿಚಾರದಿಂದ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು
ಮದುವೀನೇ ಆಗ್ಲಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ಪ್ರವಂಚನೇ ಹಾಳಾದೀತಲ್ಲ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— ಆ ಕಾಳಜಿ ದೇವರಿಗೆ. 'Why should you bother' ?
ನಿಮಗ ಯಾಕೆ ಆ ಸಂಕಟ ಅಂತೀನಿ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಅದಕ್ಕೆ ಇಂಥಾ ಸಮಾಜಘಾತಕ
ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತಡೆ ಹಾಕಲಿಕ್ಕೇ ಬೇಕು.

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಅನುಸರಿಸಿ) Good ! Good ! ಸರಕಾರ ನಿಮ್ಮ-
ದಾಯ್ತು. ಇನ್ನು ಕಾಯಿದೆ ಪಾಸ್ ಮಾಡಿರಿ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಪಣ್ಣದವನಂತೆ) ಬಿಂದೂರಾಯರೆ, ಬಿಂದೂರಾಯರೆ,
ಹೀಗೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡೋ ವಿಷಯ ಅಲ್ಲ ಇದು. ಬುದ್ಧಿವಂತರು
ನೀವು. ಬರೆದು ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಮ್ಯಾಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವವರು ನೀವು.
ನಿಮ್ಮಂಥವರಿಂದ ಕಲಿತು ಇಡೀ ಸಮಾಜದ ಹೆಣ್ಣುಕ್ಕಳು ಈ
ವಿಚಾರ ಆಚರಣೆಯೊಳಗ ತಂದರೆ—

ಬಿಂದೂರಾಯ :— (ಏನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿ) 'What a silly idea' !
ಎಂತಹ ದಡ್ಡತನ ಅಂತೀನಿ ! ಅವ ಕೈಸ್ತ ಆದ, ಇವ ಬುದ್ಧ ಆದ,
ಈಗ ಗಾಂಧಿ ಬಂದುಹೋದ, love your neighbour, ಮಗ್ಗುಲ-
ದವರನ್ನಪ್ರೀತಿಸಿರಿ ಅಂದ್ರೆ....ಎಲ್ಲಾರೂ ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದರೆ—ಅದರೆ,
do they do it ? ಎಲ್ಲಾರೂ ಹಾಗೇ ಮಾಡ್ತೀರೇನು ? (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು
ನಿರ್ವಿಣ್ಣನಂತೆ ಸೋಫಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿ ಸುಮ್ಮನನ್ನು ನೋಡಿ, ಕನಿಕರಿಸಿ)
I say, Subbanna, don't worry— (ಬೆನ್ನು ಜಪ್ಪಿಸುತ್ತ)

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುಕೋಪ್ಯಾಡಿರಿ ಅಂದೆ.. (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ನಿಷಾದದಿಂದ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು) Your mind should be re-constructed, ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಧಾರಾಗ ನಿಮ್ಮ ಮನೋರಚನಾ ಆದರೆ—(ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಆದರೆ ಈ ಮೂರ್ಖ ಅದನ್ನು “ ಪುನರ್ರಚನಾ ” ಅಂತ ಭಾಷಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಾನೆ ! ಅವಾರ್ಥ ! Serious mistake ! ಅವನಿಗೆ ಈಗಿಂದೀಗ ಬರೆದೇ ಬಿಡ್ತೀನಿ, I must (ಎನ್ನುತ್ತ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ—ಬೇರ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದವನಂತೆ ಹೋಗಿಬಿಡುವನು.)

[ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಮೃಗುಪಡೆದವನಂತೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಯ ಮುಸೃಕ್ಯವಿಲ್ಲದಿಂದ ಕೂಡಿರುವನು. ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತುವಿಗಾಲ್ಕಳ ಮೇಲೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಚೆನ್ನನು ಬರುವನು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಲಕ್ಷ್ಯ ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಇಲ್ಲ. ಚೆನ್ನನು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ೧-೨ ಹೆಜ್ಜೆ ನಡೆದೊಬ್ಬನು ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದಂತೆ ನಾಳೆ ತಿರುಗಿಬಿಡುವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ—]

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :--(ಎಚ್ಚರ್ತನಂತೆ) ಯಾರು ?

ಚೆನ್ನ :— (ನಿರುಪಾಯವಾಗಿ ರಜೆಮ) ನಾನೇ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಯಾಕೆ—

ಚೆನ್ನ :-- (ಸಮನೆಯ) ಯಾಕಿಲ್ಲ.... ಕುಂತೀವಿಲ್ಲ— ನೋಡಾಕ ಬಂದಿದ್ದಿ—ರಿ....ದೊಡ್ಡ ಜ್ಞಾನೋರು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ) ಬಂದ್ರೇನು ?

ಚೆನ್ನ :— ಇಲ್ಲಿ—ಅನಂತಪ್ಪನ ಯೋಡಿ ಮಾತಾಡಲಾಕ ಎತ್ತಿದ್ದಿರಿ— ಇಲ್ಲೇ ಬರಾರೇನೊ ಅಂತ ನೋಡಾಕ ಬಂದಿನಿ—

[ಒಳಗಿಂದ “ ಚೆನ್ನ-ಚೆನ್ನ ” ಎಂದು ಅಜ್ಜನ ಧನ]

ಚೆನ್ನ :— (ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ಅರ್ಧ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಬಂದಿನಿ....ಇಲ್ಲಿ ಕುಂತುಗೋಳಾಕ ಹೇಳಿಸಿ—ಕುಂತಾರಿ—(ಎಂದು ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಕಡೆ ಗೊಮ್ಮ ನೋಡಿ, ಮತ್ತೆ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ಹೂನಿ (ಎಂದು ಹೋಗುವನು.)

[ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅನಂತನು ಬರುವನು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಾಸು-ಒಂದು ಕಪ್ಪಾ]

ಅನಂತ :—(ಒಣ ನಗೆಯಿಂದ) ನಾನು ಮ್ಯಾಲಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದೆ, ನೀವು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದೀರಿ ಅಂತ—(ಎನ್ನುತ್ತ ಚಹದ ಕಪ್ಪನ್ನು ಕೊಡುವನು.)

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ :— (ಎದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಇಲ್ಲ, ಪಾಂಡಪುನೋರ ಕಡೀಸೆ ವೊಡಲು ಕೆಲಸ ಇತ್ತು ಅಂತ ಇಲ್ಲಿಯೆ ಬಂದೆ, ಅವರು ಇಲ್ಲಿಯೆ ಇರತ್ತಂತೆ— (ಚಪ ಕುಡಿಯುವನು)

ಅನಂತ :— ಹಾಗ ಕೇಳಿದರ ಇಷ್ಟೊತ್ತಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಯೆ ಇರತಿದ್ರು....ಅದ್ರೆ—
(ಒಮ್ಮೆ ತಡೆದು) ನೀವು ಮ್ಯಾಲಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿಯೆ ಇಲ್ಲೇನು?

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ :— ಇಲ್ಲ... ಮಾಕೆ ?....(ಚಪ ಕುಡಿಯುವನು)

ಅನಂತ :— (ತುನು ಎದ್ದು ಬಿಡಿಸಿದ ದನಯಲ್ಲಿ) ಮಂದಾಕಿನೀ ಅವರಿಗೆ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ—ಎಕಾವಕಿ ಜಡ್ಡು ಆಯ್ತು—

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ :— (ಕೂದಲಿ ಕವ್ವನ್ನು ಮಂಡುಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಡುತ್ತ) ಜಡ್ಡು ? ಏನು ? ಏನಾಗಿದೆ ? ಇಷ್ಟೊತ್ತು ಬಿಂದುರಾಯರು ಇಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದರು. ಹೇಳಲೇ ಇಲ್ಲ ಅಲ್ಲ—

ಅನಂತ :— (ನಕ್ಕು) ಬಿಂದುರಾಯರು ಸ್ವಭಾವ ! ಅವರಿಗೆ ಗೊತ್ತಾದರೂ ಅದನೊ ಇಲ್ಲೋ ? ನನಗೂ ಗೊತ್ತಾಗತಿದ್ವಿಲ್ಲ. ಅದ್ರೆ, ರಾತ್ರಿ ಅಜ್ಜ ನೋರು “ ಕಾಫಿ ಮಾಡಿಕೊಡು, ಅನಂತಾ ” ಅಂತ ಎಚ್ಚರ ಮಾಡಿದರು. ನನ್ನ....ನನಗೂ ಆರ್ಜರ್ಯ ಆಯ್ತು. ಅದಕೇ ಅವರು ಹೇಳಿದರು— “ ನ್ನಾಂಗ್—ಗಟ್ಟುಟ್ಟ—ಕಾಫಿ ಮಾಡಿಕೊಡು.... ನನ್ನಂತಹ ಮುದುಕಗಲ್ಲ ಮತ್ತೆ....ಮಂದಾಕಿನಿಗೆ ” ಅಂದ್ರು. ಆಗ ನನಗ ತಿಳಿತು.... (ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿನ ಕವ್ವನ್ನು ನೋಡಿ) ಚಪ ಆರ್ದವೇನೋ—

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ :— (ಆ ಕವ್ವನ್ನು ಮತ್ತೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು) ಡಾಕ್ಟರ್ ಯಾರಾದ್ರೂ ಬಂದುಹೋದರೇನು ? (ಚಪವನ್ನು ಕುಡಿಯುವನು)

ಅನಂತ :— (ಸಂತೈಸುವವನಂತೆ) ಛೇ ! ಅಷ್ಟೇನು ಹೆದರೋಹಾಂಗ ಇರಲಿಲ್ಲ....ನನಗೂ ಹೀಂಗೇ ಅಜ್ಜನೋರ ಮಾತಿನಿಂದೇ ತಿಳಿತು.... ರಾತ್ರಿ ಏನೊ ಕೆಟ್ಟ ಕನಸು ಕಂಡು ಹೆದರಿ ಚೀರಿದರಂತೆ, ಅಜ್ಜ ಅವರು ಹೋದ ಮ್ಯಾಲೆ ಅವರು—ಅಜ್ಜ ಅವರು—ಬೆಳ್ಳಂಬೆಳೆತನಕ ಅಲ್ಲಿಯೆ ಇದ್ದರಂತೆ--ಹಾಗ ಕೇಳಿದರ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಅವರದೇ ಹಾದೀ ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ.... (ಚಹ ಮುಗಿಯುವುದು)

ಅನಂತ :— ಅಂದ್ರೆ ಮ್ಯಾಲೇ ಹೋಗ್ತೀರೇನು—?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಅಲ್ಲಲ್ಲ, ಪಾಂಡಪ್ಪನೋರ ಹಾದೀ ನೋಡ್ತಾ ಇದ್ದೀನಿ.
(ಕಪ್ಪನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಡುವನು) “ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು ”
ಅಂದಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆ—

ಅನಂತ :— (ಕಪ್ಪನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು) “ ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು ” ಅಂದ್ರೆ
ಮಂದಾಕಿನಿಯವರೇ ಬರಬಹುದು—ಅದೆ ...

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಛ! ಅವರಿಗ್ಯಾಕ ತ್ರಾಸ—

ಅನಂತ :— (ಹೊರಡುತ್ತ) ಅದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ—ಅಷ್ಟೇನು ಹೆದರೋ
ಹಾಂಗ ಜಡ್ಡಿಲ್ಲ ಅಂತ. ನಿಮಗ ಚಹ ಕೊಡ್ಬೇಕು ಅಂತ ಅಲ್ಲಿ
ಹೋದಾಗ ಅವರೇ ಹೇಳಿದರು. “ ಕೆಳಗ ಅಜ್ಜನೋರ ಕೋಣೇವಳ್ಳ
ಇದ್ದಾರ ವರ್ಕಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಒಯ್ದು ಕೂಡು. ನಾನೂ ಬಂದೆ
ಇಷ್ಟರೊಳಗೆ ” ಅಂತ.

[“ ಚಹ ಕೊಟ್ಟೆನು, ಅನಂತಾ, ವರ್ಕಿಲ್ಲಗೆ ? ಅಂತ ? ” ಎನ್ನುತ್ತ ಅಜ್ಜನು
ಬರುವನು. ಅವನ ವಸೆಯನ್ನ ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ತಪ್ಪನೆ ಎಪ್ಪು
ಸಿಕ್ಕುವನು.]

ಕೊಟ್ಟೆ, ಆಯ್ತು. (ಎಂದು ಅನಂತ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಒಂದು ಅಜ್ಜನಿಗೆ ವಾರಿ
ಕೊಡಲು ಬದಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವನು. ಅಜ್ಜನು ಅದೇ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
ಕೇಳುತ್ತ ಒಳಗೆ ಬರುವನು. ಅನಂತನು ಹೋಗುವನು.)

ಅಜ್ಜ :— ಚಹ ಆಯ್ತು, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ? (ನೋಡಿ) ಸಿರಿವಂತ ಯಾಕ ?
ಕೂತುಕೊ ... ಬಂದವಿಗೆ ಮೊದಲು ಕೂಡ್ಲಕ್ಕೆ ಹೇಳು ಅಂತ ಒಂದು
ಸಾವಿರ ಸಲ ಹೇಳಿರಬೇಕು, ಆ ಶುಂಭಗ ! ಆ ? ಕೂತುಗೋ
ಅಲ್ಲಿಯೇ.... ನನ್ನ ಸಲುವಾಗಿ ಈ ಕುರ್ಚಿ.... ಶಕ್ತಿ ಹೋದವರ
ಸಿಂಹಾಸನ.... ಆ ? (ಎನ್ನುತ್ತ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡುವನು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು
ಸೋಫಾದಲ್ಲಿಯೇ ಕೂಡುವನು.)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಗಿಯಿಂದ) ಇನ್ನೊತ್ತು ಕೂತುಗೊಂಡೇ ಇದ್ದೆ—

ಅಜ್ಞ :- (ನಡುವೆಯು) ಹೌದು, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ನೀನು ಬಂದು ಬಹಳೊತ್ತು
ಆಗಿರಬೇಕು, ಅಲ್ಲ ? ಅಂ ? ..ಅದ್ರೆ, ಏನ್ಮಾಡೋದು ಹೇಳು ?....
ಕಲಿಯುಗದೊಳಗ ಸಂಸಾರ ಅಂದ್ರ ಹೀಗದ, ತಿರುವು-ಮುರುವು.
(ಹುಂ-ಎಂದು ಉಸಿರಳೆಯುವನು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದುದನ್ನು
ನೋಡಿ) ಅಂ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :- ಇದೇ ಈಗ ಅನಂತನೇ ಹೇಳಿದ್ದ, ಜಡ್ಡು ಆಯ್ತು ಒಮ್ಮೆಲೆ
ಅಂತ-

ಅಜ್ಞ :- (ನಡುವೆಯು, ತಿರುಸ್ಕಾರನ ವಸಿಯಲ್ಲಿ) ಜಡ್ಡಲ್ಲ ಪಡ್ಡಲ್ಲ....ಅದೇ
ಹೇಳಿದನಲ್ಲ ಕಲಿಯುಗದ ತಿರುವು-ಮುರುವು ಅಂತ ?....ಅಂ ?....
ಮಕ್ಕಳೂ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೂ ಮುಸ್ತಿನೊಳಗ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳಲಿ
ಅಂಶ ನಮ್ಮ ಹಟ ; ಜೀವದ ಉಸಿರು ಇರೋತನಕ ಈ ಮುದುಕರಾ
ತಮಗ ಉಪಯೋಗ ಬೀಳಲಿ ಅಂತ ಅವರ ಹಟ....ಏನಂತೀ ?....
ಅಂ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :- (ಕೆಳಗ ನೋಡುತ್ತ) ನಾನು ಈ ಖೂರು ಬಿಡ್ಡೇಕು ಅಂತ
ಮಾಡಿಣಿ.

ಅಜ್ಞ :- (ಅವನನ್ನು ವಿಚ್ಛಿಸುತ್ತ) ಹುಂ ?-

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :- (ಮಲಿನಂತೆ) ಅವನ್ನ ನಿಮಗ ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಬಂದೆ.

ಅಜ್ಞ :- (ಪಾಗೇ) ಹುಂಉಂ-

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :- (ಮಲಿನಂತೆ) ಅಷ್ಟೆ ...

ಅಜ್ಞ :- ಹುಂ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :- (ಇನ್ನೂ ಪಾಗೆಯ) ಮತ್ತೆನೂ ಕಲಸ ಇದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ, ಬರೀ
ಅಷ್ಟು ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಬಂದಿದ್ದೆ-ಅಷ್ಟೆ.

ಅಜ್ಞ :- (ಮಾತು ಮುಗಿಸುವ ವಸಿಯಲ್ಲಿ) ಹುಂ.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :- (ಏಳುತ್ತ) ಆಯಿತು, ಹಾಗಾದರೆ-

ಅಜ್ಞ :- (ಜೀಜಾರದಿಂದ ಎಳೆದು) ಹುಂ-

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :- ನಾನು ಹೊರಡ್ತೀನಿ ಹಾಗಾದರೆ-

ಅಜ್ಞ :- (ಹುಂ-ಎನ್ನುವುದರ ಬದಲು ಗಂಟಲು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವನು.)

[ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಅಜ್ಜನನ್ನು ನೋಡದೆಯೇ ಮೆಲ್ಲಗೆ ವೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಬಾಗಿಲ ಕೆವಿಗೆ ನಡೆಯುವನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗಂಟಲು ಸವಿಸಿಸಿ- ಕೊಳ್ಳಲು ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ತಪ್ಪಿನೆ ತಡೆದು, ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಅಜ್ಜನನ್ನು ನೋಡುವನು. ಅಜ್ಜನು “ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ” ಎಂದು ತೆರೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಲು ಮತ್ತೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಮುಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುವನು.]

ಅಜ್ಜ :— ಹುಂ— (ಎಂದು ಉಸಿರೇಳೆಯಲು ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಮತ್ತೆ ರಿಫ್ತಿನ ತಡೆಯಲು) ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ಹೋಗೋದಿದ್ದರೆ ಹೊರಡು—ಆಂ ?—
(ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನಲು) ಆದ್ರೆ, ಹೊರಡುವಾಗ ಮುದುಕ- ನಿಗೆ ಒಂದು ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವುದು ಲೋಕಾಚಾರ. (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ತಿರುಗಿ ನಿಲ್ಲುವನು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ತಪ್ಪಿದೆ. ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು. ನಾ ಇನ್ನು ಹೋಗ್ತೀನಿ.
(ಕೈಮುಗಿಯುವನು)

ಅಜ್ಜ :— ಮತ್ತೂ ತಪ್ಪಿದೆ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ. ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುವಾಗ ಹೋಗಿಬರ್ತೀನಿ ಅನ್ನಬೇಕು, ಬರ್ತೀ ‘ ಹೋಗ್ತೀನಿ ’ ಅಲ್ಲ

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತೆರೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿ) ಇನ್ನು ಬರೋದು ಶಕ್ಯ ಇಲ್ಲ.

ಅಜ್ಜ :— (ಹಿರಿತನದ ವಸಿಯಲ್ಲ) ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ಇಲ್ಲಿ ಬಾ....ಬಾ, ಇಲ್ಲಿ
(ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಮುಂದೆ ಸಡಮಬರಲು) ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ಕಾಲು ಏಳಲೊಲ್ಲದು, ಆಂ ?—ಮತ್ತೆ ತಿರುಗಿ ಬರೋದೇ ಶಕ್ಯ ಇಲ್ಲ ಅಂತೀಯಲ್ಲ ? ಅಲ್ಲೊ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ನೀ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೋಗೋದು ಎಕ್ರ ಇಲ್ಲ ಅಂತೀನಿ ನಾನು, ಏನಂತೀ, ಆಂ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತುಸು ಕಣಕಿದಂತಾಗಿ) ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಎಂದು ಕ್ಷಣ ನಿಲ್ಲೋ- ದಿಲ್ಲ—

ಅಜ್ಜ :— ಖೊಟ್ಟು ದುಡ್ಡು ನೀನು, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ....ನೀ ಎಷ್ಟು ಸಾರೆ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರಶ್ನೆಗಾಗಿ ಒಂದರಿಕ್ಷಣ ಚಕಿತನಾಗಿ, ಚೇತರಿಸಿ ಕೊಂಡು) ನಾಲ್ಕು ಸಲ.

ಅಜ್ಜ :— ನೋಡಿದಿಲ್ಲೋ ! ಗಟ್ಟುಟ್ಟು ಕಾವಲು—ಕೀಲಿ ಇಟ್ಟು ಜೇಲಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಸಲ ಹೋದ್ರೂ ತಿರುಗಿ ಬಂದೆ ! ಖೊಟ್ಟು ದುಡ್ಡೋ,

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ನೀನು. (ಎದ್ದು ಅವನ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಅವನ ಬೆನ್ನಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು) ನೀನು ಯಾಕ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುವಿ, ನನಗ ಗೊತ್ತಿದೆ....ಅಷ್ಟು ಹಟ ಇದ್ದರ ಹೋದೀಯಂತೆ ನೀನು....ಅದ್ರೆ, ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ಮಾತನಾಡರೂ ಅಡ್ಡೀ ಇಲ್ಲೊ ಈ ಮುದುಕನ ಜೋಡಿ ? (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಅನುಮಾನಿಸಲು ಅವನ ಕೈಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕುರ್ಚಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ) ಮುಪ್ಪಿನ ಚಟ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳೋದು, ಕೇಳ್ತೀನಿ; ಹಿರಿತನ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳೋದು, ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳತೀನಿ (ಎನ್ನುತ್ತ ಎದ್ದು ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಸಿ ತಾನು ಹಾಗೇ ಮಂಚದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ) ಜೇಲಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಾರೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ—(ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸುಧಾರಿಸಿ ಕೊಂಡಂತೆ ಮಾಡಿ) ೧ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದೆನಲ್ಲ ಈಗ, ಆಂ ? (ಎನ್ನುತ್ತ ತಿರುಗಿ ನೋಡುವನು. ಒಂದು ಸುಮಿಷ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುವನು. ಅವನು ಕೊನೆಗೆ ಕಿಳಿಗೆ ಮುಖ ಮಾಡಲು ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದು "ನೋಡೋ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು" ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಮ್ಯಾಲೆ ನೋಡು ನೀನು. ನಾ ಮುದುಕ ಆಗೀನಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ, ಆಂ ? ನೀ ಮ್ಯಾಲೆ ನೋಡಲಿಲ್ಲ ಅಂದ್ರೆ ನಾ ಯಾರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳ್ತೀನಿ ಅಂಬೋದೇ ಮರೆತುಹೋದೀತು ನನಗ. (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಮುಖವನ್ನುತ್ತಿ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು, ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವನನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದಂತೆ ಮಾಡಿ, " ಏನೂ ದುರೂಲ್ಲ " ಎಂದು ಕೂಚಿ ಸುನವಸಂತೆ ತುಟಿ ದಿರಿಯಿಸಿ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿ ಸುವನು. ಕೊನೆಗೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ—)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಏನು ಕೇಳೋದಿದೆ ನಿಮಗ ಕೇಳಿಬಿಡಿರಿ.

ಅಜ್ಜ :— ನೀನು ನಾಲ್ಕು ಸಾರೆ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಿ ಅಂತ ಹೇಳಿದಿ, ಅಲ್ಲ ? ಆಂ ? ನಾಲ್ಕೂ ಸಾರೆ ಚಳವಳಿ—ಅಂದ್ರೆ ಗಾಂಧಿ ಚಳವಳಿ—ಯೋಗೇ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋದಿ ಏನು ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಇವೇನು ಮೋಜು ಎಂಬಂತೆ ಸಗೆಮೊಗದಿಂದ) ಅಹುದು.

ಅಜ್ಜ :— ಚಳವಳಿ ಜೋರಿಗೆ ಒಂದಾಗ ಹೋಗತಿದ್ದೆಯೋ—ಏನು ಸುರು-ವಿಗೊ ? ಆಂ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— ಅಲ್ಲ—ಅಂದ್ರೆ—ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಸಂದರ್ಭ ತಿಳಿಲಿಲ್ಲ ನನಗೆ.

ಅಜ್ಜ :— (ಹಟದ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಲ್ಲೋ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ನಿಂ ಕಾಂಗ್ರೆಸದೊಳಗ ಇದೊಂದು ಪದ್ಧತಿ ಇರಲಿಲ್ಲೇನು ? ಕೆಲವು ಮಂದಿ ಮುಂಚೆ ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗಿಯೆ ಬಿಡತಿದ್ದರು ; ಆ ಮ್ಯಾಲೆ ದಂಗೆ, ಲಾರಿ, ಗುಂಡು ಇದಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗ್ತಿದ್ದರು—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಡುವೆಯ) ಅದಕ್ಕೆ ಯಾರೇನು ಮಾಡೋದು ? ಮುಂದಾಳುಗಳನ್ನ ಮುಂಚೆ ಹಿಡಿದುಬಿಡತಿದ್ದರು ಸರಕಾರದವರು

ಅಜ್ಜ :— ಹಾಂ—ನಾನು ಕೇಳಿದ್ದೂ ಅವೇ. ಜೇಲಿಗೆ ಮೋಗೋದಾಗ ನೀ ಮುಂದಾಳು ಆಗಿದ್ದೆಯೋ—ಎನು—೮೦ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅಭಿಮಾನದಿಂದ) ಯಾವಾಗಲೂ ನನ್ನ ನೊದಲೇ ಹಿಡಿತಿದ್ದರು—

ಅಜ್ಜ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿ) ಹಾಂಹಾಂ ! ಅದಕ್ಕೆ ನೋಡು ನೀನೀಗ ಉರು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದು....೮೦ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಚಕಿತನಾಗಿ) ಎನು ? ಎನಂದಿರಿ ? ಛ ! ಎಲ್ಲಿಂದೆಲ್ಲಿಗೆ—

ಅಜ್ಜ :— (ಸಡುವೆಯ) ಅಲ್ಲಿಂದ—ಇಲ್ಲಿಗೆ, ತಿಳೀತೇನು, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ. ೮೦ ?....ಅಲ್ಲಿಂದ ಸರಳ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಂದೆ.. .ಮೊದಲು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗುವವ ನೀನು....ದಂಗೆ, ಕೊಲೆ, ಕೊಳ್ಳಿ, ಲಾರಿ, ಗುಂಡು— ಇದೊಂದರದೂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅನುಭವ ನಿನಗಿಲ್ಲ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ನಿನಗ ಆ ಅನುಭವ ಇಲ್ಲ, ಅದಕ್ಕೆ ನೀನು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋದರೂ ಗಟ್ಟಿ-ಯಾಗಲಿಲ್ಲ--

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕೆರಳಿ) ಜೇಲಿನೊಳಗ ಎಂತಹ ಯಾತನಾ—

ಅಜ್ಜ :— (ಸಡುವೆಯ) ಅದನ್ನು ಯಾರು ನೋಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದಾರ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ ? ಇದಲ್ಲದೆ, ನೀನು ಜೇಲಿಗೆ ಹೋಗೋದನ್ನು ಸುರೂ ಮಾಡಿದಾಗ ಗಾಂಧಿಯ ಚಳವಳಿದ್ದು ಒಂದು ಯುಗ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಒಟ್ಟು ಎನು ? ನನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳು, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ. ನೀನು—ನೀನು. ಅಳುಬುರುಕ ಗಂಡಸು. ೮೦ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಂತಾಪದಿಂದ) ಈ ಮಾತನ್ನು ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ನುಡಿದಿದ್ದರೆ—

ಅಜ್ಞ :— (ನಡುವೆಯ) ಮತ್ತೆ ಯಾರಾದರೂ ಯಾಕೆ ? ಈ ಮಾತು ಮತ್ತೆ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ನಾನೇ ವಿಶ್ವಾಸ ಇಡತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರು, ನನ್ನ ಮನೆಯೊಳಗ, ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳು ನಿನ್ನ ಮದುವೆ ಅಗ್ಲಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆ ಅಂದಳು ಅಂತ ಜೋಲುಮೋರೆ ಹಾಕಿ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಓಡಿಹೋಗಲಿಕ್ಕೆ ನಿಂತ ಗಂಡಸು ನೀನು— (ಉಸಿರಿಗಾಗಿ ತಡೆದು) ಉಸಿರ ಸಾಲೋದಿಲ್ಲ ಮುದುಕನದು ಅಂತ ತಡೀತೀನಿ, ನನ್ನ ಸಿಟ್ಟು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ಮುಗಿಯಿತು ಅಂತ ತಿಳಿಬಾಡ. ಏನು ? ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಆಂ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ) ನಾನು ಯಾಕೆ ಹೋಗ್ತೀನಿ ಅನ್ನೋದು ನಿಮಗ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ—

ಅಜ್ಞ :— (ನಡುವೆಯ) ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ನೀನು ವಕೀಲ ಇದ್ದಿ. ನನಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಅಂತೀ ಏನು ? ಹಿಂದಿನಿಂದ ನೀ ಎಷ್ಟು ಚಂದ ಚಂದ ಕಾರಣ ಹುಡುಕಿ ಹೇಳಿದರೂ—ಉಹುಂ (ಎಂಮ ತರೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಏಳು-ವಸು. ಮತ್ತೆ ತನ್ನ ಮಂಜದ ಕಡೆಗೆ ಸಡೆದು—ಮಂಜದ ದತ್ತಿರ ತಿರುಗಿ ನಿಂತು) ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದೊಳಗ ಹೆಂಗಸಿನ್ನ ಹೆಡಮುರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ತಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರಂತ. (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ಹೋಗಲಿ ಬಿಡ, ಅದು ಕಾಡು ಜನರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಂತ ತಿಳಿದರೆ.... ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಒಂದು ಮಾತು ನಿನಗೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ....ಹೆಂಗಸಿನ್ನ ಹ್ಯಾಂಗ ಒಲಿಸಿಗೊತಾನ ಗಂಡಸು ಅದರ ಮ್ಯಾಲೆ ಆ ಯುಗದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅವಲಂಬಿಸೇದ ನೋಡು. (ಮಂಜದ ಮೇಲೆ ಕೂಡುತ್ತ) ಶ್ರಮ ಆಯ್ತು ; ಆದ್ರೂ ಮಾತಾಡ್ಬೇಕೂ ಅಂತ ಅನ್ನಿಸತದ. ಮುದುಕಗ ಇದು ಕೆಟ್ಟ ಲಕ್ಷಣ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ. (ನಕ್ಕು) ನಂ ವ್ಯಾಳ್ಯಾಕ ನಾವು ಹಿರೇರ ಜೋಡಿ ಹೋಗಿದ್ದಿವಿ ಊರೂರು, ಕನ್ಯಾ ನೋಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ....ಅದೇ ನಂ ಬಿಂದೂನ ವ್ಯಾಳ್ಯೆಕ್ಕೆ ಅವರು ಊರೂರು ತಿರುಗತ್ತಿದ್ದರು, ವರ ನೋಡ್ಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ....ಈಗ ?....ಈಗ ನಾನು ಊರೂರು ಅಲೆದಾಡ್ಬೇಕಂತೀಯೇನು, ಓಡಿ ಹೋಗೋ ವರನ್ನ ತಂದು ಕನ್ಯಾಗ ಕೂಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ? ಆಂ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಿಡುಕಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಇಲ್ಲಿ ಏನು ಸಂಬಂಧ ವರದ್ದೂ ಕನ್ಯಾನ್ನೂ ?....ಯಾವ ವರಾನೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಿಗೆ ಕನ್ಯಾನೂ ದೇಕಿಲ್ಲ....

ಅಜ್ಜ :— (ಕಣಕುವ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಅಷ್ಟು ಗಟ್ಟುಟ್ಟು ಹೇಳಿದಳೇನೋ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ, ಮಂದೂ ನಿನಗೆ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕಸಲಿ) ಯಾರು ಹೇಳೋದು ? ಯಾರು ಹೇಳೋ ಕಾರಣಾನೇ ಇಲ್ಲ. (ಎದ್ದು) ಮೊದಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ಈ ಮದುವೆಗೆ.

ಅಜ್ಜ :— (ಅತ್ಯಂತ ಚಕಿತನಾಗಿ) ಏನು ? ಏನಂದೆ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅವನನ್ನು ಇವಿರಿಸಿ, ಪನಿ ಎತ್ತಿರಿಸಿ) ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ ಅಂದೆ, ಈ ಮದುವೆಗೆ.

ಅಜ್ಜ :— (ಒಂದೊಂದೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನ್ನಿಡುತ್ತ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತ) ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ? (ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವನು) ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ ?... (ಒಮ್ಮೆ) ಹಾಗಾದ್ರೆ, ಅಂಥಾ ಪತ್ರ ಯಾಕೆ ಬರೆದೆ ನೀನು ಮಂದೂಗೆ ? ಯಾಕೆ—ಯಾಕೆ—(ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಉಸಿರು ಸಾಲದಂತಾಗುವನು.)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತುಸು ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ತತ್ತರಿಸುತ್ತ) ಯಾಕೆ ? ಯಾಕೆ—ಯಾಕಂದ್ರೆ—

[“ ಯಾಕೆ ಅಂದ್ರೆ—ನಾನು ಹೇಳ್ತೀನಿ ” ಎನ್ನುತ್ತ ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಬರುವಳು. ಆಕೆ ಬಂದೊಡನೆ ಅಜ್ಜನು ನಿತ್ರಾಣನಂತೆ ಸೋಫಾದಲ್ಲಿ ಕುಳಿರಿರುವನು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಹಾವಿನಂತೆ ಒಂದೇ ಸವನೆ—ಆಕೆ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಸೋಫಾದ ಹಿಂದೆ ಬಂದು ಅಜ್ಜನ ಎರಡೂ ಭುಜಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂತೈಸುವವರಂತೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಲುವವರೆಗೆ—ಒಂದೇ ಸವನೆ—ಮಿಕ್ಕಿಮಿಕ್ಕಿ ಸುತ್ತಾನೆ.]

ಅಜ್ಜ :— (ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಕೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ತಟ್ಟುತ್ತ, ತನ್ನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತಹ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಯಾಕೆ ?—ಯಾಕೆ ? (ಎಂದು ಕ್ರಮೇಣ ದನಿಯನ್ನಿಳಿಸುತ್ತ ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತಾನೆ.)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಅಜ್ಜನ ಹಿಂದೆ ನಿಂತಲ್ಲಿಂದಲೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತ) ಅಂಥಾ ಪತ್ರ ಬರೆದದ್ದು ಯಾಕೆ ಅಂಬೋದನ್ನು ನಾನು

ದೇಳಲಿಯಾ ?.... ಯಾಕೆ— ಅಂದ್ರೆ— ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದೆ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಅತ್ಯಂತ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಛೇ ! ಅದರದೇನು ಸಂಬಂಧ ಇಲ್ಲ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ) ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿದೆ....ಮುಸಲ್ಮಾನರಿಗೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಸಿಕ್ಕಿದೆ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ತವೆಯದಂತಾಗಿ—ಛೇ !—ಎನ್ನುತ್ತ ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಿರುಗಿ ಹಿಂದಿನ ಗೋಡೆಯ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವನು. ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಮುಂದಿನ ಮಾತು ನಡೆದಾಗ ಕಿಟಕಿಗೆ ನಿಂತು ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.)

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಪಟದಿಂದ ಮುಂದೆ ಸಾಗುತ್ತ) ಉಳಿದ ಮುಸಲ್ಮಾನರೂ ದೇಶಾಂತರ ಮಾಡುತ್ತಲಿದ್ದಾರೆ....ಅಂತೂ ಉಳಿಯಿತು ಹಿಂದುಗಳ ರಾಜ್ಯ....ಆರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರಾಜ್ಯ. (ಒಮ್ಮೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನನ್ನು ನೋಡಿ) ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಗಂಡಸಿನ ನೆರಳಿನಂತಾಗುವ ಆರ್ಯ ಗೃಹಿಣಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾಳೆ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಡೆದು ಬರುತ್ತ ಸಿಟ್ಟಿನ ದನಿಯಲ್ಲಿ) ಸುಳ್ಳು ! ತಪ್ಪು ! ಅಪಪ್ರಚಾರ!....(ಒಮ್ಮೆಲೆ ತಡೆದು) ನನ್ನದೆ ದುರ್ದೈವ!.... (ಮತ್ತೆ ಕುರ್ಚಿಯ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಅಜ್ಜನನ್ನು ಇದಿರಿಸಿ) ಪಾಂಡಪ್ಪನವರೆ, ನಿಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗಳ ವಿಚಾರ ಇಂಥವು ಅಂತ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿದ್ದ್ರೆ ನಾನು ಈ ಮೋಸದಲ್ಲಿ ಬೀಳತಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅಂದೆ.... (ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ) ಮೋಸ !

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಕನಲಿ) “ ಈ ವಿಚಾರ ಮೊದಲೇ ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ ” ?.... ಅದ್ರೆ, ನನ್ನ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ನೀವು ಯಾವಾಗ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದಿರಿ ?.... (ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ನಿನ್ನೆ !....ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂಚಿನಿಂದಲೇ ಈ ಮಂದಾಕಿನಿ ಬೇಕಾಗಿದ್ದಳಲ್ಲ ನಿಮಗೆ ?.... ಮಂದಾಕಿನಿಯ ವಿಚಾರ ಗೊತ್ತಾದ ಮ್ಯಾಲೆ ಬ್ಯಾಡಾದಳು ಮಂದಾಕಿನಿ, ಅಲ್ಲವೆ ? (ಅತ್ಯಂತ ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ಯಾಕಂದ್ರೆ, ನಿಮಗೆ ಬೇಕಾದದ್ದು ಮಂದಾಕಿನಿಯ ದೇಹ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಡುವೆಯ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ) ಸುಳ್ಳು—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಅವನ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ತಾನೂ ಎತ್ತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ)
—ನಿಮಗಾಗಿ ಯಂತ್ರದ ಹಾಗೆ ದುಡಿಯಲಿಕ್ಕೆ ಮಂದಾಕಿನಿಯ
ದೇಹ, ಮಡಿದ ನಿಮ್ಮ ದಣವನ್ನು ತಣಿಸುವ ಯಂತ್ರ ಆಗ್ಬೇಕು
ಮಂದಾಕಿನಿಯ ದೇಹ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಪಟದಿಂದ ಮುಂದೆ ಬಂದು) ವಾಡಪ್ಪನೇರೆ, ಕೇಳಿದಿರಾ
ಈ ವಿಚಾರ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ತನ್ನ ಸ್ವಕ್ಕೆ ಎಂಬಂತೆ) ಮಂದಾಕಿನಿಯ ದೇಹ (ಎನ್ನುತ್ತ
ಶೂನ್ಯವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಂಜವ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವಳು)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ) ಇಂಥಾ ವಿಚಾರ ಕೇಳಿದಿರೇನು, ಅದೆ!....
(ತಿರಸ್ಕಾರದಿಂದ) ನಿಮ್ಮ ವಾತ್ಸಲ್ಯ ತಂದೆಯ ಪ್ರಭಾವ! ಅದರ
ಪರಿಣಾಮ ಅದೆ, ಇಂಥಾ ವಿಚಾರಗಳ ವೈತರಣಿ—

ಅಜ್ಜ :— (ನಡುವೆಯ) ಹಾಂ—ಹಾಂ—ಹಾಂ! ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಯಾರ
ದೋಷ ಯಾರ ಮೇಲಾವರೂ ಹೊರಿಸ್ಬೇಡ....ಇದು ನಾವು ಕೊಟ್ಟ
ಶಿಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲ, (ಪಟದಿಂದ) ಇದು ನಿ ಗಾಂಧಿ ಚಳವಳಿದ
ಪ್ರಭಾವ!....ಏನಂತಿ ? ಆ ?

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕಿರಿಸುತ್ತ) ಇದು ನಂ ದೇಶದ ದುರ್ದೈವ!

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಮುಂದೆ ಬಂದು) ನಿಜ....ಸಮಾಜ ಮುಂದಾಗದೆ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಿಕ್ಕಿತು ಅನ್ನೋದು ನಂ ದೇಶದ ದುರ್ದೈವ....

ಅಜ್ಜ :— ಮಂದೂ, ಮಂದೂ, ನಂನಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆಯೊಳಗಿನ ಸಂತಾಪ
ದೇಶದ ಮ್ಯಾಲೆ ಹಾಕೋದು ಯಾಕೆ ? ಆಂ ?....(ಏಳುತ್ತ) ಸಾಕು,
ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ನಾನು ಕೇಳೋ ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಮುಗಿದುವು.
ಹೊರಡಬಹುದು—ನೀನಿನ್ನು....ಆಂ ? (ಎಡಗೈಯನ್ನು ಮಂದಾಕಿನಿಯ
ಬೆನ್ನ ಮೇಲಿಟ್ಟು) ಮಂದೂ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೊರಡಬಹುದಲ್ಲ ? ಆಂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ನಾನು ಯಾವಾಗ ಯಾರನ್ನ
ತಡೆದೀನಿ, ಅಜ್ಜ ?

ಅಜ್ಜ :— (ಚಕಿತನಾದವನಂತೆ) “ ಯಾವಾಗ ಯಾರನ್ನು ತಡೆದೀದಿ ? ”
ಆಂ ? ಒಳ್ಳೇ ಪ್ರಶ್ನೆ ! ಇದೇ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಈ ಮುದುಕನ್ನು
ತಡೆದೀದಿ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಮುಖವನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ) ಅಜ್ಜ—

ಅಜ್ಜ :— (ಲಕ್ಷ್ಯವಿಲ್ಲದೆ) —ಸಾಯಬೇಕಾದ ಮುದುಕನ್ನು ಜೀವ ಹಿಡಿಸಿ
ತಡೆದೀದಿ ಮಂದೂ.... ಅಲ್ಲೇನು ? ಆಂ ?.... (ಶೂನ್ಯವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ
ಇದಿರು ನೋಡುತ್ತ) ಆದ್ರೆ, ಮುದುಕನಿಗಾಗಿ ನೀನು ತಡೀಬ್ಯಾಡ,
ಮಂದೂ, ನಿನ್ನ ತಡೀಬಾರ್ಡು

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಕೆಂಪಿಯಿಂದ) ಅಜ್ಜ, ಅಜ್ಜ, ಏನಿದು ? ಎಂಥಾ
ಮಾತು !

ಅಜ್ಜ :— ಸುಬ್ಬಣ್ಣ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ಕೆಳಗೆ ನೋಡುತ್ತ) ನನ್ನ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ನಾನು—
ನಾನು—

ಅಜ್ಜ :— (ಸಮವಯ ಮಂದಾಕಿನಿಯನ್ನು ಎಡಗೈಯಿಂದಲೇ ತಡೆಹುತ್ತ
ಅಕೆಯಡನೆ ಸೇರಿದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ) ಸುಬ್ಬಣ್ಣ— ನೀವಿಬ್ಬರೂ—
ಹಾಂಗ ಕೇಳಿದರೆ—ನನ್ನ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು ಅಂತೀನಿ. ಏನಂತೀ ?
ಆಂ ? ಹೌದಲ್ಲೋ, ಮಂದೂ?.. (ಮಂದಾಕಿನಿಗೆ) ನಡುವೆ ಮಾತಾಡ
ಬೇಡ, ಹಿರಿಯರು ಮಾತಾಡುವಾಗ ! (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ನಿ
ಜೀವನದೊಳಗೆ ನಾನು ಅಡ್ಡ ಬರಬಾರದಾಗಿತ್ತು, ಮಂದೂ,—
ಸುಬ್ಬಣ್ಣ, ಬುದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ ನಾನು ಅಡ್ಡ ಬಂದಿಲ್ಲ.... (ನಕ್ಕು)
ನಡುವೆ ನಿಂತದ್ದು ಅನಿಚ್ಛಿತ, ಅನಿವಾರ್ಯ ; ನನ್ನನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿ
ಸರಿ—(ಎನ್ನುತ್ತ ಸೇರಿದ ಕಡೆಗೆ ಕೂಡುವನು.)

[ಅಜ್ಜನು ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕೂಡುವನು.
ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನೂ ಮಂದಾಕಿನಿಯೂ ಭಾವ ಶೂನ್ಯವೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಒಬ್ಬರ
ನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವರು. ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಕೂಡಲೆ (ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೆ) ಇದಿರು
ನೋಡುವಳು. ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಏಳುವನು. ಇಬ್ಬರೂ ಪರಸ್ಪರ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ
ನಿಲ್ಲುವರು. ಕೂಡಲೇ ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಡುತ್ತ ಮಂದಾಕಿನಿಯು ಮಂಚದ
ಕಡೆಗೆ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಬಾಗಿಲಕಡೆಗೆ ನಡೆಯುವರು. ಮಂದಾಕಿನಿ ಮಂಚದ ಹತ್ತಿರ

ಬಂದು ಇದಿರುಗೋಡೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವಳು; ಸುಬ್ಬಣ್ಣನು ಬಾಗಿಲಿನ ಹತ್ತಿರ ನಿಂತು ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು. ಅಜ್ಜನು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಮುಚ್ಚಿದ ಕೈಗಳನ್ನು ತುಸು ಕೆಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮುಗಿವಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಮೊದಲು ಮಂದಾಕಿನಿಯನ್ನೂ ಆ ಮೇಲೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನನ್ನೂ ನೋಡುವನು. ವಿಷಾದದಿಂದ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸುವನು, ಮೆಲ್ಲಗೆ ಏಳುವನು.]

ಅಜ್ಜ :-- (ನಿಂತು) ಮಂದೂ—

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ) ಅಜ್ಜ—

ಅಜ್ಜ :— ಅಂ—ಸುಬ್ಬಣ್ಣ—

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಿಂತ ಹಾಗೆಯೇ) ಪಾಂಡಪ್ಪನವರೆ—

ಅಜ್ಜ :— (ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯಿಂದ) ನಿಂ ನಿಂ ಹೃದಯಗಳ ಜೋಡಿ ಏಕಾಂತ ಚರ್ಚೆ ಮುಗಿತೇನು ? ಅಂ ?....(ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡುವನು. ಇಬ್ಬರೂ ಸುಮ್ಮನಿರುವರು) ....ಚರ್ಚಾ ಮುಗಿತೇನು, ಅಂದೆ ?.... ಯಾವ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಸ್ವೀಕೃತ ಆಯ್ತು—ಅಂ ?—ಅಂ—ಮಂದೂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನಿಂತಹಾಗೆಯೇ) ಹೆಂಗಸಿನ ಸ್ಥಾನ ಗಂಡಸಿನ ಸಮಾನ ಅಲ್ಲ—

ಅಜ್ಜ :— (ನಡುವೆಯೆ ಬೆರಗಾದವನಂತೆ) ಅಂ ?

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ಹಾಗೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮುಂದರಿಸುತ್ತ) ಗಂಡಸಿಗಿಂತ ಮೇಲಿನದು.

ಅಜ್ಜ :— ಹುಂ—(ಎಂದು ಉಸಿರೆಳೆದು) ವಕೀಲರ ನಿರ್ಣಯ ಏನು—? (ಎನ್ನುತ್ತ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸುವನು.)

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಿಂತ ಹಾಗೇ) ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿಯಮ ಇದೆ....ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಮನೆ, ಗಂಡಸಿಗೆ ಸಮಾಜ....

ಮಂದಾಕಿನಿ :— (ನಿಂತಂತೆಯೇ) ಅದು ಹಳೆಯ ವಿಚಾರ; ಅದು ಹೋಗಲೇಬೇಕು.

ಸುಬ್ಬಣ್ಣ :— (ನಿಂತಂತೆಯೇ) ಇದು ಹೊಸ ಕಾಲ; ಅದರ ಪುನರುದ್ಧಾರ ಆಗ್ಬೇಕು.

ಅಜ್ಜ :— (ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಅಡುವವರನ್ನು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಂತೆ ನೋಡಿ) ವಿಚಾರ ಹಳೆಯದು, ನನ್ನ ಹಾಗೆ. ಕಾಲ ಹೊಸದು,

ನಿನ್ನ ಹಾಗೆ....ಹಳೆಯದು, ಹೋಗಲೇ ಬೇಕು....ಆದ್ರೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೋಗೋದು? ಆಂ?....ಹೋದ್ರೂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರೋದೆ, ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ಹೇಳಿಧಾಂಗ; ಜರಾಸಂಧನ ಹಾಂಗ....ಆದ್ರೂ ಹೋಗಬೇಕು; ಜರಾಸಂಧನ ಹಾಗೇ ಹೋಗ್ಬೇಕು....ಎಡದ್ದು ಬಲಕ್ಕೆ ಬಲದ್ದು ಎಡಕ್ಕೆ--ತಿರುವು-ಮುರುವು ಆಗ್ಬೇಕು....(ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಬಂದವನಂತೆ) ನಿಜ. ತಿರುವು-ಮುರುವೇ ಆಗಬೇಕು.... (ಮೆಲ್ಲಗೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು, ಅವಳ ಮುಖ ತಿರುಗಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನಿಗೆ ಇದಿರಾಗುವಂತೆ ನಿಂತು) ಸುಬ್ಬಣ್ಣಾ-- (ಅವನೂ ತಿರುಗಿ ಸ್ಲಂಪನು) ತಿರುವು-ಮುರುವು ಆಗ್ಬೇಕು, ಅಂದೆ.... ಹೆಂಗಸಿನ್ನ ಹೆಂಗಸು ಅಂತ ತಿಳೀಬಾರ್ದು, ಗಂಡಸಿನ್ನ ಗಂಡಸು ಅಂತ ತಿಳೀಬಾರ್ದು--ಆಂ?--ತಿಳೀತೇನು?--ನಾನು, ಬಿಂದು, ಮಂದು . ಹಳೆಯದು ಹೊಸತು ಆಗ್ತಾ ನಡೆದಿದೆ....ನಾನು, ಬಿಂದು, ಮಂದು ; ಹಳೆಯದರಲ್ಲಿ ಹೊಸತು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ನಿಂತಿದೆ.... ಎಂತೋ? ಆಂ?....ಜರಾಸಂಧಿ--ಇದು....(ಎನ್ನುತ್ತ ಮಂದಾಕಿನಿಯೊಡನೆ ಮುಂದೆ ಸಡೆದುಬರುವನು. ಅವರನ್ನು ದಿಟ್ಟಿ ಸುತ್ತಲೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣನೂ ಅವರಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಬರುವನು.) ಅನುಭವದ ಮುದುಕ ಅರಿಯದ ಹರೆಯದವರನ್ನ ಕೂಡಿಸೋ--

ಜರಾಸಂಧಿ ಇದು.

[ಸಡುವೆ ಅಜ್ಜ, ಎಡಕ್ಕೆ ಮಂದಾಕಿನಿ, ಬಲಕ್ಕೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣ ನಿಲ್ಲುವರು. ಅಜ್ಜನು ಇಬ್ಬರ ಬೆನ್ನೂ ತಟ್ಟಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ.]

(ತೆರೆ)

ಮೂರನೆಯ ಅಂಕ ಮುಗಿದುದು.

ನಾಟಕ ಮುಗಿದುದು

ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

ಗ್ರಂಥವಿಜ್ಞಾನ

ಸಂಪಾದಕರು :- ಡೀ ಸಾಹೇಗಲಿ ವೆಂಕಟೇಶ

“ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪುಸ್ತಕ ಇದೇ ಮೊದಲನೆಯದು. ಪುಸ್ತಕ-
ಪ್ರಕಾಶನದ ಸಮಸ್ತ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಂಥ ಗ್ರಂಥವಾಗಿದೆ ಇದು
ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳೂ ಇದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತರಬೇಕೆಂದು
ಇದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು ”

---ಪುಸ್ತಕಪ್ರಕಾಶ

“ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ
ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಹೊರಡತಕ್ಕ ಪುಸ್ತಕಾಲಯ-ವಾಚನಾಲಯಗಳಿಗೂ
ಇದನ್ನು ಹಿರಿಯ ತಮ್ಮ ಸೂಕ್ತಿಯ ಅಡಕಿತ. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಮೊದಲಾದ
ವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು ”

---ಕರ್ಮನಿರ

ಬೆಂಗಳೂರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪುಟಗಳು ಬರ ೨-೨-೨

ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ

ಲೋಕೂರ ನಾರಾಯಣರಾಯರು

(ಜೀವನ ಪರಿಚಯ)

ಮಾಹಿನವರು - ಡೀ ಎನ್. ಕೆ. ಕುಲಕರ್ಣಿ ಮತ್ತು

ಡಿ ಎಚ್. ವಿ. ಇಮಾರತಿ

“ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಲೋಕೂರ ನಾರಾಯಣರಾಯರ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು
ಲೇಖಕರು ಅತ್ಯಂತ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ
ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮಾಡಿದ ಈ ಕ್ರಯತ್ನವು ಬಹು
ಉಪಯುಕ್ತವಾದೆ ”

---ರಾಷ್ಟ್ರಬಂಧು

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪುಟಗಳು ಅನೇಕ ಪ್ರತಿಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ೧-೨-೨